

**รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนท้องถิ่น เกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี**

ธีราพร ถนอมกลิ่น

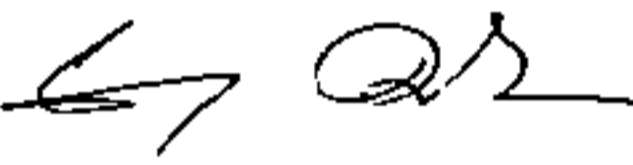
**วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)**

คณะพัฒนาสังคม

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนท้องถิ่น เกาะล้าน เมืองพัทธยา จังหวัดชลบุรี
ธีราพร ถนอมกลิ่น
คณะพัฒนาสังคม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)

อาจารย์ .... ประธานกรรมการ
(ดร.จินตนา อมรสงวนสิน)

อาจารย์ .... กรรมการ
(ดร.ทองธรรม สุขสว่าง)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ .... กรรมการ
(ดร.วิพัทธ์ จินตนา)

อาจารย์ .... คณบดี
(วิชัย รูปขำดี)

วันที่.....เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2548

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของ ประชาชนท้องถิ่น เกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี
ชื่อผู้เขียน	นางสาวธีราพร ถนอมกลิ่น
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)
ปีการศึกษา	2548

การศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนท้องถิ่น เกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการ
การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม
รวมถึงปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบ
ยั่งยืนบนเกาะล้าน เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

ประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ตัวแทนจากเจ้าหน้าที่
แขวงเกาะล้าน จำนวน 1 ราย ตัวแทนจากเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ จำนวน 1 ราย ตัวแทนจากคณะกรรมการ
ชุมชน จำนวน 2 ราย และประชาชนท้องถิ่น จำนวน 85 คน โดยใช่วิธีการสุ่มอย่างง่ายและวิธี
การศึกษาได้เลือกใช่วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับตัวแทน
จากเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน ตัวแทนจากเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ และตัวแทนจากคณะกรรมการ
ชุมชน และใช้การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับกลุ่มตัวอย่างจากประชาชน
ท้องถิ่น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการ
วิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (Chi - square) และ T - test หา
ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน
ซึ่งได้แก่ การรับรู้ข่าวสาร ความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยว
ในปัจจุบัน ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ผลการศึกษาในพื้นที่ เกาะล้านนั้นมีรูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม และรูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ ซึ่งมีการดำเนินการโดยผู้ประกอบการท้องถิ่น แต่พบว่า เกาะล้านยังไม่มีรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เนื่องจากยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการอยู่ในระหว่างการดำเนินงานโดยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านและระดับการรับรู้ข่าวสารของประชาชนท้องถิ่นอยู่ในระดับต่ำ และยังพบว่าความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง และความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยหลักที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมคือ การรับรู้ข่าวสารของประชาชนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้การจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมีประสิทธิภาพ หน่วยงานภาครัฐควรร่วมมือกับประชาชนท้องถิ่นในพื้นที่ ตั้งแต่เริ่มดำเนินงานโครงการ คือ การให้ข้อมูลแก่ท้องถิ่น การอบรมให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก การกำหนดมาตรการการใช้ประโยชน์ที่ดินและแบ่งเขตการใช้พื้นที่การจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนท้องถิ่นได้รับทราบและการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชนท้องถิ่น

ABSTRACT

Title of Thesis	Pattern of Sustainable Tourism Management and Local People's Participation in Koh Larn, Pattaya City, Chonburi Province.
Author	Miss Teeraporn Tanomklin
Degree	Master of Science (Environmental Management)
Year	2005

This study was conducted in Koh Larn, Pattaya City, Chonburi Province. Its general purpose was to study pattern of sustainable tourism management and local people's participation with the following specific objectives 1) to study the pattern of sustainable tourism management, 2) to study the degree of participation of local people in sustainable tourism management, 3) to study the factors effected people's participation namely, information enquiry, awareness of local environmental impact resulted from present tourism development, knowledge of sustainable tourism management regarding local knowledge and environment conservation, as well as interests in participation of sustainable tourism management activities, 4) to study problem and obstruction toward the local people's participation in sustainable tourism management and 5) to propose guideline for the sustainable tourism management in Koh Larn.

For data collection, the Structured Interview was used to investigate eighty – five peoples selected by simple random sampling technique regarding the participation. A representative for Koh Larn Sub district and for Forest Department as well as two key informants from Community Committee were in – depth interviewed to find out the pattern of sustainable tourism management in the study area. Descriptive statistics including percentage, mean and standard deviation were used for data analysis. Inferential statistics including Chi – square and T – test were used for hypothesis testing to find out the factors effected the local people's participation in sustainable tourism management.

Based on the result of this study, it was found that pattern of sustainable tourism in Koh Larn namely, natural based tourism, and cultural based tourism and special interest tourism have been being operated by local entrepreneurs. However, it was found that there was no any clear pattern of sustainable tourism management because strategies plan, action plan and programs prepared by related local government agencies have been initially installed in the study area through public relationship. This was resulted in low degree of local people's participation in sustainable tourism management and low levels of information enquiry. However, local people were moderately aware of local environment impact on present tourism development. Their local knowledge on way of life and environment conservation was slightly high. In addition, the level of their interests in participation of sustainable tourism management activities was moderate. Information enquiry was the main factor effected the local people's participation in sustainable tourism management in Koh Larn.

To make sustainable tourism management in study area more effective, related local government agencies should work in collaboration with local people at the beginning of project implementation. Activities to be done are providing sustainable tourism management information, training, encouraging awareness of local people. In addition, local people should participate in decision making process in regulating measures of land use and sustainable tourism management zoning. Coordination among related local government agencies should also be done.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของประชาชน
ท้องถิ่น เกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี สำเร็จได้ เนื่องจากบุคคลหลายท่านได้กรุณาและ
ช่วยเหลือในการให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ คำปรึกษา ความคิดเห็นและกำลังใจ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ดร.จินตนา อมรสงวนสิน ที่ได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งให้
คำแนะนำและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ในทุกขั้นตอน และขอขอบพระคุณ
ดร.ทรงธรรม สุขสว่าง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิพัทธ์ จินตนา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ รวมทั้ง
กรุณาพิจารณาและตรวจสอบวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์หลักสูตรการจัดการสิ่งแวดล้อมทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดและสร้างความรู้
และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่หลักสูตรการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ให้ความช่วยเหลือในการประสานงาน
ติดต่อเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคุณสุธรรม เพ็ชรเกตุ และเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้านที่ให้ข้อมูล คำแนะนำและความ
สะดวกในการเก็บข้อมูล ขอขอบคุณคุณสมเกียรติ พรหมยานนท์ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ คุณคำนึ่ง จวีเรื่อง
และ คุณวินัย หวังพรายเจริญสุข กรรมการชุมชนเกาะล้าน รวมทั้งประชาชนบนเกาะล้านที่ให้ข้อมูล
และความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณคุณพิสิฐ จันทวิโรจน์ สำหรับที่พัก ขอขอบคุณคุณสุรัชย์ จวีเรื่อง ที่ช่วยเก็บข้อมูล
และอำนวยความสะดวกบนเกาะล้าน ขอขอบคุณคุณชวิน เวียงวิเศษ และคุณนาถพงศ์ พัฒนพันธ์ชัย
สำหรับคำปรึกษาและกำลังใจที่มีให้มาโดยตลอด รวมทั้งเพื่อนหลักสูตรการจัดการสิ่งแวดล้อมรุ่น 8
ที่ร่วมเดินทางในการเก็บข้อมูล รวมทั้งความช่วยเหลือและกำลังใจที่มีให้ตลอดมา และขอขอบคุณ
คุณวรลักษณ์ ถนอมกลิ่น ที่ร่วมเก็บข้อมูลตลอดการเดินทาง

ท้ายสุดนี้ ขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่และครอบครัวถนอมกลิ่นที่คอยช่วยเหลือและเป็น
กำลังใจ พร้อมทั้งให้การส่งเสริมและสนับสนุนในการเรียนและทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จได้ด้วยดี

ธีราพร ถนอมกลิ่น

ตุลาคม 2548

สารบัญ

	หน้า
<u>บทคัดย่อ</u>	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(12)
<u>บทที่ 1</u> บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของการศึกษา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	5
1.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา	6
1.5 สมมติฐานการศึกษา	7
1.6 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	7
1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	11
<u>บทที่ 2</u> แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	12
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	12
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	19
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	22
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
<u>บทที่ 3</u> วิธีดำเนินการศึกษา	35
3.1 ประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง	35
3.2 การสุ่มตัวอย่าง	37
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	37
3.4 การตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือ	40

3.5	การเก็บรวบรวมข้อมูล		41
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูล		42
บทที่ 4	ขอบเขตพื้นที่ศึกษา เกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี	c4-1	43
4.1	ความเป็นมา และความสำคัญของชุมชน		43
4.2	ลักษณะทางด้านกายภาพ		44
4.3	<u>โครงสร้างพื้นฐาน</u>	c4-2	51
4.4	<u>ลักษณะทางด้านสังคม</u>	c4-3	59
4.5	ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ		62
4.6	ลักษณะการท่องเที่ยว		63
บทที่ 5	ผลการศึกษา	c5-1	69
5.1	ลักษณะชุมชนเกาะล้าน		69
5.2	<u>การจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน</u>	c5-2	75
5.3	<u>ความคิดเห็น บทบาทหน้าที่ และข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และคณะกรรมการชุมชน</u>	c5-3	85
5.4	<u>การวิเคราะห์ข้อมูล</u>	c5-4	89
บทที่ 6	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ		125
6.1	สรุปผลการศึกษา		125
6.2	อภิปรายผลการศึกษา		131
6.3	ข้อเสนอแนะ		136
บรรณานุกรม			142
ภาคผนวก			146
	<u>ภาคผนวก ก</u>	ap	147
	<u>ภาคผนวก ข</u>	q	149
<u>ประวัติผู้เขียน</u>			168

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 เวลาการเดินทางโดยสายระหว่าง ท่าเรือพัทยาใต้ – ท่าเรือท่าหน้าบ้าน เกาะล้าน	52
4.2 เวลาการเดินทางโดยสายระหว่าง ท่าเรือพัทยาใต้ – ท่าเรือหาดตาแหวน เกาะล้าน	52
5.1 ลักษณะของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาจำแนกตามเพศ	90
5.2 ลักษณะของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาจำแนกตามอายุ	90
5.3 ลักษณะของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาจำแนกตามการศึกษา	91
5.4 ลักษณะของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาจำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่	91
5.5 ลักษณะของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาจำแนกตามสถานภาพทางสังคม	92
5.6 ลักษณะของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาจำแนกตามอาชีพ	92
5.7 ลักษณะของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาจำแนกตามรายได้	93
5.8 การรับรู้ข่าวสาร	93
5.9 พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	95
5.10 ระดับการรับรู้ข่าวสาร	98
5.11 ความจำเป็นในการรับรู้ข่าวสาร	98
5.12 การเผยแพร่ข่าวสารจากสื่อมวลชน	99
5.13 วิธีการเผยแพร่ข่าวสาร	99
5.14 ข่าวสารที่จำเป็นในการรับรู้	100
5.15 การรับทราบในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	100
5.16 สภาพแวดล้อมทั่วไปของเกาะล้านในปัจจุบัน	101
5.17 ความตระหนักเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น	102
5.18 ระดับความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบัน	104

5.19	ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	104
5.20	ระดับความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	106
5.21	ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	107
5.22	ระดับความสนใจ	108
5.23	รูปแบบการมีส่วนร่วม	112
5.24	ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน	117
5.25	ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วม	118
5.26	ปัญหาการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบเกาะล้าน	119
5.27	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านจำแนกตามการรับรู้ข่าวสาร	120
5.28	ระดับความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการ ท่องเที่ยวในปัจจุบันกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน	121
5.29	การทดสอบความสัมพันธ์ของระดับความตระหนักกับระดับการมีส่วนร่วม	122
5.30	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านจำแนกตามความรู้ในการจัดการ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	122
5.31	ระดับความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน	123
5.32	การทดสอบความสัมพันธ์ของระดับความสนใจกับระดับการมีส่วนร่วม	124

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา	6
4.1 ลักษณะการใช้ที่ดินและการสภาพที่ตั้งของชุมชน	46
4.2 ลักษณะเฉพาะของบ้านริมทะเล	50
4.3 ลักษณะเฉพาะของบ้านภายในชุมชน	51
4.4 ระบบโครงข่ายถนนบนเกาะล้าน	53
4.5 สถานที่ท่องเที่ยวของเกาะล้าน	63
4.6 ทัศนียภาพของหาดตาแหวน	64
4.7 ทัศนียภาพของหาดเทียน	64
4.8 ทัศนียภาพของหาดแสม	65
4.9 ทัศนียภาพของหาดนวล	65
5.1 สำนักงานเมืองพัทยา สาขาเกาะล้าน	70
5.2 การตั้งบ้านเรือนบริเวณชุมชนท่าหน้าบ้าน	71
5.3 ศาลเจ้าพ่อดำ สิ่งศักดิ์สิทธิ์บนเกาะล้าน	72
5.4 โรงเรียนเมืองพัทยา 10 (บ้านเกาะล้าน)	72
5.5 วัดใหม่สำราญ	73
5.6 สภาพถนนบนเกาะล้าน	73
5.7 เรือโดยสารที่ใช้เดินทางระหว่างเมืองพัทยากับเกาะล้าน	74
5.8 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เกาะล้าน	74
5.9 เส้นทางจักรยานเสือภูเขา	77
5.10 การก่อสร้างโรงบำบัดน้ำเสีย หาดตาแหวน	84
5.11 รถเก็บขยะบนเกาะล้าน	84
5.12 ที่พักรับรองของกรมป่าไม้	85
5.13 นักท่องเที่ยวบริเวณหาดตาแหวน	86

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของการศึกษา

ปัจจุบันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก โดยในปี พ.ศ. 2547 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งสิ้น 384,359.77 ล้านบาท ในขณะที่มีรายจ่ายจากนักท่องเที่ยวชาวไทยทั้งสิ้นจำนวน 83,864.91 ล้านบาท ส่งผลให้ประเทศไทยมีดุลการท่องเที่ยวเกินดุลคิดเป็นจำนวน 300,494.86 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2546 คิดเป็นร้อยละ 18.56 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2547ก) ซึ่งอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ครอบคลุมกลุ่มต่าง ๆ อย่างน้อย 5 กลุ่ม คือ นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน ธุรกิจท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวภาครัฐ องค์กรเอกชน และชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยว กลุ่มเหล่านี้ล้วนมีความเกี่ยวพันเชื่อมโยงระหว่างกัน และมีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว ฉะนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนา ผลักดัน ส่งเสริม และสนับสนุนให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถดำเนินไปได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายใน และให้มีความสามารถในการแข่งขันได้ ทั้งนี้เพื่อให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีศักยภาพและสามารถมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีการแข่งขันทางการท่องเที่ยวอย่างเข้มข้น เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ล้วนเห็นความสำคัญและมีการพัฒนาส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของตนอย่างจริงจัง

ประเทศไทยเห็นถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม บทบาทที่เด่นชัดบทบาทหนึ่งในช่วงหลายปีที่ผ่านมาของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็คือ บทบาทด้านเศรษฐกิจ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นแหล่งทำรายได้ที่สำคัญให้กับประเทศในลำดับต้น เพราะประเทศไทยมีศักยภาพการท่องเที่ยวยุคสูง เนื่องจากมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความงาม และมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นอยู่มากมายซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้สามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศแวะเวียนมาขึ้นทุกปี

นอกจากผลกระทบทางบวกในเชิงเศรษฐกิจแล้ว อุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังได้ส่งผลกระทบต่อเมืองในเชิงสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมด้วย กล่าวคือ การที่การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการกระจายรายได้และการจ้างงานนั้น ทำให้กลุ่มประชาชนที่ประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวและสาขาที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวมีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ส่วนกลุ่มประชาชนในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวซึ่งเป็นที่รู้จัก จนสามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมเยือน อันจะเป็นความภาคภูมิใจของประชาชนในพื้นที่แล้ว ยังเป็นโอกาสอันดีที่ประชาชนเหล่านั้นจะได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท่องเที่ยวเหล่านั้นเพราะสามารถประกอบกิจกรรมนันทนาการได้ ทำให้สามารถผ่อนคลายจากชีวิตและภาระงานประจำวัน ส่งผลให้มีสุขภาพกายที่สมบูรณ์แข็งแรงและมีสุขภาพจิตที่ดีที่สดใส เป็นประชากรที่มีคุณภาพ ประชาชนในพื้นที่เหล่านั้นก็มีโอกาสที่จะได้เปิดโลกทัศน์เนื่องจากทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่เปรียบได้กับห้องปฏิบัติการ ทำให้สามารถที่จะเรียนรู้จากของจริง การได้สัมผัสและเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีซึ่งสะท้อนภูมิปัญญาของบรรพชน มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ อันงดงาม ทรงคุณค่า และนำไปสู่ความรู้สึกรักและหวงแหน ก่อให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนาให้ทรัพยากรท่องเที่ยวของตนถูกทำลายสูญสลาย หากมีการนำทรัพยากรท่องเที่ยวเหล่านี้ไปใช้ ก็จะมีการจัดการอย่างระมัดระวัง และมีการบริโภคอย่างมีจิตสำนึกโดยคำนึงถึงอนุชนคนรุ่นต่อ ๆ ไป (รุ่งทิพ ว่องปฏิการ, 2547)

ในปี พ.ศ.2535 มีการประชุมสุดยอดแห่งสหประชาชาติที่นครริโอเดจาเนโร เมืองหลวงของประเทศบราซิล ที่เรียกกันว่า Rio Summit หรือ Earth Summit มีอนุสัญญา 1 ใน 5 ฉบับ ก็คือ Agenda 21 ในความหมายไทยก็คือ แผนแม่บทของโลก กล่าวถึง การพัฒนาทุกประเภทต้องเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ศัพท์เทคนิคคำนี้ได้เข้ามาในประเทศไทยเห็นได้ในสื่อมวลชนและการประชุมในหน่วยงานราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม เช่น การเกษตรที่ยั่งยืน การประมงที่ยั่งยืน การอุตสาหกรรมที่ยั่งยืน รวมถึงอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็เช่นเดียวกัน ต้องเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ทั้งระบบนิเวศ สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ท้องถิ่น คำนึงถึงประชาชนในท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการจัดการ คำนึงถึงการท่องเที่ยวที่ให้ความรู้และประสบการณ์ต่อนักท่องเที่ยวด้วยความปลอดภัยและสุขอนามัย คำนึงถึงการมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น (ราไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2544: 118)

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องเป็นการท่องเที่ยวและโครงสร้างที่เกี่ยวข้องทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยดำเนินไปภายใต้ขีดความสามารถตามปกติ สำหรับการฟื้นฟูหรือความอุดมสมบูรณ์ในอนาคตของทรัพยากรธรรมชาติ ยอมรับการสนับสนุนเพื่อเอื้อประสบการณ์ท่องเที่ยวจากคนทั่วไปและชุมชน รวมทั้งขนบธรรมเนียมและรูปแบบการดำเนินชีวิต ยอมรับว่าบุคคลเหล่านี้ ต้องได้รับส่วนแบ่งที่ยุติธรรมจากผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยว ถูกชี้นำด้วยความประสงค์ของผู้คนและชุมชนท้องถิ่นในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ซึ่งแนวคิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะมุ่งเน้นให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยรวม ปรับสภาพการจัดการเพื่อเข้าสู่ยุคใหม่ของกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงไป กิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องสามารถดำรงอยู่ได้ มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอ ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาความดึงดูดใจไว้ได้ไม่เสื่อมคลาย กิจกรรมการบริการมีกำไร แม้ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการอยู่เสมอ ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม จะต้องไม่มีหรือมีน้อยที่สุด มีแต่การจัดการแบบยั่งยืนเท่านั้น จึงจะสามารถคงความยั่งยืนของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไว้ได้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2542: 2/12)

จากกระแสพัฒนาประเทศในปัจจุบัน ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนมากกว่าในอดีต จะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้เน้นการกระจายอำนาจแก่ประชาชนโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ฉะนั้นจึงควรใช้หลักการการมีส่วนร่วมของประชาชนนี้เป็นกลไกและเครื่องมือที่จะสนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

อย่างไรก็ดี จากสถานการณ์ของประเทศไทยที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ ทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้รับผลกระทบด้านลบ โดยไม่อาจหลีกเลี่ยง จึงส่งผลให้เศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศได้รับความเสียหาย ภาครัฐจึงกำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ด้วยการปรับกลยุทธ์การตลาด และประชาสัมพันธ์ลักษณะเหมาะสม เพื่อสร้างความมั่นใจให้นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาประเทศไทย ด้วยการเน้นความสงบและความปลอดภัยเป็นจุดขาย โดยไม่ให้เกิดภาพพจน์ต่อประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคและเพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดี เพื่อจะส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลัก ที่นอกจากจะทำรายได้สู่ประเทศจำนวนมากระยะยาว ยังช่วยกระตุ้นภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ของประเทศ ดำเนินต่อไปอย่างราบรื่นและยั่งยืนด้วย

เกาะล้าน เป็นสถานที่ท่องเที่ยวหนึ่งที่ได้รับคานิยม ในปัจจุบันพื้นที่บนเกาะล้านนับว่ามีมูลค่า ด้วยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดค่าที่สดุของเมืองพัทยา จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือน และคนที่เข้ามาประกอบอาชีพให้บริการด้านต่าง ๆ ในแต่ละวัน เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 5,000 คน มีรายได้จากการท่องเที่ยวเดือนละประมาณ 60 ล้านบาท นักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่อันดับหนึ่งของเกาะล้าน ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวจีน ไต้หวัน และฮ่องกง กิจกรรมอย่างหนึ่งของเกาะล้าน คือ การนั่งเรือท่องเที่ยวชมปะการัง และยังมีกิจกรรมที่น่าสนใจอีกหลายอย่าง เช่น สกูดเตออร์ เรือกกล้วย เป็นต้น มีการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างขาดความระมัดระวัง เมืองพัทยาจึงได้ดำเนินการศึกษาแผนพัฒนาเกาะล้านและประกาศจัดตั้งเป็นแขวงเกาะล้านขึ้น เพื่อให้มีการพัฒนาไปอย่างถูกต้องและยั่งยืน (วินิจ รังผึ้ง, 2546: 87)

จากการท่องเที่ยวบนเกาะล้านในปัจจุบัน ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น การบุกรุกยึดถือครอบครองพื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่ที่ติดกับชายหาดทุกหาด สถานบริการนักท่องเที่ยวขาดระเบียบในการก่อสร้าง ขาดระบบกำจัดขยะและระบบกำจัดน้ำเสีย การกระจายรายได้ไม่ทั่วถึง ซึ่งผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียส่วนใหญ่ ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยว และประชากรแฝงที่เข้ามาอาศัยอยู่บนเกาะล้าน ขาดการดูแลเอาใจใส่เรื่องสภาพแวดล้อมด้านภูมิทัศน์ สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวมาตรฐาน เป็นต้น จึงต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนในพื้นที่ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเกาะล้าน อีกทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและการท่องเที่ยวที่ดีขึ้น การศึกษาคั้งนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่อศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของชุมชนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผนพัฒนาตามแนวทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

1.2.2 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

1.2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

1.2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการ
การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

1.2.5 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน เมือง
พัทยา จังหวัดชลบุรี

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของประชาชน
ท้องถิ่น ทำการให้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกตัวแทนจากเจ้าหน้าที่
แขวงเกาะล้าน ตัวแทนจากเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ รวมทั้งตัวแทนจากคณะกรรมการชุมชน และทำ
การสุ่มสัมภาษณ์ประชาชนท้องถิ่นที่อาศัยบนเกาะล้านโดยมีวิธีการเลือกตัวอย่าง ประกอบกับ
ข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นำมาศึกษาถึงรูปแบบการจัดการการ
ท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน และศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น
ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

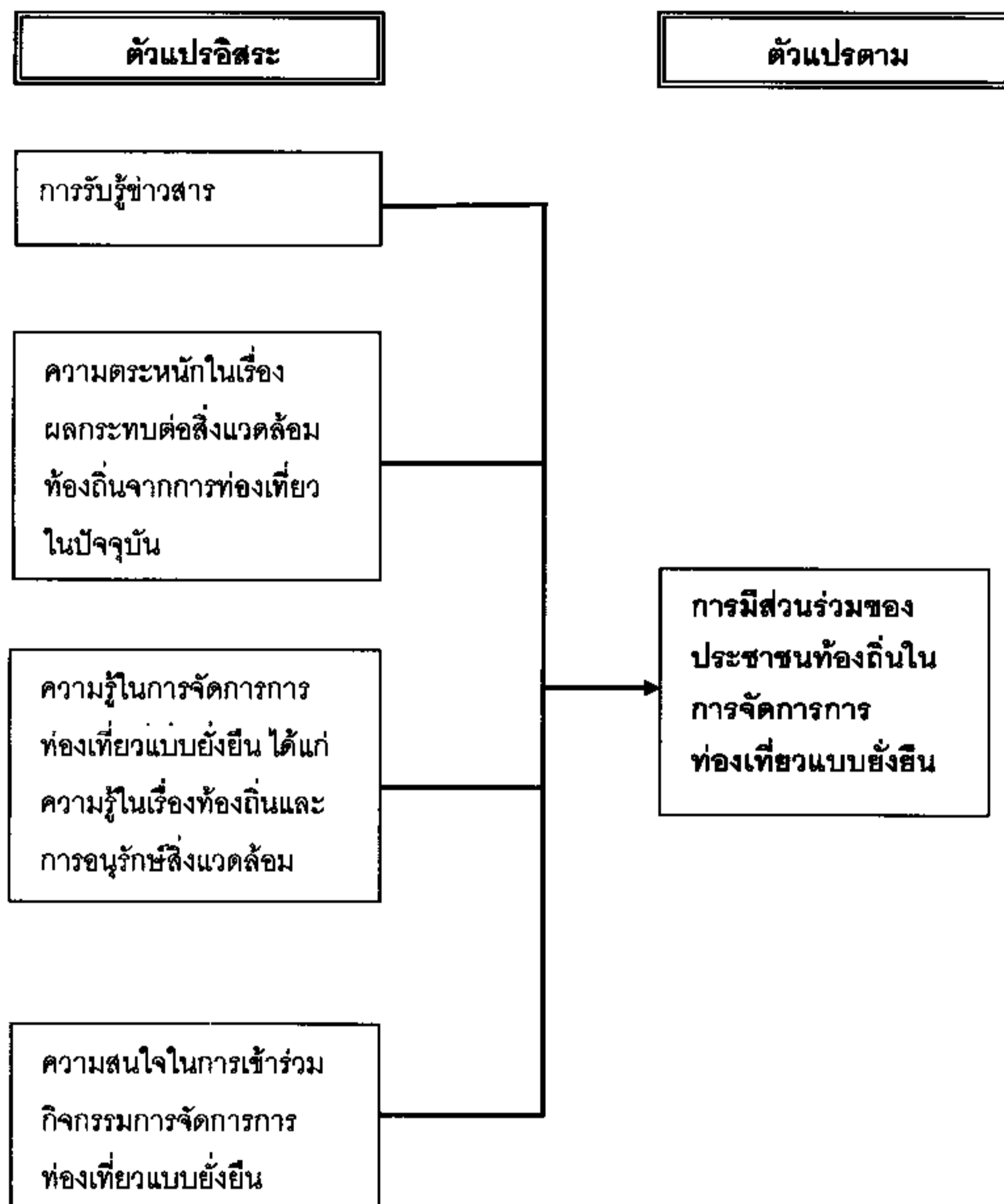
1.3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษาแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและการมีส่วน
ร่วมของประชาชนท้องถิ่น โดยใช้พื้นที่ศึกษาเกาะล้าน หมู่ 7 ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง
จังหวัดชลบุรี โดยในปี พ.ศ. 2546 มีจำนวนครัวเรือนประมาณ 433 ครัวเรือน

1.3.3 ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของประชาชน
ท้องถิ่น เกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี โดยทำการเก็บข้อมูลภาคสนามระหว่างเดือนมิถุนายน
ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

1.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

1.5 สมมติฐานการศึกษา

- 1.5.1 เกษะล้าน เมืองพญา จังหวัดชลบุรี มีรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
- 1.5.2 การรับรู้ข่าวสารแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านแตกต่างกัน
- 1.5.3 ความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบันแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านแตกต่างกัน
- 1.5.4 ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านแตกต่างกัน
- 1.5.5 ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านแตกต่างกัน

1.6 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

- 1.6.1 การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
หมายถึง การท่องเที่ยวที่ตอบสนองของความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่น ภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติที่จะรองรับได้ และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ชนบทธรรมเนียมประเพณีที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว ประชาชนทุกส่วนต้องได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคกัน รวมถึงมีการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ยังสามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศของท้องถิ่นนั้นไว้ได้

- 1.6.2 การมีส่วนร่วมของประชาชน
หมายถึง ความร่วมมือและร่วมรับผิดชอบด้วยกัน ทั้งของบุคคลและของกลุ่มในรูปแบบการมีส่วนร่วมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงาน และบรรลุจุดหมายตามที่ต้องการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการที่ประชาชนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่าง ๆ ที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน

1.6.3 ประชาชนในท้องถิ่น

หมายถึง บุคคลซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนในครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ในชุมชนเจ้าของพื้นที่ซึ่งเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวบนเกาะล้าน หมู่ 7 ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร ในปี 2546 จำนวนประมาณ 433 ครัวเรือน

1.6.4 ระยะเวลาที่อยู่อาศัย

หมายถึง ระยะเวลาที่ประชาชนท้องถิ่นพักอาศัยบนเกาะล้าน หมู่ 7 ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรีไม่ต่ำกว่า 1 ปี

1.6.5 สถานภาพทางสังคม

หมายถึง การมีตำแหน่งหรือบทบาทในชุมชน เช่น กรรมการชุมชน สมาชิกกลุ่มหรือชมรมท้องถิ่น หรือประชาชนทั่วไป เป็นต้น

1.6.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

หมายถึง จำนวนเงินของรายบุคคลที่ได้รับจากการประกอบอาชีพเฉลี่ยต่อเดือนในรอบปีที่ผ่านมา

1.6.7 การรับรู้ข่าวสาร

หมายถึง การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน ความถี่ในการรับข่าวสารจากแหล่งข่าวสารทางสื่อมวลชนและแหล่งข่าวสารทางสื่อระหว่างบุคคล ได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวัน วารสารการท่องเที่ยว วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วิทยุกระจายเสียง เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การอบรมให้ความรู้ เจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน คณะกรรมการชุมชน ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน ความจำเป็นที่ประชาชนต้องทราบข่าวสาร การเผยแพร่ข่าวสารจากสื่อมวลชนในปัจจุบัน และสื่อที่ต้องการให้มีการเผยแพร่ข่าวสารความรู้ รวมทั้งข่าวสารที่จำเป็นในการรับรู้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

1.6.8 ความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบัน

หมายถึง การรับทราบเกี่ยวกับการมีจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน และความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ ด้านชีวภาพ ด้านสาธารณูปโภค และด้าน

คุณภาพชีวิตของเกาะล้านในปัจจุบัน ณ ปี พ.ศ. 2548 ว่ามีสภาพดีหรือไม่ดี รวมทั้งความตระหนักเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น

1.6.9 ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

หมายถึง การรับรู้เรื่องราว ข้อเท็จจริง ความจริง กฎเกณฑ์ และข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับและรวบรวมสะสมไว้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1.6.9.1 ความรู้ในเรื่องท้องถิ่น

หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับลักษณะเด่นทางกายภาพ วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ได้แก่ การพบหินกรวดขาวริมชายหาด สถานที่ตั้งของวัดใหม่สำราญ สมญานามของเกาะล้าน สิ่งศักดิ์สิทธิ์บนเกาะล้าน ชุมชนดั้งเดิมบนเกาะล้าน เกาะบริวารของเกาะล้าน และสถานที่ในการขนส่งสินค้าลงเรือไปชาย

1.6.9.2 ความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการบำรุงรักษา การป้องกันสภาพแวดล้อมรวมทั้งการรู้จักใช้ทรัพยากรโดยรอบของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การอนุรักษ์ปะการัง การเดินตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ การจับสัตว์น้ำ การจอดเรือ การกำจัดเศษอาหาร การถมทะเล และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

1.6.10 ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึงความรู้สึกอย่างมีความตั้งใจที่จะให้ความร่วมมือของประชาชนท้องถิ่นบนเกาะล้านในการสอนเยาวชนให้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น การสนับสนุนอนุรักษ์และรักษาแหล่งน้ำ การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การใช้ผลิตภัณฑ์รีไซเคิลและวัสดุที่ย่อยสลายได้ การจัดตั้งชมรมท้องถิ่น การใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่น การจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ การจัดทำป้ายสื่อความหมาย การจัดทำคู่มือแนะนำเที่ยว การสนับสนุนอนุรักษ์ถิ่นอาศัยของพืชและสัตว์ การร่วมโครงการรณรงค์อนุรักษ์การท่องเที่ยว การบริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และการสนับสนุนกลุ่มแม่บ้านทำสินค้าท้องถิ่นจำหน่าย

1.6.11 การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

หมายถึง ความร่วมมือและร่วมรับผิดชอบด้วยกัน ทั้งของบุคคลและของกลุ่ม เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงาน และบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ โดยการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ

10 รูปแบบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมประชุม การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการหรือสมาชิก การมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ การมีส่วนร่วมชักชวน การมีส่วนร่วมบริจาคสมทบ การมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมประสานงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

1.6.11.1 การมีส่วนร่วมประชุม

หมายถึง การเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และการเสนอความคิดเห็นในกลุ่มชุมชน ชมรม หรือสมาคมเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

1.6.11.2 การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการหรือสมาชิก

หมายถึง การเป็นกรรมการหรือสมาชิกในชมรมอนุรักษ์ท้องถิ่น และการร่วมวางแผนตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของท้องถิ่น

1.6.11.3 การมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์

หมายถึง การแนะนำหรือให้ข้อมูลบนเกาะล้านแก่นักท่องเที่ยว และการถ่ายทอดความรู้แก่เยาวชนถึงวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นบนเกาะล้าน

1.6.11.4 การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ

หมายถึง การเป็นผู้นำเพื่อนบ้านในการต่อต้านผู้มีอิทธิพลที่บุกรุกพื้นที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการจัดตั้งกรรมการหมู่บ้านเพื่อดูแลและพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

1.6.11.5 การมีส่วนร่วมชักชวน

หมายถึง การชักชวนเพื่อนบ้านให้ช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการชักชวนเพื่อนบ้านในการรักษาความสะอาดและพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

1.6.11.6 การมีส่วนร่วมบริจาคสมทบ

หมายถึง การร่วมออกเงินช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมเพื่อจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน และการออกวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมเพื่อจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

1.6.11.7 การมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน

หมายถึง การสอดส่องดูแลและให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับผู้บุกรุกทำลายทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการรณรงค์จัดการปัญหาขยะเพื่อป้องกันและพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

1.6.11.8 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

หมายถึง การได้รับงบประมาณในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว และการได้รายได้จากการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว

1.6.11.9 การมีส่วนร่วมประสานงาน

หมายถึง การประสานงานกับเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้านในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และการอำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

1.6.11.10 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

หมายถึง การติดตามตรวจสอบปัญหาที่เกิดจากการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และการประเมินผลจากการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ทราบถึงรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

1.7.2 ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

1.7.3 ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

1.7.4 ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

1.7.5 เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับใช้เป็นแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น เกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา โดยเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายรูปแบบซึ่งสามารถสรุปได้ ดังต่อไปนี้

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527: 6) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในรูปแบบบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่ได้กำหนดไว้

สมพร เทพสิทธิ์า (2536: 28) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ประชาชนต้องมีรูปแบบ มีจุดหมายและเป้าหมายร่วมกันในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ มีสิทธิ หน้าที่ และส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเท่าเทียมและเสมอภาคกัน

พัชรี สีโรส (2546: 2/2) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ

ร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้-เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ความร่วมมือและร่วมรับผิดชอบด้วยกัน ทั้งของบุคคลและของกลุ่มในรูปแบบการมีส่วนร่วมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงาน และบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ประชาชนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่าง ๆ ที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน

2.1.2 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Participation Theory)

อकिन ระพีพัฒน์ (อ้างถึงใน กัณษธิมา แดงนิ่ม, 2543: 9) ได้สรุปทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้

2.1.2.1 ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership)

กการสร้างผู้นำจะช่วยให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยของการรวมกลุ่มคน จูงใจคนไปยังเป้าหมายโดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดี เรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน (Positive Leader) ผู้นำพลวัต คือ เคลื่อนไหวทำงานอยู่เสมอ (Dynamic Leader) และผู้นำทางไม่ดี คือ ไม่มีผลงานสร้างสรรค์ที่เรียกว่า ผู้นำนิเสธ (Negative Leader)

ผลของการให้ทฤษฎีการสร้างผู้นำ จึงทำให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญงาน มีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบ ดังนั้นการสร้างผู้นำที่ดีย่อมจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดี

2.1.2.2 ทฤษฎีการติดต่อสื่อสาร (Communication Theory)

การที่บุคคลจะมีการรับของใหม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการติดต่อสื่อสาร และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะส่วนตัว ดังนี้

1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะส่วนตัว ซึ่งได้แก่ อายุของบุคคล สถานภาพทางสังคมฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งรวมถึง รายได้ ขนาดที่ดิน การถือครองที่ดิน และความสามารถเฉพาะยิ่ง ซึ่งรวมถึงระดับการศึกษา

2) ช่องทางการสื่อสาร ความรู้หรือกระบวนการสื่อสารซึ่งประกอบด้วยผู้ส่งสาร หรือแหล่งกำเนิดสาร สาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร

ช่องทางการสื่อสารซึ่งเป็นวิธีการที่ผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งแยกได้

2 ลักษณะ คือ

(1) ช่องทางสื่อสารมวลชน (Mass Media Channel) เป็นวิธีการถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร หรือสิ่งตีพิมพ์อื่น เช่น ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

(2) ช่องทางสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Channel) เป็นการติดต่อระหว่างบุคคล เพื่อถ่ายทอดข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร

สื่อมวลชนมีความสำคัญในการเพิ่มความรู้ การแพร่กระจายข่าวสาร รวมทั้งสามารถในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลได้ และสื่อบุคคลมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลได้มากกว่า

2.1.2.3 ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion)

การเกลี้ยกล่อม หมายถึง การใช้คำพูดหรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือ และการกระทำ ซึ่งการเกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการขัดแย้งในการปฏิบัติงาน และถ้าให้เกิดผลดีผู้เกลี้ยกล่อมต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อมให้เข้าใจแจ่มแจ้ง ให้เกิดศรัทธาตรงกับทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow's Theory) ที่เรียกว่าลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of Needs) คือ ความต้องการของตนเป็นไปตามลำดับจากน้อยไปหามาก มีทั้งหมด 5 ระดับ ดังนี้ คือ

1) ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (Physiology Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Survival Needs)

2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต (Safety - Land Security Needs) ได้แก่ ความต้องการที่จะอยู่อย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกาย

3) ความต้องการทางด้านสังคม (Social Needs) ความต้องการความรัก ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4) ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (Self - Esteem Needs) ได้แก่ ความภาคภูมิใจ ความต้องการดีเด่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น

5) ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (Self - Actualization Needs) เป็นความต้องการในระดับสูงสุด ซึ่งเป็นความต้องการที่ยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิดของตนเอง เพื่อจะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

จากทฤษฎีดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การเกลี้ยกล่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนได้ โดยเฉพาะการเกลี้ยกล่อมนั้นเป็นเรื่องที่ต่างกับความต้องการขั้นพื้นฐานที่เกิดจากความพึงพอใจของมนุษย์ แล้วก็ยอมจะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมได้ในที่สุด

2.1.2.4 ทฤษฎีการสร้างความรู้รักชาตินิยม (Nationalism)

การสร้างความรู้รักชาตินิยมให้เกิดขึ้น หมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศหรือเน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์ของชาติ มีความพอใจในชาติของตัวเอง พอใจเกียรติภูมิจงรักภักดีผูกพันต่อท้องถิ่น

2.1.2.5 ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National Moral)

คนเรามีความต้องการทางกายและใจ ถ้าคนมีขวัญดีผลการทำงานก็จะสูงตาม ถ้าขวัญไม่ดีผลงานก็จะต่ำไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ นั้นเอง การสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอารัศเอาเปรียบ ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามถ้าคนมีขวัญดีจะมีสำนึกในการรับผิดชอบ อันจะเกิดผลดีแก่หน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็น ขวัญส่วนบุคคลและขวัญของกลุ่ม

2.1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

World Health Organization (อ้างถึงใน สานิตย์ บุญชู, 2527: 10 - 11) เสนอว่าปัจจัยพื้นฐานการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ

2.1.3.1 ปัจจัยของสิ่งจูงใจ จากสภาพความเป็นจริงของชาวบ้านที่จะเข้าร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งทั้งในแง่การร่วมแรง ร่วมทรัพยากร หรืออื่น ๆ นั้น มีเหตุผลอยู่ 2 ประการ คือ

1) การมองเห็นว่าตนเองจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ตนทำไปซึ่งถือเป็นเรื่องการกระตุ้นให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

2) การได้รับคำบอกกล่าวหรือชักชวนจากเพื่อนบ้านให้เข้าร่วมโดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

2.1.3.2 ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามีส่วนร่วม แม้ว่าชาวชนบทเป็นจำนวนมากจะเห็นประโยชน์ของการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาแต่ก็ไม่อาจเข้าร่วมกิจกรรมได้เนื่องจากไม่เห็นช่องทางของการมีส่วนร่วม หรือเข้าร่วมแล้วก็ไม่ได้รับผลตามที่คาดคิดไว้ เนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมนั้นมิได้จตุรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น ภาวะผู้นำ ลักษณะการทำงาน กำระเบียบ แบบแผน เป็นต้น ดังนั้นปัจจัยพื้นฐานทางด้านโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมจึงควรมีลักษณะ

1) เปิดโอกาสให้ทุกคนและทุกกลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โดยการเข้าร่วมอาจอยู่ในรูปแบบของการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยมีตัวแทนก็ได้

2) ควรมีกำหนดเวลาที่แน่ชัด เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้

3) กำหนดลักษณะกิจกรรมที่แน่นอน

2.1.3.3 ปัจจัยอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม โดยปกติที่ผ่านมากิจกรรมหนึ่ง ๆ แม้ว่าประชาชนจะเห็นด้วยและมีโอกาสเข้าร่วม แต่ไม่อาจกำหนดเป้าหมาย วิธีการ หรือผลประโยชน์ของกิจกรรม เพราะสิ่งเหล่านี้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กระทำ

2.1.4 ลักษณะ รูปแบบ และขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

2.1.4.1 ลักษณะและรูปแบบของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีการกล่าวถึงลักษณะและรูปแบบของการมีส่วนร่วมหลายแบบซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ขจัน วุฒิมกรรกรรกรรกรร (2526: 33 - 34) ได้จัดอันดับการมีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การร่วมประชุม
- 2) การออกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
- 3) การตีปัญหาให้กระจ่าง
- 4) การออกเสียงสนับสนุน หรือคัดค้านปัญหา
- 5) การออกเสียงเลือกตั้ง
- 6) การบริจาคเงิน
- 7) การช่วยเหลือด้านแรงงาน
- 8) การใช้โครงการที่เป็นประโยชน์ให้ถูกต้อง
- 9) การช่วยเหลือในการรักษาโครงการ
- 10) ทำงานกับตัวนำในการเปลี่ยนแปลง

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมใน 3 มิติ พิจารณารูปแบบ (Model) ของการมีส่วนร่วม ความเข้มข้น/ความถี่ (Intensity) ของการมีส่วนร่วม และคุณภาพ (Quality) ของการมีส่วนร่วม สามารถแบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วม ได้คือ

- 1) การมีส่วนร่วมแสดงความต้องการ
- 2) ร่วมเสนอความคิดเห็น/ร่วมในการประชุม
- 3) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 4) ร่วมในการดำเนินการ
- 5) ร่วมบริจาคสมทบ
- 6) ร่วมแก้ปัญหา
- 7) ร่วมรับประโยชน์

2.1.4.2 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

ไพร์ตัน เดชะรินทร์ (2527: 6-7) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ คือ

- 1) ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรวมตลอดจนความต้องการของชุมชน
- 2) ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
- 3) ร่วมวางนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไขปัญหาละสนองความต้องการของชุมชน
- 4) ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
- 5) ร่วมจัดหรือปรับปรุง ระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 6) ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน
- 7) ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
- 8) ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

2.1.5 เจื้อนไขและข้อจำกัดในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม

2.1.5.1 เจื้อนไขของการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงภูมิเวศย์ (2527: 186) ได้กล่าวถึงเจื้อนไขการมีส่วนร่วม 3 ประการ คือ

- 1) ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม (Freedom to Participate)
- 2) ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม (Ability to Participate)
- 3) ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม (Willingness to Participate)

นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงความสำเร็จของการมีส่วนร่วมยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- 1) ประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมกิจกรรม การมีส่วนร่วมไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ฉุกเฉิน
- 2) ประชาชนต้องไม่เสียเงินทองค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไปที่เขาประเมินผลตอบแทนที่จะได้รับ
- 3) ประชาชนต้องมีความสนใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น
- 4) ประชาชนต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องกันทั้งสองฝ่าย
- 5) ประชาชนต้องไม่รู้สึกกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือสถานภาพทางสังคมหากจะมีส่วนร่วม

2.1.5.2 ข้อจำกัดในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม

Riordon (อ้างถึงใน สัจจชัย สุทธิพันธุ์วิหาร์, 2539: 23) ชี้ให้เห็นข้อจำกัดในการให้โอกาสประชาชนมีส่วนร่วมว่า โดยธรรมชาติของมนุษย์มักจะมีการแสดงความคิดเห็นที่บิดเบือนไปจากความจริง ทั้งนี้เนื่องจาก

- 1) โดยธรรมชาติมนุษย์ไม่ค่อยนิยมการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
- 2) มนุษย์ไม่ค่อยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากจะต้องเผชิญกับเหตุการณ์ร่วมกัน
- 3) มนุษย์สามารถปรับตัว โดยใช้กลไกการป้องกันตัวเอง (Defense Mechanism) ทำให้สามารถยอมรับ หรือหลีกเลี่ยงผลกระทบที่เกิดขึ้นได้
- 4) ประชาชนส่วนมากมักโยนอำนาจการตัดสินใจเรื่องที่สลับซับซ้อนให้กับรัฐหรือผู้เชี่ยวชาญ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

วรรณา วงศ์วานิช (2535 อ้างถึงใน นักศึกษาสังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อมรุ่น 18, 2541: 18) ได้สรุปว่าในการกำหนดความหมายของการท่องเที่ยว จะกำหนดโดยมีจุดมุ่งหมายการเดินทาง 3 ประการ คือ

- 1) การเดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังสถานที่อื่นชั่วคราว
- 2) การเดินทางด้วยความสมัครใจ
- 3) การเดินทางด้วยจุดมุ่งหมายใด ๆ ที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการประกอบอาชีพหรือรายได้

Mc Intosh and Goeldner (1984 อ้างถึงใน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2542: 2/5) ได้สรุปว่า การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง ผลรวมของปรากฏการณ์ต่าง ๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจและบริการต่าง ๆ รวมทั้งกับรัฐบาลประเทศเจ้าภาพ และประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องอยู่ในกิจกรรมหรือกระบวนการในการดึงดูด ด้วยการให้การต้อนรับที่อบอุ่นเปี่ยมไมตรีจิตแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน

สรุป การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง เป็นการเดินทางชั่วคราวเพื่อการพักผ่อน โดยมีการให้บริการและทำกิจกรรมต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนกันระหว่างนักท่องเที่ยวและประชาชนท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่น ความสะอาดสงบ และรายได้ เป็นต้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความสุขในการเดินทาง และประชาชนท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวได้รับผลตอบแทน

2.2.2 นโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

กรอบการพัฒนาการท่องเที่ยวในยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2542: 2/8 - 2/9)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ได้กำหนดการท่องเที่ยวเป็นเป้าหมายที่สำคัญของประเทศทางด้านการสร้างดุลยภาพทางเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดรายได้สำหรับการกระตุ้นให้เกิดการฟื้นตัวอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยถือว่าประเทศมีศักยภาพอันเป็นจุดแข็งที่สำคัญทางทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม ดึงดูดให้การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีเสถียรภาพและยั่งยืน ยิ่งกว่านั้นยังได้กำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นหัวข้อสำคัญข้อหนึ่งของแนวทางการพัฒนา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะ และขีด

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ดังนี้

2.2.2.1 พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ โดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงกลุ่มพื้นที่ พร้อมทั้งสนับสนุน การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพเชิงวัฒนธรรม และ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงขีด ความสามารถของพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกวิธี การ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี การท่องเที่ยวเชิงเกษตร กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา สวนสุขภาพ และสวนสนุก

2.2.2.2 ปรับปรุงคุณภาพด้านการบริการและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการ ท่องเที่ยวทางตรงและทางอ้อมให้ได้มาตรฐานและเพียงพอ โดยให้ความสำคัญต่อการเพิ่มและ กวดขันมาตรฐานด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาการหลอกลวง เอาัดเอา เปรียบนักท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว โดยเฉพาะด้านการเข้า ออกประเทศ การเดินทางในประเทศ การให้บริการข่าวสารที่ทันสมัย รวมทั้งพัฒนาบุคลากร ทางการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและปริมาณสอดคล้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวแต่ละประเภท

2.2.2.3 ส่งเสริมบทบาทชุมชนและองค์กรชุมชนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างครบวงจร ทั้งการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การบำรุงรักษา และการ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว โดยรณรงค์สร้างจิตสำนึกและเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ชุมชนและท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมทั้งสนับสนุน ให้มีการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมพื้นฐานและบริการในท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับธุรกิจการท่องเที่ยว

2.2.2.4 ให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวที่มีระยะพักนาน และ นักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพจากต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวกลุ่มการประชุม การจั ดนิทรรศการนานาชาติ การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล เพื่อเพิ่มสัดส่วนของรายได้ต่อนักท่องเที่ยวและ เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยให้มีระบบบริหารจัดการเฉพาะ ขึ้นมารับผิดชอบ รวมทั้งให้มีศูนย์ประชุมและศูนย์แสดงสินค้านานาชาติในเมืองหลักที่มีศักยภาพ ขึ้นมารองรับ

2.2.2.5 ประชาสัมพันธ์และสร้างจิตสำนึกการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ เพื่อ ส่งเสริมให้คนไทยเที่ยวเมืองไทยมากขึ้น และเร่งรัดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังแหล่ง

ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่ได้รับการพัฒนาให้เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวหลักในพื้นที่ เพื่อการสร้างงาน และกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและท้องถิ่น

2.2.3 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวประกอบด้วย ธุรกิจโดยตรงและธุรกิจโดยอ้อม หรือธุรกิจสนับสนุนการบริการนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะแก่ชาวต่างชาติถือได้ว่าเป็นสินค้าออกที่ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่าได้ (Invisible Export) เป็นการซื้อเงินตราต่างประเทศ โดยการขายสินค้า คือ บริการต่าง ๆ ซึ่งผลประโยชน์จะตกอยู่ในประเทศเพราะก่อให้เกิดอาชีพหลายแขนง นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังเป็นการพักผ่อนคลายความตึงเครียด และได้รับความรู้ ความเข้าใจวัฒนธรรมและยังเป็นการนำทรัพยากรของประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวาง (เสรี วังสโฬจิตร, 2534: 189 - 214) สรุปได้ดังนี้

2.2.3.1 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ โดยนำเงินตราต่างประเทศให้แก่ประเทศชาติ เช่นเดียวกับการส่งสินค้าออกไปขายต่างประเทศ ได้แก่ ประสบการณ์ในการเดินทางท่องเที่ยวและเข้ามาซื้อสินค้าไทยและนำกลับออกไป รายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศ คือ ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว (Tourist Expenditure) ที่ใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งการคำนวณรายได้จากนักท่องเที่ยว คือ จำนวนนักท่องเที่ยว x วันพักเฉลี่ย x ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/วัน/คน

2.2.3.2 การท่องเที่ยวแก้ปัญหาการขาดดุลการค้าและดุลชำระเงินของประเทศ กล่าวคือประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา และประสบปัญหาสภาวะการขาดดุลการค้าและดุลชำระเงินเนื่องจากประเทศกำลังพัฒนาจะต้องพึ่งพิงประเทศที่พัฒนาแล้วในการนำเข้าสินค้าที่ตนเองไม่สามารถผลิตได้ เช่น เครื่องมือ เครื่องจักรและเทคโนโลยีต่าง ๆ อันเป็นปัจจัยที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ และสินค้าเหล่านี้มีมูลค่าสูงมากเมื่อเทียบกับมูลค่าส่งออกสินค้าทางการเกษตร นอกจากนี้ประเทศกำลังพัฒนายังต้องพึ่งสถาบันการเงินระหว่างประเทศ เพื่อกู้ยืมเงินมาใช้ในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นรายได้จากการท่องเที่ยวมูลค่านับแสนล้านบาทต่อปี จึงช่วยลดดุลการค้า

2.2.3.3 การท่องเที่ยวช่วยเพิ่มรายได้จากการจัดเก็บภาษีของรัฐบาล คือ นักท่องเที่ยวต้องจ่ายภาษีต่าง ๆ เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม และจะต้องจ่ายภาษีเมื่อซื้อสินค้าและบริการ และภาษีทางอ้อมที่จะจ่ายอีก เช่น ค่าธรรมเนียมการใช้สนามบิน ค่าภาษีศุลกากรค่าธรรมเนียมการประทับตราหนังสือเดินทาง และธุรกิจอื่นที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

เช่น ภาษีกรรมสรรพากร ภาษีหน่วยราชการส่วนท้องถิ่นจัดเก็บ ค่ารถบริการต่าง ๆ เช่น ค่าธรรมเนียมโรงแรม ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตจำหน่ายอาหาร สุราและเครื่องดื่ม เป็นต้น

2.2.3.4 การท่องเที่ยวเป็นการกระจายรายได้ออกไปตามส่วนภูมิภาคของประเทศ เนื่องจากการท่องเที่ยวประกอบด้วยธุรกิจขนาดเล็กจำนวนมาก ดังนั้นรายได้จากการท่องเที่ยวจึงกระจายออกไปสู่ประชาชนอย่างรวดเร็วทั้งระบบเศรษฐกิจ

2.2.3.5 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงาน สร้างอาชีพให้แก่ประชาชนทั้งแรงงานทั่วไป (Unskilled) และแรงงานที่มีความชำนาญ (Skill) เพราะเป็นอุตสาหกรรมสัดส่วนของแรงงานสูงกว่าเครื่องจักร (Labour Intensive Industry) ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ คือ

$$\text{Labour intensity} = \frac{\text{Value added per worker}}{\text{Capital cost per worker}}$$

2.2.3.6 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการหมุนเวียนเงินตราอย่างกว้างขวางและกระตุ้นการผลิตและการลงทุนในอัตราสูง ด้วยค่าทวีทางเศรษฐกิจ (Economic Multiplier) เป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจอย่างยิ่ง เพราะนอกจากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจะมีผลโดยตรงต่อผู้จัดการที่พักและธุรกิจต่าง ๆ รวมทั้งสร้างงานอาชีพอีกมากมายแล้ว ผลทางอ้อมจากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวยังทำให้รายได้ของแรงงานในธุรกิจท่องเที่ยวต่าง ๆ หมุนเวียนรับ-จ่าย ต่อไปอีกหลายรอบจนกระทั่งถึงจุดสิ้นสุดของตัวเอง ยิ่งหมุนเวียนได้มากรอบเพียงใดก็ยิ่งทำให้มูลค่าของมันเพิ่มมากขึ้นเพียงนั้น

2.2.3.7 การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัด (Limitless Boundary Industry) ไม่มีปัญหาเรื่องการผลิตและไม่มีกำหนดโควตาการจำหน่าย กล่าวคือ การผลิตไม่ขึ้นกับสภาพดินฟ้าอากาศหรือเครื่องมือเครื่องมือโดยเฉพาะเจาะจงเหมือนเช่นการผลิตในสาขาอื่น ๆ การท่องเที่ยวสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา แล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละประเทศแต่ละภูมิภาคของประเทศ และขึ้นอยู่กับความสามารถของรัฐบาลแต่ละประเทศที่จะใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา และส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของตน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

2.3.1 ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวได้ให้ความสนใจเรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกันมากขึ้น เนื่องจากความตื่นตัวด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการท่องเที่ยวที่หัน

มานิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีผู้กล่าวถึงความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้หลายทรรคนะ ดังนี้

ในการประชุม Globe'90 ณ ประเทศแคนาดา (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2547ข) ได้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่า หมายถึง การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นปัจจุบัน โดยที่มีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่าง ๆ ของอนุชนรุ่นหลังด้วย การท่องเที่ยวนี้มีความหมายถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย

ราไพพรรณ์ แก้วสุริยะ (2543: 3) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด และใช้ประโยชน์ได้ตลอดกาลยาวนานที่สุด

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2547: 16) ได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือ การบริหารจัดการท่องเที่ยวให้พัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างรอบคอบระมัดระวังเกิดผลดีต่อเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพมีการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาด เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดและยาวนาน โดยไม่ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

สรุป การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่น ภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติที่จะรองรับได้ และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว ประชาชนทุกส่วนต้องได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคกัน รวมถึงมีการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ยังสามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศของท้องถิ่นนั้นไว้ได้

2.3.2 หลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

Shirley Eber (1993 อ้างถึงใน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2542: 2/11) ได้กล่าวถึงหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ไว้ดังนี้

2.3.2.1 Using Resource Sustainbly การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม เป็นสิ่งสำคัญ และเป็นแนวทางการทำธุรกิจในระยะยาว

2.3.2.2 Reducing Over-consumption and Waste การลดการบริโภคที่มากเกินไปจนจำเป็น และการลดของเสีย จะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำนุบำรุงสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาว และเป็นการเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยว

2.3.2.3 Maintaining Diversity การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในระยะยาว และช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

2.3.2.4 Integrating Tourism into planning การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติ การพัฒนาท้องถิ่น และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว

2.3.2.5 Supporting Local Economics การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาด้านราคา และคุณค่าของสิ่งแวดล้อมไว้ ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการประหยัด แต่ยังป้องกันสิ่งแวดล้อมไม่ให้ถูกทำลายอีกด้วย

2.3.2.6 Involving Local Communities การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่นในสาขาการท่องเที่ยว ไม่เพียงแต่สร้างผลตอบแทนแก่ประชากรและสิ่งแวดล้อมโดยรวม แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยวอีกด้วย

2.3.2.7 Consulting Stakeholders and the Public การปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ ระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น องค์กร และสถาบันที่เกี่ยวข้อง มีความจำเป็นในการที่จะร่วมงานไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งร่วมแก้ปัญหา และลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน

2.3.2.8 Training Staff การฝึกอบรมบุคลากร โดยสอดแทรกแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืนต่อบุคลากรท้องถิ่นทุกระดับ จะช่วยยกระดับการบริการการท่องเที่ยว

2.3.2.9 Marketing Tourism Responsibly การตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารอย่างพร้อมมูล จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเคารพในสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว และจะช่วยยกระดับความพอใจของนักท่องเที่ยวด้วย

2.3.2.10 Undertaking Research การวิจัยและการติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต่อการช่วยแก้ปัญหาและเพิ่มผลประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และนักลงทุน

2.3.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

โครงการสานสัมพันธ์เครือข่ายชุมชน เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์, 2547) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ ที่มีการพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ 3 อย่าง คือ

2.3.3.1 รูปแบบการท่องเที่ยวในอนาคต

1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural based tourism) มีการจัดการดังนี้

(1) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

(2) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Ecotourism) หมายถึงการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

(3) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็นหินผา ลานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อดูความงามภูมิทัศน์ที่มีความแปลกของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลก ศึกษารวมชาติของหิน ดิน แร่ต่าง ๆ และฟอสซิล ได้ความรู้ มีประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

(4) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรมสวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์

เพื่อชื่นชมความ สวยงาม ความสำเร็จและเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้ มีประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐานความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

(5) การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการไปชม ปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวาระ เช่น สุริยุปราคา ฝนดาวตก จันทรุปราคา และการดูดาวจันทรคติที่ปรากฏในท้องฟ้าแต่ละเดือน เพื่อการเรียนรู้ระบบสุริยจักรวาล มีความรู้ ความประทับใจ ความทรงจำและประสบการณ์เพิ่มขึ้น บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการร่วมกันอย่างยั่งยืน

2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural based tourism) มีการจัดการดังนี้

(1) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่น พื้นฐานของความรับผิดชอบต่อและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาคมในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

(2) การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and traditional tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ จัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียศิลป์เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือการเคารพ พิธีกรรมต่าง ๆ และได้รับความรู้ มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาคมในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

(3) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural tourism / Village tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่น เพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ผลงานสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special interest tourism) มีการจัดการดังนี้ .

(1) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรม เพื่อการพักผ่อนและเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายใจได้รับความเพลิดเพลิน และสุนทรียภาพ มีความรู้ต่อการรักษาคุณค่า และคุณภาพชีวิตที่ดี มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน อนึ่ง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนี้บางแห่งอาจจัดรูปแบบเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและความงาม (Health beauty and spa)

(2) การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu - meditation tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อทัศนศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรัชญาทางศาสนาหาความรู้ สัจธรรมแห่งชีวิตมีการฝึกทำสมาธิ เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวบางกลุ่มมุ่งการเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เช่น การทำอาหารไทยการนวดแผนไทย รำไทย มวยไทย การช่างและงานศิลปหัตถกรรมไทย รวมถึงการบังคับช้างและเป็นควาญช้าง เป็นต้น

(3) การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (Ethnic tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมของชาวบ้าน วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหรือชนเผ่าต่าง ๆ เช่น หมู่บ้านชาวไทยโซ่ง หมู่บ้านผู้ไทย หมู่บ้านชาวกูย หมู่บ้านชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านชาวจีนฮ่อ ฯลฯ เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

(4) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาตามความถนัด ความสนใจ ในประเภทกีฬา เช่น กอล์ฟ ดำน้ำ ตกปลา สกีนอกเกอร์ กระดานโต้คลื่นตักใบ สกีนํ้า ฯลฯ ให้ได้รับความเพลิดเพลินความสนุกสนาน ตื่นเต้น ได้รับประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

(5) การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Travel) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ที่นักท่องเที่ยวแต่ละคนจะเข้าไปเที่ยวแล้วได้รับความสนุกสนานตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย มีความทรงจำ ความปลอดภัย และได้ประสบการณ์ใหม่

(6) การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ฟาร์มสเตย์ (Homestay & Farmstay) หมายถึงนักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการใช้ชีวิตใกล้ชิดกับครอบครัวในท้องถิ่นที่ไปเยือน เพื่อการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้รับประสบการณ์ในชีวิตเพิ่มขึ้น โดยมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นที่ยั่งยืน

(7) การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Long stay) หมายถึงกลุ่มผู้ใช้ชีวิตในบ้านปลายหลังเกษียณอายุจากการทำงานที่ต้องการมาใช้ชีวิตต่างแดนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มปัจจัยที่ห้าของชีวิตคือ การท่องเที่ยว โดยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเฉลี่ย 3 - 4 ครั้งต่อปี คราวละนาน ๆ อย่างน้อย 1 เดือน

(8) การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive travel) หมายถึงการจัดนำเที่ยวให้แก่กลุ่มลูกค้าของบริษัทที่ประสบความสำเร็จ (มีความเป็นเลิศ) ในการขายสินค้านั้น ๆ ตามเป้าหมายหรือเกินเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้แทนบริษัทจำหน่ายรถยนต์ ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องไฟฟ้า ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องสำอาง จากภูมิภาคหรือจังหวัดต่าง ๆ ที่สามารถขายสินค้าประเภทนั้น ได้มากตามที่บริษัทผู้แทนจำหน่ายในประเทศตั้งเป้าหมายไว้เป็นการให้รางวัลและจัดนำเที่ยว โดยออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าพักรวมและค่าอาหารระหว่างการเดินทางให้กับผู้ร่วมเดินทาง เป็นการจัดรายการพักรวมตั้งแต่ 2 - 7 วัน เป็นรายการนำเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ อาจเป็นรายการนำเที่ยวแบบผสมผสาน หรือรายการนำเที่ยวในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

(9) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม (MICE หมายถึง M = Meeting/ I = Incentive/ C = conference/ E = Exhibition) เป็นการจัดนำเที่ยวให้แก่กลุ่มลูกค้าของผู้ที่จัดประชุม มีรายการจัดนำเที่ยวก่อนการประชุม (Pre-tour) และรายการจัดรายการนำเที่ยวหลังการประชุม (Post-tour) โดยการจัดรายการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อบริการให้กับผู้เข้าร่วมประชุมโดยตรงหรือสำหรับผู้ร่วมเดินทางกับผู้ประชุม (สามีหรือภรรยา) อาจเป็นรายการท่องเที่ยววันเดียว หรือรายการเที่ยวพักรวม 2 - 4 วัน โดยคิดราคาแบบเหมารวมค่าอาหารและบริการท่องเที่ยว

(10) การท่องเที่ยวแบบผสมผสาน เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้จัดการการท่องเที่ยวคัดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นำมาจัดรายการนำเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความแตกต่างระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในระยะยาวนานตั้งแต่ 2 - 7 วันหรือมากกว่านั้น เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร (Eco-agrotourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและประวัติศาสตร์ (Agro-historical tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย (Eco-adventure travel)

การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและประวัติศาสตร์ (Geo- historical tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม (Agro-cultural tourism) เป็นต้น

4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Tourism activities)

ระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ นั้น นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเป็นพิเศษในการท่องเที่ยว ก็มักทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ชอบ ตามความถนัด ตามความชำนาญ ชำนาญที่ได้รับการฝึกมา เช่น การท่องเที่ยวเดินป่าชมและศึกษาพรรณไม้ สมุนไพร การดูนกดูแมลง การพายแคนูและคายัค การปีนเขา การขี่จักรยานท่องเที่ยว การขี่ม้า การฝึกช้าง การเล่นเรือใบ การเล่นบอลลูน การล่องแก่งล่องเรือยาง การเล่นเจ็ตสกีและสกีน้ำ การดำน้ำ การเล่นกอล์ฟ การวาดภาพและถ่ายภาพ การเรียนทำอาหาร เรียนศิลปะการแสดงสาขาต่าง ๆ การนวดแผนไทย การเรียนและฝึกสมาธิ เป็นต้น

2.3.3.2 เกณฑ์กำหนดแหล่งท่องเที่ยว เพื่อการจัดการที่ยั่งยืน (Criteria for tourism destination)

การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ให้ได้รับความพึงพอใจที่คุ้มค่าตามแนวคิดกระแสเศรษฐกิจสมัยโลกไร้พรมแดนนั้น ผู้รับผิดชอบในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจะต้องมีเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อกำหนดเป็นแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภท โดยนำหลักการและขั้นตอนของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมาใช้แล้ว แต่ละแห่งควรมีเกณฑ์ ดังนี้

1) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของท้องถิ่นดั้งเดิม มีความสะอาด ร่มรื่น

2) มีความพร้อมในการบริหารจัดการ มีศูนย์ศึกษาธรรมชาติหรือวัฒนธรรม ภายในศูนย์มีบริการอำนวยความสะดวกเบื้องต้น มีเคาน์เตอร์บริการข่าวสาร มุมนิทรรศการ ห้องสุขาสะอาด มุมจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม มุมจำหน่ายของที่ระลึก รวมทั้งมีระบบบริการคนพิการด้วย การบริหารจัดการในลักษณะการเป็นเจ้าบ้านที่ดี มีความปลอดภัย สะดวกต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยวทุกระดับ (เยาวชน คนสูงอายุ และคนพิการ)

3) มีการจัดทำเส้นทางศึกษาแหล่งท่องเที่ยว (ธรรมชาติและวัฒนธรรม) ทั้งเส้นทางไปและกลับทางเดิม เส้นทางเป็นแบบวงรอบหรือวงกลมอย่างน้อย 1 เส้นทาง การจัดทำเส้นทางศึกษาและท่องเที่ยวนั้น ต้องคำนึงถึงความสะดวกสำหรับคนพิการ ตามหลักสากล

4) มีป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางศึกษาเป็นระยะ ๆ เพื่อให้เกิดความรู้แก่นักท่องเที่ยว

- 5) มีแผนที่และคู่มือแนะนำเที่ยวประกอบป้ายสื่อความหมาย เพื่อให้ความรู้ต่อนักท่องเที่ยว
- 6) มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ จำนวนนักท่องเที่ยวต่อครั้งต่อวัน
- 7) มีมัคคุเทศก์ หรือวิทยากร หรือนักสื่อความหมายท้องถิ่น ที่รอบรู้ นำชมเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ความรู้ มีความเข้าใจ มีความทรงจำ ได้รับประสบการณ์เพิ่มขึ้น
- 8) มีการบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกับประชาชนในท้องถิ่นและพหุภาคี เช่น องค์การภาครัฐบาล องค์การเอกชน องค์การพัฒนาเอกชน (NGO) องค์การบริหารท้องถิ่น (เทศบาลและอบต.) และแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและโปร่งใส
- 9) มีนโยบายและแผนงานต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมทั้งแผนงานการรักษาสภาพแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ระยะสั้น ระยะยาว เช่น แผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมและความสะอาดและโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการขยะ การจัดการน้ำเสีย การจัดการมลพิษต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานสากล
- 10) มีแผนพัฒนาบุคลากรและการบริการสู่ระดับมาตรฐานสากล
- 11) หากแหล่งท่องเที่ยวมีที่พักแรมจะต้องเป็นที่พักแรมที่รักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น
- 12) มีแผนงานการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผลการบริการ เพื่อพัฒนาการจัดการได้ตามมาตรฐานสากล

2.3.3.3 ข้อตกลงในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (APEC/PATA Code for Sustainable Tourism)

ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกขององค์การด้านการท่องเที่ยวแห่งภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก (The Pacific Asia Travel Association: PATA) ได้ลงนามในข้อตกลงเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (APEC/PATA Code for Sustainable Tourism) เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนและควบคุมการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของประเทศสมาชิก ซึ่งข้อตกลงดังกล่าวมีสาระสำคัญดังนี้

- 1) อนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ โดย
  - (1) สนับสนุนให้มีการอนุรักษ์ถิ่น แหล่งที่อยู่อาศัยของพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ที่อาจจะถูกกระทบกระเทือนจากกิจกรรมการท่องเที่ยว

(2) สนับสนุน ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการค้นหา พื้นที่ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และกำหนดระดับในการพัฒนาเพื่อให้เหมาะสมกับพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง

2) ให้ความเคารพและให้การสนับสนุนขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น โดย

(1) มีความแน่ใจว่า ในการวางแผนและดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีความเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งบทบาทของเด็กและสตรีด้วย

(2) เปิดโอกาส ให้ประชาชนท้องถิ่นมาร่วมปรึกษาหารือในการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเฉพาะในประเด็นที่มีผลกระทบต่อชุมชน

(3) สนับสนุนช่วยเหลือ ในการค้นหามรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าเพื่อการอนุรักษ์และเพื่อประเมินระดับการพัฒนาให้เหมาะสมแก่พื้นที่และบริเวณใกล้เคียง

(4) อุดหนุนงบประมาณ เพื่อจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพ โดยคำนึงถึงการดำรงเอกลักษณ์และสร้างความภาคภูมิใจแก่ท้องถิ่น

3) นำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมมาใช้ โดย

(1) มั่นใจว่า มีการนำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมมาเป็นขั้นตอนหนึ่งในการวางแผนโครงการพัฒนาการท่องเที่ยว

(2) สนับสนุน ให้มีการติดตามตรวจสอบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ

(3) กำหนด นโยบายและตัวชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว และหรือแนวทางการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับทุกส่วน (Sector) ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

(4) จัดตั้งองค์การความร่วมมือ ที่รับเป็นที่ปรึกษาด้านการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้าง และการออกแบบภูมิทัศน์ เพื่อวัตถุประสงค์เชิงการท่องเที่ยว

4) สนับสนุนพร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือในพันธกิจการท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดย

(1) สนับสนุน การปฏิบัติหรือกิจกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวโดย การปล่อยสารมลพิษและการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อนุรักษ์และรักษาคุณภาพของแหล่งน้ำ จัดการของเสียและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคุมระดับความดังของเสียง ส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการรีไซเคิลและใช้วัสดุ ที่ย่อยสลายได้ธรรมชาติ

(2) สนับสนุนหรือกระตุ้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามนโยบายของท้องถิ่นภูมิภาค และของชาติ และ สนับสนุนการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน

(3) สนับสนุน การสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมและการเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมในทุก ๆ กิจกรรมและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว

(4) สนับสนุน / กระตุ้น ผู้ประกอบการกิจการด้านการท่องเที่ยวให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่แสดงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

(5) สนับสนุนด้านการตลาดการท่องเที่ยวช่วยสร้างจิตสำนึกสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมอันดีงาม

5) ให้การศึกษาและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในเรื่องสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม โดย

(1) สนับสนุนการนำประเด็นเรื่องคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมเข้าไปในการศึกษาการฝึกอบรมและการวางแผนการท่องเที่ยว

(2) ส่งเสริมให้เกิดความพึงพอใจและความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวในประเด็นความเปราะบางด้านสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยการให้มีข้อมูลที่ถูกต้อง และการสื่อความหมายที่เหมาะสม

(3) ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ การศึกษาวิจัยด้านผลกระทบทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยว

6) ร่วมมือกับส่วนต่าง ๆ เพื่อทำให้สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมมีความยั่งยืน โดย

(1) ร่วมมือกับบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ในการร่วมกันปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนรวมทั้ง การจัดทำดัชนีชี้วัดและการติดตามตรวจสอบด้วย

(2) ปฏิบัติตาม ทุกอนุสัญญาระหว่างประเทศ กฎหมายของประเทศ และท้องถิ่น ที่ช่วยปกป้องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กัณฑ์ธิดา แดงน้อม (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทะเลน้อยระดับต่ำ อาชีพ และตำแหน่งทางสังคม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

ของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทะเลน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่ามีการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทะเลน้อยโดยเริ่มจากการจัดตั้งกลุ่มเพื่อส่งเสริมการสร้างรายได้ ต่อมามีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหาของสิ่งแวดล้อมทะเลน้อย และผลการศึกษาพบว่าอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่ ต้องเป็นหน้าที่ของหน่วยราชการที่เข้ามาดูแลจัดการ และหน่วยราชการมีการประสานงานในระดับต่ำ อีกทั้งประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดีนัก เป็นลักษณะหากินรายวันทำให้ไม่สามารถหยุดงานมาเข้าร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทะเลน้อยได้อย่างต่อเนื่อง

ไพศาล หงษ์ทอง (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ชุมชนลำบึงกะตีด่าง จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนลำบึงกะตีด่างในระดับต่ำ โดยลักษณะการมีส่วนร่วมเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมดำเนินกิจกรรม ร่วมบริหารจัดการ และร่วมติดตามประเมินผล ตามลำดับ ปัจจัยด้านเพศ อายุ รายได้ การถือครองที่ดิน ตำแหน่งทางสังคม และการรับรู้ข่าวสาร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนลำบึงกะตีด่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนลำบึงกะตีด่างแต่อย่างใด

ปิยะวรรณ ศิริปิณฑุมิ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน กรณีศึกษาหมู่บ้านบ้านแก้งไค้ง ตำบลปากพ่องตะวันตก อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง แต่ไม่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนตามขั้นตอนและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนตามรูปแบบการอนุรักษ์อยู่ในระดับต่ำ สำหรับปัญหาและอุปสรรค ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของประชาชนมีดังนี้ คือ (1) ไม่มีความรู้เพียงพอ (2) ประชาชนไม่มีเวลา (3) ไม่มีผู้นำชุมชนในการดำเนินกิจกรรม (4) มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ (5) เกรงกลัวผู้มีอิทธิพล (6) เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ให้ความร่วมมือ เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะว่า (1) ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชน และให้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชนได้รับทราบมากขึ้น (2) ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด (3) หาวิธีการลดอำนาจผู้มีอิทธิพลโดยเร่งด่วน (4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนช่วยสละเวลาเข้าร่วมดำเนินกิจกรรม (5) ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐฝึกอบรมผู้นำชุมชน เพื่อเป็นผู้นำประชาชนดำเนินกิจกรรมและให้ส่งเสริมอาชีพที่มีความมั่นคงแก่ประชาชน

ศุภวรรณ โพธิ์นาค (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อวิถีชีวิตของชุมชนเกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า การท่องเที่ยวที่เป็นมาในอดีตและในรูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของเกาะล้านได้ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางด้านบวกและด้านลบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน ด้านบวกคือการท่องเที่ยวทำให้มีความหลากหลายของทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้น และก่อให้เกิดรายได้แก่ครัวเรือนและชุมชนมากขึ้น ซึ่งเป็นทางเลือกนอกเหนือจากการทำประมงรายย่อย ดังนั้นหากชุมชนสามารถรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติซึ่งได้แก่ หาดทรายและแนวปะการังใต้น้ำให้รอดพ้นจากผลกระทบที่มาจากขยะและน้ำเสียจากชุมชน ยังทำให้เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวได้ และสามารถรักษาการบริการที่ดีไว้ได้ ก็จะทำให้การท่องเที่ยวมีความยั่งยืนอยู่ต่อไป ในส่วนด้านลบคือ จำนวนแรงงานต่างถิ่นที่เข้ามาในชุมชนอาจก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง การแก้ไขคือการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการสอดส่องดูแลพฤติกรรม และการสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของดูแลชุมชน ส่วนปัญหาใหญ่อีกปัญหาหนึ่งคือ เรื่องขยะและน้ำเสีย ที่มาจากนักท่องเที่ยว เนื่องจากยังไม่มีการจัดการและวางแผนจากทางภาครัฐ และภาคส่วนประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

วรัญญา เวียงอำพล (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในประเทศไทย จากการศึกษาทำให้ได้แนวคิดการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่เหมาะสมและเป็นไปได้สำหรับประเทศไทย คือ ต้องมีการพัฒนาองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน คือ 1. การจัดการด้านทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐาน 2. การจัดการด้านการตลาด การบริการ การประชาสัมพันธ์และโฆษณา 3. การจัดการด้านการให้การศึกษาและพัฒนาบุคลากร 4. การจัดการด้านการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งต้องดำเนินงานหรือปฏิบัติตามองค์ประกอบหลักทั้ง 4 ด้านไปพร้อม ๆ กันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพราะทุกองค์ประกอบจะมีความสัมพันธ์/เชื่อมโยง/ส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน

ผลการศึกษาแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในประเทศไทย ด้วยการใช้เทคนิค 3 รูปแบบ คือ 1. การวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจศาสตร์ 2) ด้านสิ่งแวดล้อม 3) ด้านสังคม 4) ด้านองค์การและการบริหาร 5) ด้านกฎหมาย 6) ด้านเทคนิคและกายภาพ 2. เทคนิค SWOT Analysis 3. เทคนิค CIPPI-Model ซึ่งสรุปได้ว่าการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในประเทศไทย เป็นแนวทางการจัดการที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มีความสอดคล้อง สนับสนุน และเกื้อกูล ต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบัน หากมีการวางแผนทางเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง และให้เป็นรูปธรรม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น เกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการศึกษา การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรเป้าหมาย

ในการศึกษาครั้งนี้ ประชากรเป้าหมาย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการชุมชน และประชาชนท้องถิ่นที่อาศัยบนเกาะล้าน หมู่ 7 ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้มุ่งศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ฉะนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.1.2.1 เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตัวแทนจากเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน จำนวน 1 ราย และตัวแทนจากเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ จำนวน 1 ราย ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่าง ๆ บนเกาะล้าน

3.1.2.2 คณะกรรมการชุมชน ได้แก่ ตัวแทนจากคณะกรรมการชุมชน จำนวน 2 ราย ซึ่งกลุ่มชุมชนของเกาะล้านซึ่งมีเพียงกลุ่มเดียว เป็นกลุ่มที่ชาวบ้านเลือกตั้งกันเองเพื่อเป็นคณะกรรมการชุมชน

3.1.2.3 ประชาชนท้องถิ่น ได้แก่ บุคคลซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนในครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ในชุมชนเจ้าของพื้นที่ซึ่งเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่พักอาศัยบนเกาะล้าน หมู่ 7 ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี และมีระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 1 ปี ในปี พ.ศ. 2546 มีจำนวนครัวเรือนประมาณ 433 ครัวเรือน โดยพิจารณาการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับศึกษาสัดส่วนของประชากร ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ เมื่อยอมให้ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าสัดส่วนเกิดขึ้นได้ในระดับ ± 10 เปอร์เซ็นต์ ของค่าสัดส่วนที่แท้จริง (ภาคผนวก ก) ตามหลักการของ Cochran, William G. (1963: 75) สามารถหาขนาดตัวอย่างสำหรับการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรจากสูตรดังนี้

$$n = \frac{\frac{t^2 PQ}{d^2}}{1 + \frac{1}{d^2} \left(\frac{t^2 PQ}{d^2} - 1 \right)}$$

เมื่อ N มีขนาดใหญ่ สามารถใช้ค่า $z_{\alpha/2}^2$ แทนค่า t^2 แทนค่าในสูตร

$$\text{แทนค่าในสูตร } n = \frac{\frac{1.96^2 \times 0.5 \times 0.5}{0.10^2}}{1 + \frac{1}{433} \left(\frac{1.96^2 \times 0.5 \times 0.5}{0.10^2} - 1 \right)}$$

เมื่อ n คือ ขนาดตัวอย่างที่ต้องการ

N คือ ขนาดประชากร = 433

P คือ สัดส่วนประชากรที่สนใจศึกษาซึ่งกำหนดให้ = 0.5

Q คือ $1 - P = 0.5$

d คือ ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าสัดส่วน หรือ ความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ยอมให้ หรือ error margin ในที่นี้ ค่าของ $d = 0.10$

จะได้ $n = 79$

เนื่องจากขนาดประชากรเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ทำให้ขนาดตัวอย่างที่ต้องการไม่คงที่ ณ วันที่เก็บข้อมูล โดยพิจารณาจากปัจจัยการผันแปรของประชากรที่สุ่ม เพื่อการประมาณค่าสถิติตัวอย่างที่ต้องการทั้งหมดจึงเกินกว่าตัวอย่างที่ระบุไว้ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546: 143) โดยมีความแตกต่างจากขนาดตัวอย่างที่ต้องการ 1.39 เปอร์เซ็นต์ ของขนาดประชากร

ดังนั้นจึงเลือกใช้จำนวนตัวอย่างเท่ากับ 85 ราย

3.2 การสุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์ทำการสัมภาษณ์ประชาชนท้องถิ่น บนเกาะล้าน หมู่ 7 ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนในครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ขึ้นไป ครัวเรือนละ 1 ราย ซึ่งครัวเรือนที่ได้รับการสุ่มตัวอย่างรวม 85 ครัวเรือน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยได้ศึกษาจากข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทางการกำหนดขอบเขตเนื้อหา ผู้ศึกษาได้สร้างเครื่องมือเป็น 4 ชุด ดังนี้

3.3.1 แบบสัมภาษณ์สำหรับเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน

ทำการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการดำเนินงานบนเกาะล้าน ได้แก่ ตัวแทนจากเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน จำนวน 1 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน (ภาคผนวก ข) สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลแขวงเกาะล้าน การดำเนินการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และบทบาทหน้าที่ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

3.3.2 แบบสัมภาษณ์สำหรับเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้

ทำการสัมภาษณ์ตัวแทนจากเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ที่ประจำการบนเกาะล้าน จำนวน 1 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ (ภาคผนวก ข) สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และบทบาทหน้าที่ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

3.3.3 แบบสัมภาษณ์สำหรับคณะกรรมการชุมชน

ทำการสัมภาษณ์ตัวแทนคณะกรรมการชุมชนเกาะล้าน จำนวน 2 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับคณะกรรมการชุมชน (ภาคผนวก ข) สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลและสภาพทั่วไปของ

ชุมชน การดำเนินการการทอเกี่ยวแบบยั่งยืน ความคิดเห็นต่อการจัดการการทอเกี่ยวแบบยั่งยืน และบทบาทหน้าที่ในการจัดการการทอเกี่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

3.3.4 แบบสัมภาษณ์สำหรับประชาชนท้องถิ่น

ทำการสัมภาษณ์ผู้ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนในครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่อาศัยบนเกาะล้าน หมู่ 7 ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จากการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 85 ครัวเรือน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (ภาคผนวก ข) ซึ่งมีโครงสร้างของแบบ สัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่อาศัย สถานภาพทางสังคม รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ และเติมคำลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสาร เป็นการรับรู้ข่าวสารทางสื่อมวลชน และการรับรู้ข่าวสารระหว่างบุคคล ที่ได้รับทราบ รวมทั้งความถี่ในการได้รับข่าวสาร กำหนดเกณฑ์การ ให้คะแนนดังนี้

มากกว่า 4 ครั้งต่อเดือน	ให้คะแนน	4
3 - 4 ครั้งต่อเดือน	ให้คะแนน	3
1 - 2 ครั้งต่อเดือน	ให้คะแนน	2
น้อยกว่าเดือนละครั้ง	ให้คะแนน	1
ไม่ได้รับ	ให้คะแนน	0

โดยเกณฑ์ในการจัดกลุ่มระดับการรับรู้ข่าวสาร ได้จัดกลุ่มคะแนน ดังนี้

คะแนนระหว่าง 0 - 14 คะแนน	หมายถึง การรับรู้ข่าวสารระดับต่ำ
คะแนนระหว่าง 15 - 29 คะแนน	หมายถึง การรับรู้ข่าวสารระดับปานกลาง
คะแนนระหว่าง 30 - 44 คะแนน	หมายถึง การรับรู้ข่าวสารระดับสูง

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น จากการทอเกี่ยวในปัจจุบัน มีข้อความทั้งหมด 13 ข้อ ซึ่งข้อความจากความตระหนักมีทั้งข้อความเชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งมีคำตอบอยู่ 3 ลักษณะ คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ และไม่เห็นด้วย กำหนด เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อความเชิงบวก

เห็นด้วย	ให้คะแนน	3
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	2
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	1

ข้อความเชิงลบ

เห็นด้วย	ให้คะแนน	1
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	2
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	3

โดยเกณฑ์ในการจัดกลุ่มระดับความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวปัจจุบัน ได้จัดกลุ่มคะแนน ดังนี้

คะแนนในช่วงที่ $< \bar{X} - S.D.$ หมายถึง ความตระหนักระดับต่ำ

คะแนนในช่วงตั้งแต่ $\bar{X} \pm S.D.$ หมายถึง ความตระหนักระดับปานกลาง

คะแนนในช่วงที่ $> \bar{X} + S.D.$ หมายถึง ความตระหนักระดับสูง

ส่วนที่ 4 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีข้อความทั้งหมด 14 ข้อ ซึ่งมีคำตอบอยู่ 2 ลักษณะ คือ ใช่ และ ไม่ใช่ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบถูก	ให้คะแนน	1
ตอบผิด	ให้คะแนน	0

โดยเกณฑ์ในการจัดกลุ่มระดับความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้จัดกลุ่มคะแนน ดังนี้

คะแนนระหว่าง 0 - 4 คะแนน หมายถึง ความรู้ระดับต่ำ

คะแนนระหว่าง 5 - 9 คะแนน หมายถึง ความรู้ระดับปานกลาง

คะแนนระหว่าง 10 - 14 คะแนน หมายถึง ความรู้ระดับสูง

ส่วนที่ 5 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มีข้อความทั้งหมด 13 ข้อ ซึ่งมีคำตอบอยู่ 3 ลักษณะ คือ สนใจ เฉย ๆ และ ไม่สนใจ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

สนใจ	ให้คะแนน	3
เฉยๆ	ให้คะแนน	2
ไม่สนใจ	ให้คะแนน	1

โดยเกณฑ์ในการจัดกลุ่มระดับความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้จัดกลุ่มคะแนน ดังนี้

คะแนนในช่วงที่	$< \bar{X} - S.D.$	หมายถึง ความสนใจระดับต่ำ
คะแนนในช่วงตั้งแต่	$\bar{X} \pm S.D.$	หมายถึง ความสนใจระดับปานกลาง
คะแนนในช่วงที่	$> \bar{X} + S.D.$	หมายถึง ความสนใจระดับสูง

ส่วนที่ 6 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มีส่วนร่วมทุกครั้ง	ให้คะแนน	3
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	ให้คะแนน	2
มีส่วนร่วมบางครั้ง	ให้คะแนน	1
ไม่มีส่วนร่วม	ให้คะแนน	0

โดยเกณฑ์ในการจัดกลุ่มระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้จัดกลุ่มคะแนน ดังนี้

คะแนนระหว่าง 0 – 20 คะแนน	หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับต่ำ
คะแนนระหว่าง 21 - 40 คะแนน	หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง
คะแนนระหว่าง 41 – 60 คะแนน	หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับสูง

ส่วนที่ 7 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

3.4 การตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสัมภาษณ์ซึ่งประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการศึกษา ผู้ศึกษาได้นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบ จึงแก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความชัดเจนถูกต้องแล้วจึงนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบ

(Pre - test) กับประชาชนท้องถิ่นบนเกาะช้าง จังหวัดตราด จำนวน 20 ครอบครัว หลังจากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ จำนวน 20 ชุด มาตรวจและวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS: Statistical Package for The Social Sciences) วิเคราะห์ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ Alpha (ประกายรัตน์ สุวรรณ, 2548: 183 - 185) ดังนี้

ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ พบว่า แต่ละส่วนมีความเชื่อถือได้ ดังนี้

3.4.1 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

3.4.2 ความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.79

3.4.3 ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.76

3.4.4 ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.53

3.4.5 การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.83

ซึ่งค่าของ Alpha นั้นขึ้นอยู่กับค่าเฉลี่ยของความสัมพันธ์ระหว่างรายการและจำนวนรายการในมาตรวัด เมื่อค่าเฉลี่ยของความสัมพันธ์สูงขึ้น และจำนวนรายการมากขึ้น ค่า Alpha จะมากขึ้นตามไปด้วย อย่างไรก็ตามเมื่อทดสอบความเชื่อถือได้ หากพบว่าค่า Alpha อยู่ระหว่าง 0.50 - 0.65 กล่าวได้ว่าเชื่อถือได้ปานกลาง หากมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป กล่าวได้ว่าเชื่อถือได้ค่อนข้างสูง และถ้าค่าต่ำกว่าระดับ 0.50 ถือว่าเชื่อถือได้น้อย (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546: 261)

จากผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ พบว่า ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.53 มีความเชื่อถือได้ปานกลาง ดังนั้นจำเป็นต้องเพิ่มจำนวนรายการขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มค่าความเชื่อถือได้

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ

3.5.1.1 ข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

3.5.1.2 ข้อมูลจากแขวงเกาะล้าน ที่รับผิดชอบพื้นที่เกาะล้าน

3.5.1.3 ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และอินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวข้องกับเกาะล้าน

3.5.2 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ

การศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ออกทำการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมผู้ช่วยทำการศึกษา โดยได้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้านก่อนที่จะออกเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกตัวแทนจากเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน จำนวน 1 ราย ตัวแทนจากเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ จำนวน 1 ราย และตัวแทนจากคณะกรรมการชุมชน จำนวน 2 ราย รวมทั้งทำการสุ่มสัมภาษณ์ผู้ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยบนเกาะล้าน หมู่ 7 ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สัมภาษณ์ครัวเรือนละ 1 ราย โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ทำการวิเคราะห์โดยใช้การบรรยายสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ และใช้การวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ

3.6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทำการจัดข้อมูลลงรหัส (Code Instruction) นำข้อมูลที่ได้มาประมวลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS: Statistical Package for The Social Sciences) โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

3.6.2.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.6.2.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (Chi - square) และ T - test

บทที่ 4

ขอบเขตพื้นที่ศึกษา เกาะล้าน เมืองพิทยา จังหวัดชลบุรี

จากรายงานการศึกษาฉบับสุดท้าย โครงการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะพื้นที่หมู่เกาะล้าน จังหวัดชลบุรี โดยบริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริ่ง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด และ บริษัท เอสคิว อารีทีเต็ค แอนด์ แพลนเนอร์ จำกัด (2547) เสนอต่อสำนักงานโยธาธิการและผังเมือง จังหวัดชลบุรี สามารถสรุปรายละเอียด ได้ดังนี้

4.1 ความเป็นมา และความสำคัญของชุมชน

ในอดีต มีประชากรอาศัยอยู่บนเกาะล้านมานานสืบต่อ ๆ กันมาหลายชั่วคน มีอาชีพ เกษตรกรรม ทำไร่ ทำสวน และทำประมง โดยมีหลักฐาน คือ ต้นมะพร้าวอายุกว่า 100 ปี และชื่อ ของสถานที่เรียกว่า ท่าบรรทุก ทำไร่ ทำตลิ่งชัน เป็นที่ใช้ขนผลผลิตลงเรือไปขายที่ฝั่ง เกาะล้านเคยมี ฐานะเป็นตำบลเกาะล้าน มี 2 หมู่บ้าน มีศาสนสถานและมีสถานศึกษา ชาวเกาะล้านมีฐานะดีจึงเคยมี ใจรสนัดขึ้นปล้นและเคยเกิดโรคอหิวาต์ระบาด ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และเนื่องจากเกาะล้านอยู่ห่าง จากฝั่งมาก การคมนาคมไม่สะดวก ทางราชการดูแลไม่ทั่วถึง ตำบลเกาะล้านจึงถูกยุบลง เกาะล้านจึง เหลือเพียงหมู่บ้านเดียวโดยขึ้นกับตำบลนาเกลือ แต่ปัจจุบันเมืองพิทยาได้ยกฐานะเป็นแขวงเกาะล้าน

ในอดีต เกาะล้านมีแนวปะการังที่มีสภาพสมบูรณ์ค่อนข้างมาก จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ นิยมของบรรดานักดำน้ำ ผลกระทบจากการท่องเที่ยวส่งผลให้ระบบนิเวศปะการัง และสิ่งมีชีวิตใต้ ทะเลถูกทำลาย ซึ่งเมืองพิทยาก็กได้มีมาตรการป้องกัน โดยติดตั้งระบบป้องกันและอนุรักษ์ ทรัพยากรการท่องเที่ยวใต้ทะเลและระบบรักษาความปลอดภัย เพื่อกิจกรรมกีฬาทางน้ำบริเวณ รอบเกาะล้านและหมู่เกาะใกล้เคียง ผนวกกับการท่องเที่ยวของเกาะล้านได้รับความนิยมอย่างมาก ส่งผลให้นักท่องเที่ยวมาใช้พื้นที่ซึ่งสร้างรายได้หมุนเวียนประมาณ 60 ล้านบาทต่อเดือน

4.2 ลักษณะทางด้านกายภาพ

4.2.1 ที่ตั้งและขนาดพื้นที่

เกาะล้านตั้งอยู่บริเวณเส้นรุ้งที่ $12^{\circ} 56'$ และเส้นแวงที่ $100^{\circ} 47'$ ตะวันออก ส่วนที่ยาวที่สุดประมาณ 4.66 กิโลเมตร กว้างประมาณ 2.15 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 4.07 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,500 ไร่ รูปทรงเป็นห้าเหลี่ยมด้านไม่เท่า โดยมีเกาะครกและเกาะสากเป็นบริวาร สภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาและป่าไม้ประมาณร้อยละ 90 ของพื้นที่เกาะล้าน เป็นป่าเบญจพรรณ และสมุนไพรหายาก ทำให้พบกระดูกเผือกที่เป็นสัตว์ป่าหายากจำนวนมาก และมีหาดกระจายอยู่รอบเกาะจึงสามารถพบหินกรวดขาวได้ตามริมชายหาด

ด้านทิศเหนือ	มีหาดสังวาลย์ หาดตาแหวน หาดทองหลาง หาดตายาย
ด้านทิศใต้	มีหาดนวล
ด้านทิศตะวันออก	มีหาดแหลมห้วยไร่ หาดแดง แหลมหาดเกว
ด้านทิศตะวันตก	มีหาดตาพัน หาดเทียน หาดแสม หาดถ้ำ หาดกรวด

4.2.2 การเดินทาง

4.2.2.1 จากฝั่งเมืองพัทยา

เรือโดยสารประจำทางธรรมดา การเดินทางโดยทางเรือโดยสารประจำทางธรรมดาที่แล่นระหว่างเกาะล้านกับเมืองพัทยา สามารถใช้บริการได้ทั้งเรือโดยสาร ซึ่งมีท่าเทียบเรือโดยสารตั้งอยู่บริเวณพัทยาใต้ใกล้กับ Siam Bayshore Hotel มีเรือโดยสารประจำทางไปเกาะล้านทุกวัน เรือออกจากท่าเรือพัทยาใต้ถึงเกาะล้าน ซึ่งเรือจะเทียบเรือที่ท่าหน้าบ้านหรือที่คนในชุมชนเรียกกันว่า "หาดหน้าเกาะล้าน" ใช้เวลาเดินทางประมาณ 45 นาที และเรือโดยสารนำเที่ยวรับส่งผู้โดยสารนำเที่ยวเป็นกลุ่มเฉพาะ เพื่อนำเที่ยวไปยังบริเวณหาดต่าง ๆ ของเกาะล้าน

4.2.2.2 ภายในเกาะล้าน

เกาะล้าน มีเส้นทางคมนาคมของชุมชนที่สำคัญ 5 สาย เริ่มต้นจากศูนย์กลางคมนาคม คือ บริเวณท่าเรือหน้าบ้าน ซึ่งมีถนนกว้างประมาณ 4.00 เมตร ได้แก่

- 1) สายสนามยิงปืน ระยะทางประมาณ 1.25 กิโลเมตร
- 2) สายหาดทองหลาง ระยะทางประมาณ 0.8 กิโลเมตร
- 3) สายหาดตาแหวน ระยะทางประมาณ 1.5 กิโลเมตร
- 4) สายท่าหน้าบ้าน-หาดแสม-หาดเทียน ระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร
- 5) สายหาดนวล ระยะทางประมาณ 2.25 กิโลเมตร

4.2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นผิวภูมิประเทศของเกาะล้าน พื้นที่ส่วนใหญ่มีสภาพเป็นภูเขาปกคลุมด้วยพืชพันธุ์ไม้ที่เขียวชะอุ่มตลอดทั้งปี และพื้นที่เนินเขา ที่ราบลูกฟูก (ที่ราบลูกคลื่น) และที่ราบชายฝั่งทะเล โดยแบ่งออกได้ ดังนี้

4.2.3.1 ส่วนที่เป็นภูเขา ได้แก่ พื้นที่บางส่วนบริเวณด้านทิศเหนือ และพื้นที่ด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือต่อเนื่องเป็นแนวยาวไปยังด้านทิศใต้ ลักษณะเป็นภูเขา 3 ลูก มีชื่อเรียกตามลำดับคือ เขาใหญ่ เขานมสาว และเขาหน้ายักษ์

4.2.3.2 ส่วนที่เป็นเนินเขา ที่ราบลูกฟูก จะอยู่บริเวณท่าหน้าบ้าน

4.2.3.3 ส่วนที่เป็นที่ราบชายฝั่งทะเล มีทั้งชายหาดที่เป็นหิน และชายหาดที่เป็นทรายอยู่หลายแห่งรอบเกาะ

4.2.3.4 ชายหาดบางแห่งมีลักษณะเว้าแหว่ง บางแห่งมีต้นเสม็ดขึ้นบนชายหาดมีสภาพสวยงาม ซึ่งปัจจุบันถูกพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของเกาะล้าน เช่น ด้านทิศเหนือ ได้แก่ หาดตาแหวน หาดทองกลาง และหาดโขง ด้านทิศตะวันตกและทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ หาดเทียน และหาดตาพัน ด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ ได้แก่ หาดแสม ด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ หาดนวล

4.2.4 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.2.4.1 ทรัพยากรป่าไม้

ในพื้นที่ของเกาะล้าน มีพื้นที่ป่าไม้ทั้งสิ้น 3.46 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,163 ไร่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 85.01 ของพื้นที่ของเกาะล้าน ซึ่งจะกระจุกตัวอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัด ได้แก่ บริเวณเขานมสาว เขาหน้ายักษ์ เขาเตวิด และเขาใหญ่ มีป่า สภาพในปัจจุบันนั้น ยังมีความสมบูรณ์อยู่ แต่ก็จะมีบางส่วนที่ถูกเข้าไปบุกรุกทำลายบ้าง เช่น ในส่วนที่อยู่ติดกับชุมชน เป็นต้น ในปัจจุบันนั้น มีการส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ส่งผลให้มีการเข้าไปใช้พื้นที่ป่าไม้ของนักท่องเที่ยว จึงอาจก่อให้เกิดการเสื่อมโทรมของทรัพยากรป่าไม้ได้

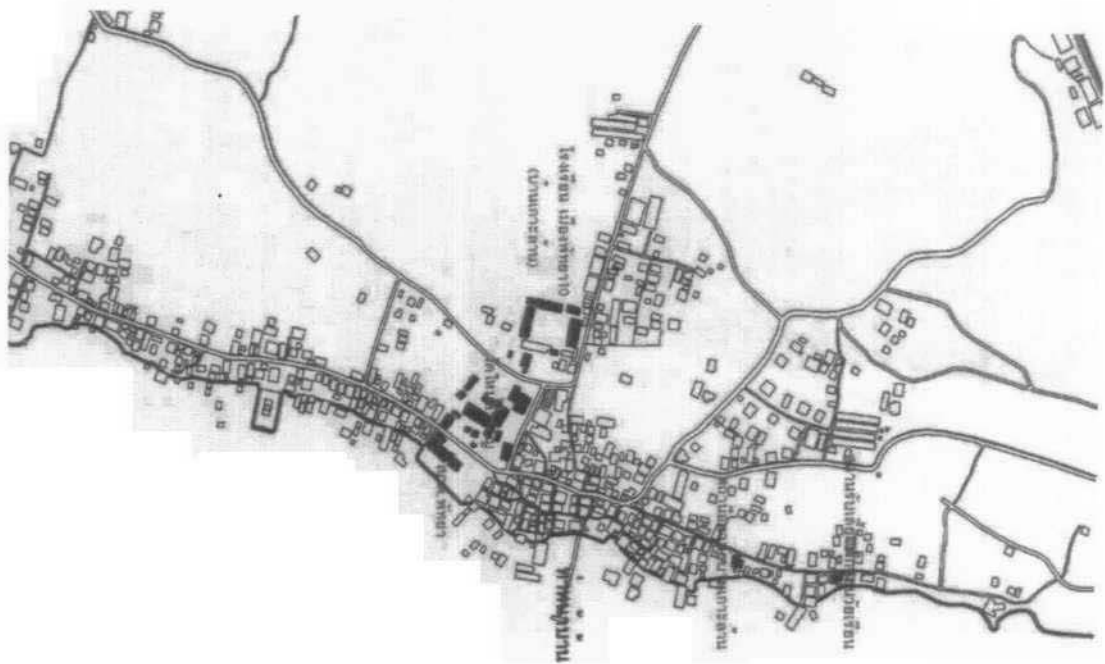
4.2.4.2 ทรัพยากรทางทะเล

ทรัพยากรทางทะเลของเกาะล้าน ประกอบไปด้วย ชายหาด หมู่ปะการัง และสัตว์น้ำต่าง ๆ ได้แก่ ปะการังเขากวาง ปะการังเขากวางพุ่ม ปะการังนิ้วมือ ปะการังดอกกะหล่ำ ปะการังดอกไม้ทะเล ปะการังดาว และปะการังสมอง เป็นต้น ส่วนสัตว์น้ำ ได้แก่ หอยนมสาวใหญ่ หอยนมสาวเล็ก หอยฝาเดียว หอยงาะ หมึกสาย หมึกกระดอง ปูปะการัง ปูไม้ ปลาการ์ตูน ปลาคินเดียนแดง ปลาหูช้าง ปลาดังคาว และปลาปักเป้า เป็นต้น ซึ่งพื้นที่เกาะล้านและเกาะบริเวณนั้นนับว่ามีระบบนิเวศน์

ของหมู่ปะการัง และสัตว์น้ำ ที่มีความสวยงามและสมบูรณ์เหมาะที่จะทำการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเรื่องของการดำน้ำรอบเกาะ และในปัจจุบันก็ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากในการดำน้ำรอบเกาะล้าน ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้มีความสำคัญต่อพื้นที่มาก หมู่ปะการังยังสามารถเป็นแนวกันชนเมื่อเกิดพายุ และการย่อยสลายของปะการัง และเปลือกหอยยังทำให้เกิดทรายจากการสึกหรอของทรัพยากรเหล่านี้ อีกทั้งชายฝั่งของเกาะล้านยังมีการทำประมงชายฝั่งเป็นอาชีพ ดังนั้นการรักษาคุณภาพน้ำทะเลนั้นจึงถือเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากทรัพยากรทางทะเลนอกจากจะให้ระบบนิเวศที่มีความสมบูรณ์แล้ว ยังเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของมนุษย์

4.2.5 การใช้ที่ดิน

ลักษณะการใช้ที่ดินในปัจจุบันของเกาะล้านสามารถแบ่งลักษณะการใช้ที่ดินและการสภาพที่ตั้งของชุมชนได้ชัดเจน ดังภาพที่ 4.1 ซึ่งมีลักษณะดังนี้

ภาพที่ 4.1 ลักษณะการใช้ที่ดินและการสภาพที่ตั้งของชุมชน

แหล่งที่มา: บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด และ บริษัท เอสคิว อาร์ คีดีค แอนด์ แพลนเนอร์ จำกัด, 2547: 4/95

4.2.5.1 ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย การใช้ที่ดินลักษณะนี้ส่วนใหญ่อยู่บนพื้นที่ชุมชนทำหน้าบ้าน ขยายตัวไปตามแนวถนนที่ขนานไปกับชายฝั่งด้านตะวันออกของเกาะ โดยการใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยได้มีการดัดแปลงการใช้งานเพื่อทำการค้าภายในชุมชน และมีอาคารเกิดขึ้นใหม่ปะปนอยู่กับบ้านเรือนดั้งเดิม กิจกรรมทางธุรกิจอื่น ๆ บ้านเรือนที่ตั้งริมทะเลจะมีอาชีพเกี่ยวกับการประมงชายฝั่ง บ้านเรือนบริเวณท่าหน้าบ้านมีความหลากหลายของการประกอบอาชีพ

4.2.5.2 ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรมเพื่อการค้า การใช้ที่ดินลักษณะนี้มักเกิดขึ้นบริเวณริมชายหาด มีการใช้ที่ดินเพื่อปลูกสร้างอาคารเพื่อบริการธุรกิจท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ รีสอร์ท ร้านอาหาร ชุมเพลิง เพื่อขายอาหาร ที่นั่งพักผ่อนทะเลเกือบทั้งหมดอยู่ติดกับพื้นที่ชายหาด คือ หาดตาแหวน หาดทองหลาง หาดนวล หาดแสม หาดเทียน หาดสังวาลย์

4.2.5.3 ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา การใช้ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษามีการใช้ที่ดินเพียงพื้นที่เดียว คือ โรงเรียนเมืองพัทยา 10 (บ้านเกาะล้าน) ซึ่งเป็นโรงเรียนในระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น ตั้งอยู่บนถนนสายท่าหน้าบ้าน-หาดตาแหวน

4.2.5.6 ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อการนันทนาการ เป็นการที่ดินบริเวณพื้นที่ชายหาดทำประโยชน์ในกิจกรรมท่องเที่ยวทางทะเล เช่น ตั้งเตียงผ้าใบ เล่นกีฬาทางน้ำ

4.2.5.7 ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อสิ่งแวดล้อม เป็นพื้นที่ป่าไม้บริเวณตอนในของเกาะมีความสำคัญทางด้านมุมมอง บรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่ดีของเกาะ รักษาพื้นที่ทางธรรมชาติให้คงมีความอุดมสมบูรณ์

4.2.5.8 ที่ดินประเภทเกษตรกรรม การทำเกษตรจะใช้พื้นที่ทั้งพื้นที่ราบและพื้นที่มีความลาดชัน ในพื้นที่ตอนในของเกาะ พื้นที่ทำเกษตรกรรมสวนผลไม้ในพื้นที่ราบ ได้แก่ พื้นที่บริเวณด้านทิศเหนือของท่าหน้าบ้าน และบริเวณด้านทิศใต้ของท่าหน้าบ้าน

4.2.6 ภูมิทัศน์

4.2.6.1 ลักษณะภูมิทัศน์เกาะล้าน

เกาะล้านมีลักษณะเป็นภูเขา พื้นที่ส่วนใหญ่ไม่มีต้นไม้ใหญ่มากนัก เมื่อมองแต่มีไกลก่อนที่จะขึ้นเกาะล้าน มีกลุ่มบ้านเรือนของชุมชนเกาะกลุ่มกันอยู่ตลอดแนวชายฝั่งด้านตะวันออก ชุมชนจะหนาแน่นกันในบริเวณชุมชนท่าหน้าบ้าน ซึ่งมีท่าเทียบเรือ (ท่าหน้าบ้าน) โดยชุมชนเป็นอาคารขนาดเล็กปลูกชิดกันอย่างเบียดเสียดหนาแน่น เมื่อเข้าถึงฝั่งจะเห็นกลุ่มอาคารของวัดเป็นจุดเด่นและเป็นจุดหมายตาของเกาะล้าน และมีฉากหลังเป็นภูเขาที่มีความลาดชันไม่มากนัก มีลักษณะค่อนข้างโล่ง ชายฝั่งด้านตะวันออกซึ่งเป็นฝั่งตรงข้ามกับเมืองพัทยา มีลักษณะของชายฝั่งส่วนใหญ่เป็นหาดหินตลอดแนว

4.2.6.2 ลักษณะภูมิทัศน์ภายในเกาะล้าน

พื้นที่ด้านในของตัวเกาะเป็นพื้นที่ป่าเป็นส่วนใหญ่ ต้นไม้ส่วนใหญ่ไม่สูงมาก มีบ้านเรือนอาศัยเบาบางเป็นบางจุด ในบริเวณที่ราบชายหาด ด้านหลังเป็นป่าละเมาะมีลักษณะเป็นป่าชายเลนมีน้ำขังบางพื้นที่ โดยเฉพาะหาดแสม ในบริเวณพื้นที่ก่อนถึงชายหาดมีสิ่งปลูกสร้างทางราชการพยายามสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก มีรูปแบบงานภูมิทัศน์ที่ยังไม่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมมากนัก ภูมิทัศน์ถนนภายในเกาะจะดูไม่เรียบร้อย เนื่องจากการก่อสร้างถนนหลักไม่ได้พื้นฟูธรรมชาติ กลับทำให้สูญเสียทัศนียภาพ บรรยากาศบนเกาะล้าน และพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเล เนื่องจากถนนเป็นตัวนำสายตาและการเข้าถึงจะสร้างบรรยากาศความประทับใจของพื้นที่ที่มีผลต่อภาพรวมแหล่งท่องเที่ยวที่จะก่อให้เกิดความรู้สึกที่ร่มรื่น ความเป็นระเบียบ และความปลอดภัยต่อผู้มาท่องเที่ยว

1) ภูมิทัศน์หาดตาแหวน

หาดตาแหวนมีลักษณะเป็นชายหาดยาว และชายหาดมีสภาพความกว้างและความลาดของหาดที่สวยงาม เนื่องจากเป็นหาดที่มีปริมาณการใช้งานที่สูง มีอาคารร้านค้า ร้านอาหารและบริการและเครื่องดื่มเป็นจำนวนมาก วางตัวตามแนวขนานกับชายหาด ทำให้ทัศนียภาพของชายหาดเกิดความหลากหลายและดูสับสน และมีความหนาแน่นจนดูอึดอัด ด้วยอาคารหลากหลายชนิด นอกจากนี้ก็ยังมีกิจกรรมชายหาดที่หลากหลายทั้งว่ายน้ำ อาบแดด และการเล่นเรือสกูตเตอร์เรือยาง ทำให้ดูขาดระเบียบ

ลักษณะภูมิทัศน์ของพื้นที่ พื้นที่ที่เป็นชายหาดที่ราบเรียบ ถูกบุกรุกตั้งร้านค้า ซึ่งเป็นร้านอาหารที่ขาดระเบียบและความงาม ปลูกสร้างเป็นแนวกำแพงขึ้น ขาดความกลมกลืนของตัวเกาะล้านกับชายหาดพื้นที่ส่วนกลาง ขาดความร่มรื่น พื้นที่ด้านหลังเป็นเชิงเขาที่มีความลาดชันมาก เมื่อสัญจรผ่านพื้นที่บริเวณนี้สามารถมองลงมาเห็นแนวชายหาดชาวละอาดผืนใหญ่ติดกับพื้นน้ำทะเลตามแนวโค้งของอ่าว ทัศนียภาพที่น่ามองทางด้านทิศใต้ของหาดตาแหวนเป็นที่ตั้งของท่าเรือและอาคารที่ทำการแขวงเกาะล้าน เป็นอาคารที่เด่นเป็นสิ่งปลูกสร้างขนาดใหญ่

2) ภูมิทัศน์หาดเทียน

หาดเทียนเป็นหาดที่มีพื้นที่ติดกับหาดแสม โดยมีโขดหินและท่าเรือขนส่งวัสดุคั้นแบ่งอาณาเขต ถนนเส้นทางหลักที่เข้าถึงหาดแสมจะมาสิ้นสุดที่หาดเทียน การเข้าถึงต้องเดินเลียบเนินเขาชายหาดแสมมายังหาดเทียน ในระยะทางประมาณ 200 เมตร หาดเทียนเป็นหาดทรายสีขาวละเอียดมีความยาวของหาดประมาณ 500 เมตร มีบรรยากาศเงียบสงบ อาคารดูเป็นระเบียบกว่าหาดอื่น ๆ ลึกเข้าไปจากชายหาดมีเตียงผ้าใบ อาคารร้านอาหาร และต้นมะพร้าวอยู่ด้านหลัง ในช่วงที่

เรือไม่สามารถเข้าหาดตาแหวนได้เนื่องจากมีมรสุม ก็จะใช้หาดเทียนเป็นท่าจอดเรือแทน เพราะหาดเทียนจะมีที่บังคลื่นลมได้ดีกว่า

ลักษณะทางภูมิทัศน์ หาดเทียนเป็นหาดที่มีความยาว ด้านหลังชายหาดมีกลุ่มต้นไม้ใหญ่ร่มครึ้ม มีต้นมะพร้าวเป็นแนวยาวและหนาแน่น บริเวณหาดมีต้นเทียนทะเลขึ้นเป็นกลุ่มๆตลอดแนวการนอนเล่นหรือนั่งพักผ่อนชายหาดได้อาศัยเทียนต้นทะเลเป็นร่มเงา อาคารปลูกสร้างได้กลมกลืนกับธรรมชาติมากกว่าหาดอื่น ๆ เนื่องจากมีการแทรกตัวของอาคารสลับกับต้นไม้ใหญ่ และมีการออกแบบลักษณะอาคารให้ดูมีรูปแบบที่ใช้วัสดุธรรมชาติมาตกแต่ง

3) ภูมิทัศน์หาดแสม

หาดแสมเป็นหาดที่มีพื้นที่ราบของชายหาด และพื้นที่ราบด้านหลังชายหาด เป็นพื้นที่ที่กว้างและมีลักษณะเป็นพื้นที่ป่าชายเลน มีต้นแสมขึ้นเป็นจำนวนมาก มีที่ลุ่มน้ำขังเป็นหย่อมๆ ปัจจุบันได้มีการก่อสร้างโครงการปรับปรุงภูมิประเทศและสภาพแวดล้อม มีกลุ่มอาคารสร้างกระจายไปทั่วในหาดแสมขนานไปกับแนวชายหาด โดยมีขนาดประมาณหนึ่งในสามของหาด อาคารอื่นๆที่เป็นร้านอาหารในบริเวณนี้ จะเป็นอาคารกึ่งชั่วคราวเกือบทั้งหมด เป็นเพียงที่มีการก่อสร้างแบบง่าย ๆ

ลักษณะทางภูมิทัศน์สวยงาม มีมุมมองที่กว้าง ความหนาแน่นของอาคารมีน้อย สิ่งปลูกสร้างมีขนาดใหญ่ ชายหาดมีความยาวประมาณ 300 เมตร แต่การสร้างสิ่งปลูกสร้างขึ้นมาจำนวนมาก มีการปรับพื้นที่และภูมิทัศน์ ประกอบโครงการขึ้นใหม่ ซึ่งขาดการส่งเสริมการให้ศักยภาพของพื้นที่ทางด้านภูมิทัศน์เดิมให้เกิดประโยชน์ และเพิ่มการใช้พื้นที่ใช้สอยการกิจกรรมในพื้นที่ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพและด้านอื่น ๆ ตามมาอีกมาก เดิมหาดแสมเป็นพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกนิยมมาพักผ่อนแบบสงบ นอนอาบแดด เพื่อหนีความพลุกพล่าน การพัฒนาภูมิทัศน์และทางกายภาพจึงน่าจะรักษารูปแบบการท่องเที่ยว แต่ละหาดให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว

4) ภูมิทัศน์หาดนวล

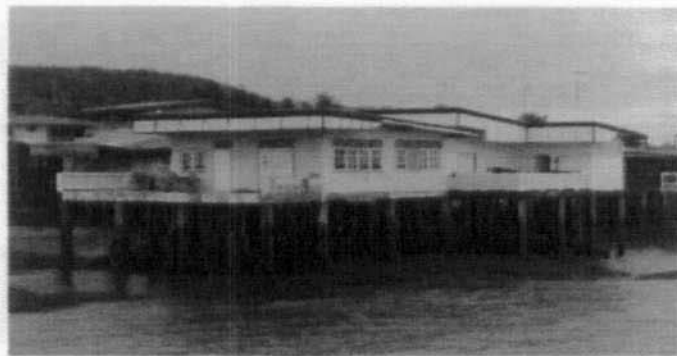
หาดนวลเป็นพื้นที่อยู่ทางตอนใต้สุดของเกาะล้าน ชายหาดยาวประมาณ 400 เมตร ด้านในช่องพื้นที่หลังหาดเป็นที่ราบที่มีความลาดชันประมาณร้อยละ 5 มีต้นไม้ใหญ่ คือต้นมะพร้าวเป็นส่วนมาก และไม่ยืนต้นขนาดใหญ่ มีกลุ่มอาคารใช้เป็นที่พักผ่อน เป็นอาคารเก่าประมาณ 10 - 15 ปี โดยมากเป็นอาคารชั้นเดียว ลักษณะหาดมีชายหาดหินส่วนยื่นของภูเขาเป็นแนวขอบเขตขนานทั้งสองข้างของหาด สภาพชายหาดไม่สะอาดมากนัก เนื่องจากขาดการดูแล และมีการสร้างแนวกำแพงหินยื่นลงไปในทะเล ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติของกระแสน้ำ ทำให้ชายหาดเกิดการเปลี่ยนแปลง

มุมมองจากชายหาด เป็นพื้นที่น้ำกว้างไม่มีเกาะ หรือชายฝั่งให้เห็นแหลมภูเขา ไซดหินยื่นไปในทะเลฝั่งทางซ้ายและขวา บรรยากาศค่อนข้างเงียบสงบ ห่างไกลชุมชน เนื่องจากไม่มีคนมาตั้งบ้านเรือน ด้านในของพื้นที่มีสภาพสมบูรณ์ด้วยพืชพรรณ มีความร่มรื่น เพราะมีต้นไม้ใหญ่อยู่เป็นจำนวนมาก ถ้าได้มีการจัดการด้านสภาพแวดล้อมและปรับปรุงภูมิทัศน์ ก็จะเป็นชายหาดที่สวยงามหาดหนึ่งที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวแบบ Passive

4.2.7 สถาปัตยกรรมท้องถิ่น

เกาะล้านเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นเกาะ มีน้ำทะเลล้อมรอบ และดั้งเดิมเป็นชุมชนชาวประมง และประกอบอาชีพทางด้านเกษตรที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน จึงปรากฏรูปแบบลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เช่น อาคารที่อยู่อาศัยมักมีการยกพื้นสูง โครงสร้างเป็นไม้และมีช่องระบายอากาศเป็นส่วนประกอบตกแต่งของอาคาร ซึ่งสามารถแบ่งได้ดังนี้

4.2.7.1 บ้านริมทะเล ลักษณะเฉพาะของบ้านริมทะเล ดังภาพที่ 4.2 จะมีลักษณะยกเสาบ้านสูง เพื่อป้องกันน้ำทะเลขึ้นและลงตามกระแสน้ำ แต่ก็จะมีลักษณะเด่นเฉพาะตัว

ภาพที่ 4.2 ลักษณะเฉพาะของบ้านริมทะเล

แหล่งที่มา: บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด และ บริษัท เอสคิว อาร์ คีเต็ค แอนด์ แพลนเนอร์ จำกัด, 2547: 4/66

4.2.7.2 เรือนพักอาศัย 2 ชั้นภายในชุมชน ลักษณะเฉพาะของบ้านภายในชุมชนที่ไม่ติดทะเล ดังภาพที่ 4.3 เป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ที่ยังพบบ่อยได้ภายในชุมชน แต่เหลือไม่มากนัก เป็นลักษณะของบ้านหลังคาจั่ว ยื่นกันสาดยาวเพื่อป้องกันฝนตกในหน้ามรสุม โดยจะใช้ค้ำยันไม้เป็นตัวรับน้ำหนักของกันสาด มีระเบียงกว้างพอสมควร ชั้นล่างใช้ค้ำขาย

ภาพที่ 4.3 ลักษณะเฉพาะของบ้านภายในชุมชน

แหล่งที่มา: บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด และ บริษัท เอสคิว อาร์ คีดีค แอนด์ แพลนเนอร์ จำกัด, 2547: 4/66

4.2.7.3 เรือนแถวพักอาศัยชั้นเดียว ลักษณะของเรือนพักอาศัยชั้นเดียว จะมีลักษณะยกพื้นสูงจากระดับถนน ซึ่งบางหลังก็จะยกได้สูงโล่ง บางแห่งก็จะปิดปูนทึบ ลักษณะเด่นทางสถาปัตยกรรมจะมีลักษณะคล้ายคลึงบ้านเรือน 2 ชั้น คือ จะมีลักษณะของหลังคาจั่ว และยื่นกันสาดให้ยาวเพื่อป้องกันฝนในช่วงมรสุม

4.3 โครงสร้างพื้นฐาน

4.3.1 สาธารณูปโภค

4.3.1.1 ระบบคมนาคมขนส่ง

1) การคมนาคมขนส่งทางน้ำ

การคมนาคมขนส่งทางน้ำ เป็นเพียงเส้นทางเดียวที่เชื่อมระหว่างแผ่นดินใหญ่ (พัทธยา) กับเกาะล้าน โดยมีเรือโดยสารและเรือเร็ว เป็นพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง และขนส่งสินค้า สำหรับท่าเทียบเรือที่ใช้ในการเดินทางประกอบด้วย ท่าเทียบเรือท่องเที่ยวพัทธยา ทำนํ้าบ้าน (เกาะล้าน) และท่าหาดตาแหวน (เกาะล้าน) เรือโดยสารที่ใช้ในการรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยว เป็นเรือโดยสารขนาด 100 - 150 ที่นั่ง อัตราค่าโดยสารเท่ากับ 20 บาทที่นั่ง ปัจจุบัน

มีอยู่ 2 เส้นทาง โดยมีเวลาในการเดินทางประมาณ 45 นาที สำหรับเวลาในการให้บริการของเรือโดยสาร ดังตารางที่ 4.1 และ 4.2

ตารางที่ 4.1 เวลาการเดินทางเรือโดยสารระหว่าง ท่าเรือพิทยาศาสตร์ – ท่าเรือท่าหน้าบ้าน เกาะล้าน

ท่าเรือพิทยาศาสตร์ – ท่าเรือท่าหน้าบ้าน เกาะล้าน	ท่าเรือท่าหน้าบ้าน เกาะล้าน – ท่าเรือพิทยาศาสตร์
07.00 น.	06.30 น.
08.00 น.	07.30 น.
10.00 น.	09.30 น.
12.00 น.	12.00 น.
14.00 น.	14.00 น.
15.30 น.	17.00 น.
17.00 น.	18.00 น.
18.30 น.	

แหล่งที่มา: บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเมนท์ จำกัด และ บริษัท เอสคิว อาร์ ซีดีเค แอนด์ แพลนเนอร์ จำกัด, 2547: 4/69

ตารางที่ 4.2 เวลาการเดินทางเรือโดยสารระหว่าง ท่าเรือพิทยาศาสตร์ – ท่าเรือหาดตาแหวน เกาะล้าน

ท่าเรือพิทยาศาสตร์ – ท่าเรือหาดตาแหวน เกาะล้าน	ท่าเรือหาดตาแหวน เกาะล้าน – ท่าเรือพิทยาศาสตร์
08.00 น.	14.00 น.
08.30 น.	15.00 น.

แหล่งที่มา: บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเมนท์ จำกัด และ บริษัท เอสคิว อาร์ ซีดีเค แอนด์ แพลนเนอร์ จำกัด, 2547: 4/69

2) การคมนาคมขนส่งทางบก

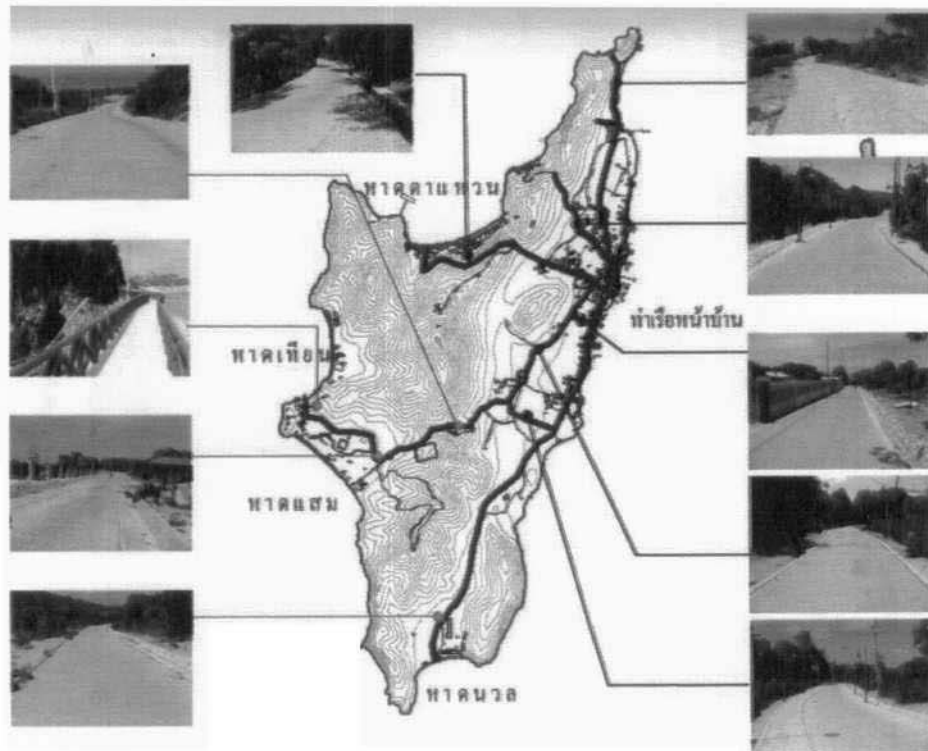
การคมนาคมขนส่งทางบกที่มีอยู่ในปัจจุบัน ประกอบด้วย การคมนาคมขนส่งทางรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ส่วนใหญ่เป็นการเดินทางโดยรถจักรยานยนต์ และจากข้อมูลรถยนต์

และรถจักรยานยนต์บนเกาะล้านในปี พ.ศ. 2547 พบว่า มีจำนวนรถจักรยานยนต์ทั้งสิ้น 440 คัน (คิดเป็นร้อยละ 90 ของรถทั้งหมด) และกว่าร้อยละ 80 ของรถยนต์เป็นรถรับจ้างสาธารณะ

3) ระบบโครงข่ายถนน

ระบบโครงข่ายถนนบนเกาะล้าน เป็นระบบโครงข่ายแบบรัศมี โดยจะมีจุดศูนย์กลางอยู่ที่ท่าหน้าบ้าน และมีถนนเชื่อมระหว่างท่าหน้าบ้านไปยังหาดต่าง ๆ บนเกาะ ดังภาพที่ 4.4 มีถนนเชื่อมระหว่างท่าหน้าบ้านไปยังหาดทองหลาง หาดนวล หาดตาแหวน หาดเทียน และหาดแสม ลักษณะทางกายภาพของถนนสายหลักที่เชื่อมต่อระหว่างท่าหน้าบ้านกับหาดต่าง ๆ จะเป็นถนนตัวหนอนปัจจุบันยังมีสภาพดี ถนนส่วนใหญ่มีขนาดกว้างประมาณ 4 - 5 เมตร ทางเท้า ขนาด 1.20 เมตร และทางระบายน้ำขนาด 1.50 เมตร ยกเว้นบางช่วงถนนที่มีถนนตัวหนอนเพียงอย่างเดียว ไม่มีทางเท้า และทางระบายน้ำ

ภาพที่ 4.4 ระบบโครงข่ายถนนบนเกาะล้าน

แหล่งที่มา: บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด และ บริษัท เอสคิว อาร์ คีเต็ค แอนด์ แพลนเนอร์ จำกัด, 2547: 4/73

4) ระบบขนส่งสาธารณะ

ปัจจุบันระบบขนส่งสาธารณะบนเกาะประกอบด้วย รถสองแถวรับจ้างขนส่งสาธารณะ ซึ่งจะวิ่งทั่วเกาะโดยไม่มีเส้นทางการเดินทางที่แน่นอน อัตราค่าโดยสาร อยู่ที่ 30 บาท/คน/เที่ยว ส่วนรถจักรยานยนต์รับจ้าง อัตราค่าโดยสารจะอยู่ระหว่าง 20 - 40 บาท นอกจากรถสองแถวรับจ้างที่จะให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและผู้ที่ต้องการเดินทางแล้วบนเกาะล้านจะมีรถจักรยานยนต์สำหรับให้นักท่องเที่ยวเช่าเพื่อใช้เป็นพาหนะในการเดินทาง โดยคิดค่าบริการวันละ 200 บาท/คัน

5) เส้นทางจักรยาน

เนื่องจากบนเกาะล้านจะมีเส้นทางจักรยานเสือภูเขา อยู่บริเวณตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะ ลักษณะเส้นทางเป็นถนนตัวหนอน ขนาดกว้างประมาณ 2.30 เมตร ไม่มีทางเท้าและทางระบายน้ำด้านข้าง แต่จะมีท่อระบายน้ำตามขวางเป็นระยะ ๆ ในบางช่วงของเส้นทาง เนื่องจากเส้นทางมีความลาดชันสูงและลัดเลาะไปตามภูเขาจึงมีปัญหาดินถล่มบ้างเป็นบางจุดทำให้เป็นอุปสรรคในการขับขี่ ปัจจุบันยังคงสร้างไม่แล้วเสร็จในช่วงปลายของเส้นทาง

4.3.1.2 ระบบไฟฟ้า

การไฟฟ้าเกาะล้านอยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค มีสถานีผลิตกำลังไฟฟ้าบนเกาะล้าน โดยใช้เครื่องกำเนิดไฟฟ้าดีเซล สำหรับค่าไฟฟ้าเป็นอัตราเดียวกันกับพื้นที่อื่น ๆ ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การเดินเครื่องกำเนิดไฟฟ้าเพื่อจ่ายกระแสไฟฟ้าจะสลับการทำงานเครื่องกำเนิดไฟฟ้า แต่มีการจ่ายกระแสไฟฟ้าตลอด 24 ชั่วโมง และเนื่องจากระบบไฟฟ้ายังไม่ได้เชื่อมโยงกับระบบสายส่งแรงสูงของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ทำให้การเดินเครื่องกำเนิดไฟฟ้าดีเซลที่ต้องใช้น้ำมันมีค่าใช้จ่ายสูง โดยปัจจุบันการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเกาะล้าน สามารถเก็บค่าไฟฟ้าได้ทั้งหมดประมาณ 500,000 บาท แต่ต้องจ่ายค่าน้ำมันและค่าดำเนินการ รวมเดือนละ 900,000 บาท ทำให้ขาดทุนเดือนละประมาณ 400,000 บาท ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคไม่ขยายกำลังการผลิตกระแสไฟฟ้าโดยใช้เครื่องยนต์ดีเซล

4.3.1.3 ระบบประปา

น้ำจืดสำหรับบริโภคและอุปโภค เป็นปัญหาเร่งด่วนที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข เนื่องจากหมู่เกาะล้านยังไม่มีระบบประปา ประชาชนซื้อน้ำจากเรือขายน้ำในราคา 150 - 270 บาท/ลูกบาศก์เมตร ซึ่งเป็นราคาที่สูงกว่าค่าน้ำประปาบนฝั่งเมืองพัทยาถึง 15 เท่า และไม่มีความสะดวกเหมือนน้ำประปาบนฝั่งที่มีแรงดันในระบบท่อจ่ายน้ำถึงจุดใช้น้ำ ทำให้การพัฒนาการ

ท่องเที่ยวบนเกาะล้านมีขีดจำกัด ดังนั้นเมืองพัทยาจึงได้ประสานงานกับบริษัทจัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) เพื่อดำเนินการก่อสร้างระบบประปาบนเกาะล้าน

4.3.1.4 การจัดการน้ำเสีย

การจัดการน้ำเสียในเขตพื้นที่เกาะล้านยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลาง ชุมชนจะมีบ่อเกรอะ บ่อซึมเกือบทุกครัวเรือน จะมีบ้านที่อยู่ในทะเลบางหลังคาเรือนที่ปล่อยน้ำเสีย และสิ่งปฏิกูลลงทะเลโดยตรง สำหรับหาดตาแหวนเคยมีระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลาง โดยมีท่อรวบรวมน้ำเสียอยู่บริเวณหน้าหาด มีความยาวประมาณ 700 เมตร รวบรวมน้ำเสียไปลงที่บ่อสูบล้างจากนั้นจึงสูบน้ำเสียไปยังบ่อพักน้ำ แล้วปล่อยน้ำเข้าระบบบำบัดน้ำเสียแบบลานกรอง ก่อสร้างแล้วเสร็จประมาณปี 2538 ปัจจุบันชำรุดเสียหาย และไม่ได้ดำเนินการมาหลายปี

4.3.1.5 การกำจัดขยะ

1) ประเภทของขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยบนเกาะล้าน แบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้

(1) ขยะชุมชน จะเกิดจากบริเวณชุมชนเกาะล้านด้านฝั่งตะวันออกของเกาะล้าน มีปริมาณขยะเฉลี่ย 2 ตันต่อวัน

(2) ขยะจากสถานประกอบการบริการนักท่องเที่ยว โดยส่วนมากจะเกิดขึ้นบริเวณหาดตาแหวน ด้านทิศตะวันตกของเกาะล้าน มีปริมาณขยะประมาณ 3 - 5 ตันต่อวัน

2) สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย

สถานที่กำจัดขยะพื้นที่ประมาณ 1 ไร่ ตั้งอยู่ตอนเหนือของวัดใหม่สำราญ มีเตาเผาขยะ ที่ใช้น้ำมันดีเซล สามารถเผาขยะได้ 4 ตันต่อวัน ปัจจุบันเตาชำรุดใช้งานไม่ได้มานาน

3) การจัดเก็บขยะ

(1) มีถังขยะขนาด 100 - 200 ลิตรและถังสีเหลี่ยมขนาด 240 ลิตร

(2) มีพนักงานจัดเก็บขยะจากชุมชนมาไว้ที่กำจัดขยะทุกวัน แล้วบรรจุถุงดำเพื่อนำมากองไว้ที่ท่าเรือ

(3) จ้างเอกชนในการใช้เรือขนขยะจากชายหาดขนถ่ายไปที่ท่าเทียบเรือพิทยานาเกลือทุกวัน จากนั้นทางเมืองพทยานำรถขยะรับไปยังโรงกำจัดขยะมูลฝอยต่อไป

ค่าจัดเก็บขยะมูลฝอย แขวงเกาะล้านได้ดำเนินการจัดเก็บจากสถานบริการนักท่องเที่ยว ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2547 ค่าจัดเก็บขึ้นอยู่กับปริมาณขยะของแต่ละราย อยู่ในช่วง 150 - 6,000 บาท/เดือน

4.3.1.6 ระบบโทรคมนาคมและสื่อสาร

ระบบโทรคมนาคมและสื่อสารที่มีบนเกาะล้าน ได้แก่

1) ระบบโทรศัพท์พื้นฐาน เกาะล้านมีชุมสายโทรศัพท์ จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ติดกับถนนสายหาดตาแหวน บริเวณด้านหลังของหาด เพื่อบริการด้านการสื่อสารให้กับประชาชนบนเกาะล้านมีจำนวนเลขหมายทั้งสิ้น 256 เลขหมาย

2) ระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ 2 ระบบ ได้แก่ AIS และ DTAC สามารถใช้ได้ เฉพาะพื้นที่ฝั่งตะวันออกของเกาะล้าน และหาดตาแหวน ส่วนพื้นที่หาดแสม หาดเทียน และหาด นวล ไม่มีสัญญาณของระบบเคลื่อนที่

3) การไปรษณีย์โทรเลข มีสถานีทำการ 1 แห่ง ที่ชุมชนท่าหน้าบ้าน

4) เสียงตามสายที่ชุมชนท่าหน้าบ้าน กระจายเสียงจากวัดใหม่สำราญ

5) การใช้ระบบอินเทอร์เน็ตในการสื่อสาร บนเกาะล้านยังไม่เป็นนิยม อาจเป็นเพราะมีค่าใช้จ่ายสูงและการให้บริการไฟฟ้ายังไม่ทั่วถึง สำหรับร้านที่มีบริการอินเทอร์เน็ต สาธารณะ เพื่อการติดต่อสื่อสารยังไม่มีย่านพื้นที่เกาะล้าน

4.3.1.7 การป้องกันการพังทลายของดิน

ลักษณะทางประูพีของพื้นที่เกาะล้าน เป็นแบบพื้นที่ลาด โดยทั่วไปเป็นสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันตั้งแต่ 30 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป ประกอบด้วย ดินหลายชนิด มีก้อนกรวดและก้อนหิน ปะปนอยู่ในดิน หรือกระจัดกระจายอยู่ตามผิวดิน มีการระบายน้ำได้ดี ดินประเภทนี้ไม่เหมาะสมที่จะทำการพัฒนาเป็นสิ่งปลูกสร้าง หรือการเกษตรกรรม ควรที่จะรักษาไว้ให้คงสภาพป่าเพื่อเป็นการป้องกันการพังทลายของดิน ในสภาพปัจจุบันมีสภาพะดินถล่มในบางพื้นที่ เช่น เส้นทาง การจราจรเสื่อภูเขาและสิ่งปลูกสร้างที่อยู่เชิงเขา เนื่องจากไม่มีการป้องกันการพังทลายของดินและระบบระบายน้ำที่ดีพอ สำหรับการพังทลายของดินมีสาเหตุหลัก ๆ ได้แก่ การก่อสร้างต่าง ๆ การบุกเบิกพื้นที่เพื่อสร้างเป็นแหล่งชุมชน หรือแหล่งท่องเที่ยว การตัดถนน เนื่องจากการพัฒนาที่ดิน

4.3.1.8 ระบบขนส่งมวลชน

ระบบขนส่งมวลชนภายในเกาะล้าน พาหนะที่ใช้ส่วนมากจะเป็นรถจักรยานยนต์ ส่วนการเดินทางโดยรถยนต์โดยสารจะมีเฉพาะเมื่อมีเรือโดยสารประจำทางมาเท่านั้น การเดินทางโดยรถยนต์โดยสารส่วนมากจะเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการเดินทางไปยังหาดต่าง ๆ บนเกาะ ลักษณะรถจะเป็นรถยนต์โดยสารขนาดเล็ก

4.3.2 สาธารณูปการ

4.3.2.1 การบริการด้านการศึกษา

ปัจจุบันการบริการทางด้านการศึกษาของแขวงเกาะล้าน มีโรงเรียนเพียง 1 แห่ง คือ โรงเรียนเมืองพัทยา 10 (บ้านเกาะล้าน) เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับตั้งแต่อนุบาล ประถม และมัธยมศึกษา ซึ่งสังกัดกับเมืองพัทยา ตั้งอยู่ริมถนนหาดตาแหวน (ใกล้กับย่านชุมชนท่าหน้าบ้าน) เป็นอาคาร ค.ส.ล. สูง 4 ชั้น ชั้นล่างเป็นพื้นโล่ง

4.3.2.2 การบริการด้านสาธารณสุข

ชุมชนแขวงเกาะล้านมีสถานอนามัยเพื่อบริการเพียง 1 แห่ง สภาพอาคารเป็นอาคารเก่า โดยมีลักษณะเป็นอาคารครึ่ง ค.ส.ล. ครึ่งไม้ เป็นสถานพยาบาลของสาธารณสุขอำเภอ บางละมุง กระทรวงสาธารณสุข เปิดให้บริการ 24 ชั่วโมง ตั้งอยู่บนถนนสายสนามยิงปืน

4.3.2.3 การบริการด้านความปลอดภัย

1) ตำรวจ การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ชาวเกาะล้านอยู่ในความรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองพัทยา ในพื้นที่เกาะล้านมีสถานี ตำรวจย่อยตั้งอยู่ ซึ่งมีอยู่แห่งเดียวในพื้นที่เกาะล้าน ตั้งอยู่ในชุมชนบ้านท่าหน้าบ้าน

2) ตำรวจดับเพลิง ในพื้นที่เกาะล้านไม่มีสถานีตำรวจดับเพลิง แต่มี พนักงานดับเพลิงเมืองพัทยาจำนวน 1 คน โดยส่วนใหญ่การเกิดเพลิงไหม้เกิดตามธรรมชาติบริเวณ ป่าบนภูเขา

3) ตำรวจท่องเที่ยว ในพื้นที่เกาะล้านมีตำรวจท่องเที่ยวจำนวน 1 นาย มีจุดตรวจอยู่ที่หาดตาแหวนประจำการสัปดาห์ละ 4 วัน มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือนักท่องเที่ยว

4) ยามชายฝั่ง ปัจจุบันมีศูนย์ด้านความปลอดภัยจัดตั้งโดยหน่วยงาน ของรัฐ ตั้งอยู่ที่บริเวณหาดตาแหวน โดยใช้พื้นที่ของสำนักงานแขวงเกาะล้านเป็นที่ทำการ

5) อาสาบรรเทาสาธารณภัย ในปัจจุบันมีหน่วยงานที่ทำงานทางด้านการรักษาการณ์ชายฝั่ง ที่ขึ้นตรงกับการปกครองของแขวงเกาะล้านโดยตรง คือ ศูนย์กู้ภัยทางทะเล แขวงเกาะล้าน โดยทางหน่วยนี้เป็นหน่วยงานใหม่ที่จัดตั้งขึ้นมา และมีอายุของหน่วยงานเพียง 6 เดือนเท่านั้น หน้าที่โดยรวมของศูนย์กู้ภัยทางทะเล แขวงเกาะล้าน คือ การดูแลให้ความสะดวก และรักษาความปลอดภัยโดยทั่วไปให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวยังพื้นที่ของเกาะล้านและหมู่เกาะใกล้เคียง ในส่วนหน้าที่ด้านอื่น ๆ ศูนย์กู้ภัยทางทะเล แขวงเกาะล้านยังให้บริการความสะดวกและความปลอดภัยให้กับผู้คนที่อาศัยอยู่บนเกาะล้าน

ตามที่ประชาชนร้องขอ และให้ความช่วยเหลือและรองรับหน่วยกู้ภัยทางทะเลที่ฝั่งพัทยา ปัจจุบันศูนย์กู้ภัยทางทะเล แขวงเกาะล้าน มีบุคลากรที่ทำงานอยู่เพียง 8 คนเท่านั้น โดยจะกระจายอยู่ตามชายหาดต่าง ๆ รอบเกาะล้าน และจะมีอาสาสมัครที่เป็นคนในพื้นที่มาช่วยแต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะสามารถดูแลนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง

4.3.2.4 สถาบันทางศาสนา

สถาบันทางศาสนาของเกาะล้านมี 1 แห่ง คือ วัดใหม่สำราญ อยู่ใกล้กับชุมชนท่าหน้าบ้าน และเป็นศูนย์กลางทางศาสนาของชุมชนท่าหน้าบ้าน นอกจากวัดใหม่สำราญแล้ว ยังมีสำนักสงฆ์ศูนย์ปฏิบัติธรรม ซึ่งตั้งอยู่บนเขาใหญ่ ซึ่งคนในชุมชนหาดตาแหวนต่างให้ความเคารพนับถือ

4.3.2.5 สถานที่ราชการ

ปัจจุบันมีหน่วยงานรองรับเข้าไปตั้งในพื้นที่หลายหน่วยงานด้วยกัน ได้แก่ เมืองพัทยา เข้าไปตั้งสำนักงานแขวงเกาะล้าน (ตั้งอยู่บริเวณท่าเรือหาดตาแหวน) และหน่วยงานของกรมป่าไม้ (ตั้งอยู่บริเวณหาดแสม)

4.3.2.6 ห้องสมุด

ในปัจจุบันชุมชนแขวงเกาะล้านยังไม่มีห้องสมุดสำหรับประชาชน

4.3.2.7 พิพิธภัณฑ์

คำว่าพิพิธภัณฑ์อาจดูเป็นทางการมากเกินไป ก็อาจใช้คำว่าศูนย์บริการด้านการท่องเที่ยว (Tourist Center) ปัจจุบันมีชาวบ้านที่มีความสนใจท่านหนึ่ง ได้เก็บรวบรวมวัตถุหรือสิ่งของ และใช้ของบ้านตนเองจัดแสดงเป็นพิพิธภัณฑ์

4.3.2.8 ห้องแสดงงาน

ห้องแสดงงานสำหรับคนในชุมชนแขวงเกาะล้านปัจจุบันยังไม่มี อาจเป็นเพราะว่าชุมชนแขวงเกาะล้านเป็นชุมชนเล็ก ๆ แต่เนื่องจากการจัดกิจกรรม นิทรรศการต่าง ๆ เป็นการสนับสนุนให้คนในชุมชนมีกิจกรรมร่วมกันไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการแสดงงานสำหรับเยาวชน หรือคนในชุมชนเพื่อส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว

4.3.2.9 การไปรษณีย์

ปัจจุบันชุมชนแขวงเกาะล้านมีที่ทำการไปรษณีย์ จำนวน 1 แห่ง เพื่อให้บริการคนในชุมชนเป็นหลัก และนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

4.3.2.10 โทรศัพท์และวิทยุกระจายเสียง

จากการสำรวจพบว่า มีเสียงตามสายเพื่อแจ้งข่าวสารภายในชุมชน

4.4 ลักษณะทางด้านสังคม

4.4.1 การปกครอง (ศาลาว่าการเมืองพัทยา, 2547)

4.4.1.1 แขวงเกาะล้าน มีหน้าที่

- 1) บริหารงานบุคคล การทะเบียนราษฎร การป้องกันและระงับอัคคีภัย
- 2) ส่งเสริมและเผยแพร่การท่องเที่ยวการจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียม และรายได้อื่น ๆ การจัดซื้อจัดจ้าง
- 3) การเผยแพร่กิจกรรมการบริการด้านสาธารณสุข การป้องกันและการควบคุมโรคติดต่อ
- 4) การควบคุมด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
- 5) การขนถ่ายสิ่งปฏิกูล ขยะมูลฝอย
- 6) การส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
- 7) การส่งเสริมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมกิจกรรมเด็กและเยาวชน ส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ
- 8) การส่งเคราะห์ประชาชนผู้ทุพภิกขภัย ขาดแคลน ไร้ที่พึ่งและประสบภัยพิบัติต่าง ๆ
- 9) ส่งเคราะห์คนชราและทุพพลภาพ
- 10) ส่งเสริมสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน
- 11) จัดระเบียบชุมชน
- 12) ควบคุมสิ่งก่อสร้างและขออนุญาตปลูกสร้างอาคาร
- 13) การซ่อมบำรุงรักษาถนน และสะพาน ทางเท้าและอาคารสถานที่
- 14) การควบคุมดูแล ระบบน้ำเสียและระบายน้ำเสีย

4.4.1.2 หน่วยงานรับผิดชอบ

- 1) สำนักงานแขวง มีหน้าที่เช่นเดียวกับสำนักปลัดเมืองพัทยาในส่วนที่เกี่ยวกับงานธุรการ งานทะเบียนราษฎร งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับในเขตพื้นที่แขวง
- 2) งานคลัง มีหน้าที่เช่นเดียวกับสำนักการคลังหรือฝ่ายคลัง ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ งานการเงินและบัญชี งานพัสดุและทรัพย์สิน

- 3) งานช่าง มีหน้าที่เช่นเดียวกับสำนักการช่างหรือฝ่ายช่างในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิศวกรรม งานสถาปัตยกรรม งานผังเมือง งานสาธารณูปโภค งานสวนสาธารณะ
- 4) งานสาธารณสุข มีหน้าที่เช่นเดียวกับกองหรือฝ่ายอนามัยและสิ่งแวดล้อมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานสุขภาพิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม งานรักษาความสะอาด งานส่งเสริมสุขภาพ งานป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ งานรักษาพยาบาล งานทันตสาธารณสุข งานสัตวแพทย์
- 5) งานการศึกษา มีหน้าที่เช่นเดียวกับสำนักการศึกษาหรือฝ่ายการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานโรงเรียน งานเผยแพร่และแนะแนวการศึกษา งานกิจกรรมเด็กและเยาวชนและการศึกษานอกโรงเรียน
- 6) งานการสวัสดิการสังคม มีหน้าที่เช่นเดียวกับกองหรือฝ่ายสวัสดิการสังคมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานสังคมสงเคราะห์ งานสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน งานพัฒนาชุมชน
- 7) งานการประปา มีหน้าที่เช่นเดียวกับกองหรือฝ่ายการประปาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานจำหน่ายและบริการงานมาตรฐานน้ำ งานการเงินและการบัญชี งานจัดเก็บรายได้

4.4.2 ประชากร

4.4.2.1 จำนวนประชากร

จากการศึกษาข้อมูลจากงานทะเบียนราษฎร เมืองพัทยา พบว่า จำนวนประชากรของเกาะล้านมีขนาดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 โดยในปี พ.ศ.2546 เกาะล้านมีประชากรทั้งสิ้น 2,243 คน เป็นชาย 1,140 คน และเป็นหญิง 1,103 คน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2545 ร้อยละ 3.5 และประชากรในพื้นที่มีความหนาแน่นเฉลี่ย 551 คนต่อตารางกิโลเมตร นักท่องเที่ยวจะกระจุกตัวอยู่บริเวณตอนเหนือของเกาะ เนื่องจากบริเวณนี้จะมีแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ ส่งผลให้ประชากรส่วนหนึ่งจะไปปักหลักเพื่อประกอบอาชีพบริการนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาบนเกาะ เช่น บริเวณหาดตาแหวน ส่วนทางด้านตะวันออกของเกาะ ระหว่างแหลมญวนถึงแหลมตลิ่งชันจะเป็นถิ่นที่อยู่เดิมของชุมชนเกาะล้าน ที่ยังมีสภาพไม่ดึงดูดนักท่องเที่ยวมากนัก แต่มีบ้านเรือนอาคาร ร้านค้าหนาแน่นที่สุด

4.4.2.2 ประชากรแฝงและประชากรจร

เนื่องจากเกาะล้านมีชายหาดที่ยังคงความงามทางธรรมชาติ มีแนวปะการังที่มีสีสันงดงาม ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดการพัฒนาเพียงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เกิดการลงทุนและจ้างงานด้านการบริการการท่องเที่ยว ดังนั้นจึงมีผู้อพยพย้ายถิ่นเข้ามาประกอบอาชีพ ทำให้มีประชากรแฝงตัวอยู่บนเกาะล้านเป็นจำนวนมากถึง 1-2 เท่า ของจำนวนประชากรที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร ซึ่งในจำนวนนี้จะรวมถึงประชากรจรในพื้นที่ใกล้เคียงที่เข้ามาทำงานบน

เกาะล้านในช่วงเวลากลางวันและเดินทางกลับในตอนเย็นด้วย ซึ่งประชากรแฝงที่เข้ามาอยู่ในเกาะล้านอพยพมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคเหนือ ตามลำดับ และในปี พ.ศ. 2546 เกาะล้านมีจำนวนประชากรแฝง ประมาณ 3,000 - 4,000 คน

4.4.2.3 นักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวเกาะล้านและบิรวาร ส่วนใหญ่เป็นชาวเอเชียที่เข้ามาท่องเที่ยวเป็นกรุ๊ปทัวร์ มีทั้งชาวจีน ไต้หวัน และฮ่องกง เป็นต้น ส่วนนักท่องเที่ยวชาวยุโรปจะเดินทางมาท่องเที่ยวเอง โดยไม่ผ่านบริการของทัวร์ และนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มักจะท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ โดยเลือกสถานที่ที่ยังคงความเป็นธรรมชาติและเป็นส่วนตัว โดยในปี พ.ศ. 2546 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวบนเกาะล้านและบิรวารมากถึง 805,900 คนต่อปี หรือเฉลี่ยประมาณ 2,200 คนต่อวัน และจากการคาดประมาณจำนวนนักท่องเที่ยวโดยบริษัทที่ปรึกษา พบว่า ในปี พ.ศ. 2567 จะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาเที่ยวที่เกาะล้านมากถึง 1,559,248 คนต่อปี หรือเฉลี่ย 4,300 คนต่อวัน ซึ่งอยู่ในอัตราค่อนข้างสูง

4.4.3 ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี

แขวงเกาะล้านมีศาสนสถาน (วัด) จำนวน 1 แห่ง คือ วัดใหม่สำราญ ตั้งอยู่บริเวณถนนสายหาดนวล บริเวณชุมชนท่าหน้าบ้าน และเป็นศูนย์กลางกิจกรรมทางศาสนาของชุมชน ดังนั้นประชาชนส่วนมากจึงนับถือศาสนาพุทธ ส่วนประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชนแขวงเกาะล้านจะมีลักษณะเหมือนกับฝั่งเมืองพัทยา

4.4.4 กลุ่มชุมชน

กลุ่มชุมชนของเกาะล้าน มีเพียงกลุ่มเดียว เป็นกลุ่มที่ชาวบ้านเลือกตั้งกันเองเพื่อเป็นคณะกรรมการชุมชน จำนวน 15 คน มีการจัดการประชุมกันเดือนละ 1 ครั้ง โดยมีเจ้าหน้าที่ของแขวงเกาะล้านเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น

4.4.5 กลุ่มองค์กรทางสังคม

ปัจจุบันชุมชนแขวงเกาะล้านมีการรวมตัวกันเป็นชมรมต่าง ๆ เช่น ชมรมจักรยานเกาะล้านเพื่อสุขภาพ ที่ทำการกองทุนชุมชนเกาะล้าน สมาคมรวมมิตรชาวเกาะล้าน สมาคมส่งเสริมกีฬาอิงปืนชาวเกาะล้าน ชมรมผู้ขับขี้ออเตอร์ไซด์เกาะล้าน และกลุ่มรักษาหาดแสม เป็นต้น ซึ่งการรวมตัวของกลุ่มชาวบ้านส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากความต้องการที่จะรักษาผลประโยชน์ทางการประกอบอาชีพเป็นหลัก

4.5 ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ

เกาะล้านเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สวยงามแห่งหนึ่งของเมืองพัทยา เนื่องจากเป็นแหล่งรวมกิจกรรมต่าง ๆ หลากรูปแบบ เช่น การดำน้ำดูปะการัง เรือกล้วย เรือท้องกระจก เป็นต้น จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือน และประชาชนที่เข้ามาประกอบอาชีพในการบริการด้านต่าง ๆ ในแต่ละวันนั้นมีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 5,000 คน ทำให้มีเงินรายได้หมุนเวียนเดือนละประมาณ 60 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นค่าบริการการเล่นกีฬาทางน้ำ การชมปะการังใต้ทะเล การซื้อของที่ระลึก ค่าอาหารและค่าที่พัก กิจกรรมทางเศรษฐกิจของหมู่เกาะล้าน ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ซึ่งพบว่า ประชากรประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวประมาณร้อยละ 98 และยังคงประกอบอาชีพประมงอยู่ประมาณร้อยละ 2 ส่วนอาชีพเกษตรกรรม พบว่า มีอยู่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

4.5.1 การอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น บังกะโล รีสอร์ท ปัจจุบันมีที่พักบนเกาะล้านอยู่ 5 แห่ง จำนวน 60 ห้อง มีการจ้างแรงงานในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจำนวนไม่มาก เนื่องจากจำนวนที่พักมีจำกัด และยังไม่มีความสะดวก

4.5.2 เกษตรกรรม/ประมง

พื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ของเกาะล้านมีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย และที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ถูกบุกรุกเข้ายึดถือครอบครอง ซึ่งมักจะจัดสร้างเป็นร้านค้าย่อย ร้านอาหาร และที่พักแรม สำหรับบริการนักท่องเที่ยว ดังนั้นจึงไม่มีการลงทุนการเกษตร สำหรับอาชีพการประมง ซึ่งเป็นอาชีพเดิมของชาวชุมชนเกาะล้าน ปัจจุบันเหลือผู้ที่ทำอาชีพประมงเพียงเล็กน้อย ส่วนใหญ่หันไปประกอบอาชีพบริการการท่องเที่ยว

4.5.3 การพาณิชย์กรรมและการบริการ

เกาะล้านเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว อาชีพส่วนใหญ่ของประชากรบนเกาะเป็นการบริการนักท่องเที่ยว เช่น การค้าขาย ทั้งที่เป็นร้านขายของชำในชุมชนท่าหน้าบ้านหรือร้านค้าที่ให้บริการนักท่องเที่ยวตามหาดต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นร้านค้าขนาดเล็ก ยังไม่มีร้านค้าที่เป็นธุรกิจเครือข่าย จากข้อมูลจำนวนร้านค้าบนพื้นที่เกาะล้าน ณ เดือนมีนาคม 2547 มีจำนวนทั้งสิ้น 43 ร้าน

4.6.1.1 แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

1) หาดตาแหวน อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะล้าน เป็นหาดทรายยาวประมาณ 750 เมตร ดังภาพที่ 4.6 ทักษณภาพของหาดตาแหวน มีหาดทรายที่ขาวสะอาดและน้ำทะเลสีครามปลายหาดทั้งสองด้านมีแนวปะการังในระดับน้ำตื้นที่สวยงาม

ภาพที่ 4.6 ทักษณภาพของหาดตาแหวน

แหล่งที่มา: บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด และ บริษัท เอสคิว อาร์ คีดีค แอนด์ แพลนเนอร์ จำกัด, 2547: 4/116

2) หาดเทียน เป็นหาดที่สวยงามแห่งที่สองมีความยาวประมาณ 500 เมตร อยู่ทางทิศตะวันตกของเกาะ ดังภาพที่ 4.7 ทักษณภาพของหาดเทียน ซึ่งในฤดูที่มีมรสุมรุนแรงเข้ามาปะทะชายหาดทางด้านเหนือของเกาะ หาดเทียนจะเป็นที่ที่นักท่องเที่ยวหลบมรสุมมาท่องเที่ยว

ภาพที่ 4.7 ทักษณภาพของหาดเทียน

แหล่งที่มา: บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด และ บริษัท เอสคิว อาร์ คีดีค แอนด์ แพลนเนอร์ จำกัด, 2547: 4/116

3) หาดแสม อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะ เป็นหาดที่มีขนาดเล็กความยาวประมาณ 500 เมตร ดังภาพที่ ภาพที่ 4.8 ทักษณียภาพของหาดแสม มีโขดหินและพื้นที่ป่าด้านขวาที่ค่อนข้างสมบูรณ์สวยงาม แต่ยังไม่เป็นที่นิยมมากนัก

ภาพที่ 4.8 ทักษณียภาพของหาดแสม

แหล่งที่มา: บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด และ บริษัท เอสคิว อาร์ คีดีค แอนด์ แพลนเนอร์ จำกัด, 2547: 4/116

4) หาดนวล อยู่ทางตอนใต้ของเกาะล้าน เป็นหาดที่มีขนาดเล็กยาวประมาณ 250 เมตร ดังภาพที่ 4.9 ทักษณียภาพของหาดนวล ซึ่งหาดนวลเป็นพื้นที่กรรมสิทธิ์ของเอกชน เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการความเป็นส่วนตัว

ภาพที่ 4.9 ทักษณียภาพของหาดนวล

แหล่งที่มา: บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด และ บริษัท เอสคิว อาร์ คีดีค แอนด์ แพลนเนอร์ จำกัด, 2547: 4/116

4.6.1.2 แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

1) ชุมชนประมงเกาะล้าน เป็นชุมชนดั้งเดิมที่ประกอบอาชีพประมงขนาดเล็ก อยู่ทางด้านทิศตะวันออกของเกาะล้าน ประชาชนที่อาศัยส่วนใหญ่เป็นคนดั้งเดิมที่อยู่อาศัยมานาน ซึ่งยังคงมีการปฏิบัติเพื่อรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นเอาไว้ เช่น งานเทศกาลต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา ปัจจุบันหลังจากมีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของเมืองพัทยา โดยที่ประชาชนที่อาศัยอยู่บนเกาะส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนไปประกอบอาชีพด้านการบริการการท่องเที่ยว ทำให้อาชีพประมงมีการทำน้อยมาก ควรที่จะมีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและส่งเสริมอาชีพด้านการประมง เพื่อชักนำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวแวะเข้ามา

2) วัดใหม่สำราญ เป็นวัดเก่าแก่และอยู่คู่มาช้านานกับชุมชนเกาะล้าน ซึ่งช่วยธำรงไว้ซึ่งพิธีกรรมทางศาสนาและสั่งสอนประชาชนให้เป็นคนดี โดยปัจจุบันประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในเกาะล้านนั้นยังไม่นิยมที่จะมาในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมาก และยังมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ชาวเกาะล้านนับถืออีก คือ แร่ศักดิ์สิทธิ์

4.6.1.3 แหล่งท่องเที่ยวประเภทกิจกรรม

1) สนามยิงปืนเกาะล้าน เป็นสนามยิงปืนกลางแจ้ง ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกบริเวณแหลมตลิ่งชัน สามารถเดินทางจากทางเรือลงบริเวณหาดหน้าสนามยิงปืน (ท่าตลิ่งชัน) หรือเดินทางจากชุมชนเกาะล้านไปทางทิศเหนือตามถนนสายสนามยิงปืนประมาณ 300 เมตร เปิดบริการทุกวัน นอกจากนี้ยังมีอาหารและเครื่องดื่มบริการ

2) จุดชมวิวเกาะล้าน พื้นที่บนบกของเกาะล้านส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง จึงมีการสร้างจุดชมวิวไว้ 3 แห่ง คือ จุดชมวิวเขาใหญ่ จุดชมวิวแหลมถ้ำแร้ และจุดชมวิวหาดเทียน ซึ่งสามารถมองเห็นทัศนียภาพอันสวยงามของเกาะล้านและท้องทะเลรอบ ๆ เกาะล้าน ปัจจุบันได้มีการปรับปรุงและพัฒนาาระบบคมนาคมทางถนน สามารถเดินทางไปยังจุดชมวิวและแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ได้สะดวกขึ้น

3) จุดดำน้ำชมปะการัง ในบริเวณพื้นที่รอบเกาะล้านมีจุดที่สามารถที่จะดำน้ำลงไปชมปะการัง ซึ่งมีอยู่หลายจุด โดยมีจุดต่าง ๆ คือ Koh Lam Drop Off, Koh Lam Shark point, Koh Sak West, Koh Khrok

4.6.2 ลักษณะของการท่องเที่ยว

4.6.2.1 สภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว

ลักษณะสภาพโดยทั่วไปของสถานที่ท่องเที่ยวของเกาะล้าน มีลักษณะดังต่อไปนี้

1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด ลักษณะโดยรวมของชายหาดที่มีอยู่ในเกาะล้านยังคงค่อนข้างที่จะมีสภาพสมบูรณ์ มีความสวยงาม และมีศักยภาพที่จะพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในอนาคตได้

2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ กลุ่มของเกาะที่อยู่รอบ ๆ เกาะล้าน ยังมีสภาพที่สมบูรณ์อยู่มาก แต่ค่อนข้างยากที่จะพัฒนาหมู่เกาะรอบ ๆ เกาะล้านให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมได้ เนื่องจากกรรมสิทธิ์ในการครอบครองเกาะ ซึ่งมีบ้างในการครอบครองของเอกชน

1) ขาดความเป็นระเบียบบริเวณชายหาด ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยว เพราะชายทะเลหน้าหาดทรายเกือบตลอดแนวถูกใช้เป็นบริเวณที่จอดเรือท่องเที่ยวแทบทั้งสิ้น เป็นการจอดเรือที่ไม่เป็นระเบียบ บดบังทัศนียภาพอันสวยงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณชายหาดตาแหวนของเกาะล้าน และชายหาดเมืองพัทยา

2) ปัญหาของสิ่งที่มาอำนวยความสะดวกและบริการทางการท่องเที่ยวที่ขาดมาตรฐาน เนื่องจากสถานที่บริการนักท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร ยังขาดมาตรฐานที่เหมาะสมเรื่องความสะอาด และที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ คนขับรถโดยสารและเจ้าของร้านอาหารจะมีส่วนได้เสียร่วมกัน โดยการนำผู้โดยสารมาที่ร้านอาหารแล้วคิดค่าบริการแพงเกินความเป็นจริงอย่างมาก ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่สร้างภาพพจน์ทางด้านลบให้แก่นักท่องเที่ยว

3) ปัญหาด้านที่พัก เนื่องจากมีจำนวนที่พักไม่เพียงพอแล้ว ยังขาดรายละเอียดเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกมาก เช่น รูปแบบสถาปัตยกรรมของอาคารที่น่าสนใจ หรือความมีเอกลักษณ์ของพื้นที่ที่กลมกลืนสอดคล้องกับธรรมชาติ และการจัดสภาพแวดล้อมด้านภูมิทัศน์ที่สวยงาม

4.6.3 ลักษณะและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

4.6.3.1 รูปแบบการท่องเที่ยว

รูปแบบที่เกิดขึ้นของการท่องเที่ยวเกาะล้าน เป็นการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งและทางทะเล จากท่าเรือเมืองพัทยา โดยที่มีเรือโดยสารไปยังท่าหน้าบ้านของเกาะล้าน ในขณะที่เดียวกันจากจุดท่องเที่ยวของเกาะล้าน สามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ บนเกาะล้านได้ โดยทางรถยนต์ หรือทางเรือ ดังนั้นเส้นทางท่องเที่ยวเป็นโครงข่ายย่อยระหว่างแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะล้านและเกาะโดยรอบ ซึ่งมีลักษณะเป็นวงจร (Loop) อยู่บ้าง แต่ยังไม่เป็นโครงข่ายการท่องเที่ยวหลัก

4.6.3.2 แหล่งที่มาของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวส่วนมากที่เข้ามาในพื้นที่เกาะล้าน ส่วนใหญ่จะเป็นชาวต่างประเทศ และจะมีคนไทยเป็นส่วนน้อยที่เข้ามาท่องเที่ยว ส่วนชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวเอเชีย เช่น จีน เกาหลี ญี่ปุ่น เป็นต้น

4.6.3.3 การเดินทางของนักท่องเที่ยว

การเดินทางส่วนใหญ่จะเดินทางจากท่าเรือเมืองพัทยา โดยมีเรือโดยสารไปยังท่าหน้าบ้านของเกาะล้านหรือเดินทางโดยเรือเร็วเข้ามา ในขณะที่เดียวกันจากจุดท่องเที่ยวของเกาะล้านสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ บนเกาะล้านได้ โดยทางรถยนต์ หรือทางเรือ สำหรับการเชื่อมโยงกับเกาะโดยรอบของเกาะล้าน เชื่อมโยงโดยทางเรือขนาดเล็กระหว่างจุดท่องเที่ยว

4.6.3.4 ระยะเวลาในการท่องเที่ยว

ลักษณะของรูปแบบของระยะเวลาในการมาท่องเที่ยวบนเกาะล้าน จะมีลักษณะของการท่องเที่ยวแบบวันเดียวกลับ (One Day Trip) หรือท่องเที่ยวในสัปดาห์วันหยุด Long Weekend เป็นส่วนมาก

4.6.3.5 กิจกรรมของนักท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว คือ การท่องเที่ยวชายหาดมีจำนวนเฉลี่ย 2608 คนต่อวัน รองลงมา ได้แก่ นักท่องเที่ยวได้ทะเล มีจำนวนเฉลี่ย 238 คนต่อวัน และนักท่องเที่ยวตกปลา มีจำนวนเฉลี่ย 15 คนต่อวัน

4.6.3.6 สิ่งจูงใจให้มาแหล่งท่องเที่ยว

ถึงแม้ว่าเกาะล้านจะมีหาดทรายและน้ำทะเลสีคราม แต่ความต่อเนื่องของกิจกรรมการท่องเที่ยวยังไม่ดึงดูดเท่าที่ควร เนื่องจากหลังจากเล่นน้ำจากชายหาดแล้วนักท่องเที่ยวก็ไม่ว่างจะทำกิจกรรมอะไรต่อเนื่องได้อีก พอดตกเย็นจึงต้องนั่งเรือโดยสารข้ามฟากกลับมาฝั่งเมืองพัทยา

4.6.3.7 ความประทับใจต่อแหล่งท่องเที่ยว

ความประทับใจนักท่องเที่ยวเกิดขึ้นจากการที่ได้เข้ามาเที่ยวในบริเวณเกาะล้าน ส่วนใหญ่มักจะประทับใจกับภูมิทัศน์ และทัศนียภาพที่สวยงามของเกาะและปะการังใต้ท้องทะเล ที่เมื่อมาแล้วก็ต้องกลับมาชื่นชมกับธรรมชาติและทัศนียภาพที่สวยงามของเกาะอีกครั้งหนึ่ง

4.6.3.8 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเกาะล้าน

ลักษณะของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังเกาะล้าน ส่วนใหญ่มักจะกล่าวถึงทัศนียภาพที่สวยงามบนเกาะล้าน รวมทั้งหาดทรายที่มีความสวยงาม เช่น หาดตาแหวน และหาดเทียน เป็นต้น

4.6.3.9 ความคิดเห็นต่อการให้บริการต่าง ๆ

ลักษณะของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังเกาะล้าน เมื่อกล่าวถึงการให้บริการต่าง ๆ ที่มีบนเกาะล้านนั้น ส่วนใหญ่มักจะกล่าวถึงราคาค่าใช้จ่ายค่อนข้างที่จะมีราคาสูงมากเมื่อเทียบกับสถานที่ท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกัน

บทที่ 5

ผลการศึกษา

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น เกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกตัวแทนจากเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน จำนวน 1 ราย ตัวแทนจากเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ จำนวน 1 ราย และตัวแทนจากคณะกรรมการชุมชน จำนวน 2 ราย และการสุ่มสัมภาษณ์ประชาชนในท้องถิ่นจำนวนทั้งสิ้น 85 คน รวมทั้งข้อมูลทุติยภูมิจากสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้นำผลการสัมภาษณ์มาประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งได้ผลการศึกษา ดังนี้

5.1 ลักษณะชุมชนเกาะล้าน

5.2 การจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

5.3 ความคิดเห็น บทบาทหน้าที่และข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการชุมชน

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ลักษณะชุมชนเกาะล้าน

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของชุมชน

5.1.1.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

ในอดีตเกาะล้านเป็นชุมชนประมงหมู่บ้านเล็ก ๆ มีการทำไร่สับปะรด และปลูกขนุน ซึ่งสับปะรดและขนุนเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของเกาะล้านในอดีต ย้อนหลังไปประมาณ 50 - 60 ปี เขาขนุนไปขายที่จังหวัดสมุทรปราการโดยเรือ ซึ่งในสมัยนั้นพักยากับนาเกลือยังไม่มี มีแต่ต้นไม้ การปกครองในสมัยก่อนเป็นตำบลเกาะล้าน มี 2 หมู่บ้าน หลังจากใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 ทำให้เกาะล้านเป็นเขตปกครองของเมืองพัทยา จากที่เคยขึ้นกับอำเภอบางละมุง แต่ในปัจจุบันเมืองพัทยาได้ยกฐานะเกาะล้านให้เป็นแขวงเกาะล้าน และได้จัดตั้งสำนักงานเมืองพัทยา สาขาเกาะล้าน ดังภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 สำนักงานเมืองพัทยา สาขาเกาะล้าน

5.1.1.2 ความสำคัญของชุมชนเกาะล้าน

ในสมัยสงครามเวียดนาม ทหารอเมริกันเข้ามาตั้งฐานทัพที่สัตหีบ พื้นที่หาดพัทยาในขณะนั้นเป็นเพียงหาดทราย ทหารอเมริกันเดินทางมาตากอากาศที่หาดพัทยา และในขณะนั้นชุมชนเกาะล้านไม่มีแหล่งน้ำจำเป็นต้องใช้น้ำฝนเพียงอย่างเดียว ชาวบ้านจึงต้องใช้เรือมาซื้อน้ำที่ทำเรือพัทยาได้ ทหารอเมริกันได้ถามว่าเรือประมงพวกนี้มาจากที่ไหน ชาวบ้านที่มาซื้อน้ำจึงชี้ไปว่ามาจากบนเกาะนี้ ทหารจึงถามอีกว่าไปด้วยได้ไหม จะให้เบียร์หนึ่งลังและแอปเปิ้ลเป็นค่าเรือที่มาด้วย ชาวบ้านจึงให้อาศัยไปด้วยเพราะว่าพอใช้น้ำหมดแล้วก็ต้องกลับไปพัทยาได้อีก เมื่อทหารเหล่านั้นมาถึงเกาะล้านก็เห็นหาดตาแหวนซึ่งมีทรายที่ขาวสะอาด ทำให้เกิดความพอใจมาก และได้พาครอบครัวเดินทางไปอีก จึงเป็นต้นกำเนิดของการท่องเที่ยวเกาะล้าน ทำให้ชุมชนเกาะล้านมีความสำคัญด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

5.1.1.3 สภาพแวดล้อมปัจจุบันของเกาะล้าน

จากการท่องเที่ยวที่เข้ามาเมื่อ 20 ปีที่แล้ว ทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง มีการบุกรุกที่สาธารณะ มีการปล่อยน้ำเสียลงทะเล ปัญหาจึงเริ่มสะสมมากขึ้น ไม่มีใครดูแลและจัดการ ซึ่งการบุกรุกทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และชายหาดเป็นปัญหาหลัก เนื่องจากที่ดินเป็นของรัฐ ประชาชนไม่มีเอกสารสิทธิ์ในการครอบครองที่ดิน มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ได้รับเอกสารสิทธิ์

1) ทรัพยากรป่าไม้ พื้นที่ส่วนใหญ่บนเกาะล้านเป็นพื้นที่ป่าไม้ ในอดีตมีการบุกรุก เพื่อนำมาใช้เป็นฟืนและถ่านในการประกอบอาหาร และนำไปใช้เพื่อการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก แต่ในปัจจุบันประชาชนมีจิตสำนึกมากขึ้น ทำให้ป่าไม้ยังมีความสมบูรณ์อยู่แต่มีบางส่วนที่ถูกบุกรุกทำลายไปบ้าง

2) ทรัพยากรทางทะเล มีทั้ง ชายหาด ปะการัง สัตว์น้ำ โดยบริเวณชายหาด พบว่าทรายเริ่มมีสีดำที่เกิดจากน้ำเสียและคราบน้ำมันจากเรือ ปะการัง ได้รับความเสียหายบ้าง เนื่องจากได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวในการดำน้ำรอบเกาะล้าน ส่วนสัตว์น้ำได้ลดจำนวนลง เพราะมีการจับสัตว์น้ำไปบริโภคเป็นจำนวนมาก

5.1.2 ลักษณะโดยทั่วไปของชุมชน

5.1.2.1 ข้อมูลด้านประชากร

จำนวนประชากรบนเกาะล้านเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและไม่แน่นอน โดยในปี พ.ศ. 2548 มีประมาณ 800 คน เนื่องจากเกาะล้านเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว จึงมีผู้คนอพยพย้ายถิ่นเข้ามาประกอบอาชีพ ทำให้มีประชากรแฝงอยู่ในเกาะล้านเป็นจำนวนมากถึง 3 - 4 เท่า ของจำนวนประชากรที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร

5.1.2.2 ลักษณะการตั้งบ้านเรือนในชุมชน

ลักษณะการตั้งบ้านเรือนของชุมชนจะอยู่ที่ชุมชนท่าหน้าบ้าน ดังภาพที่ 5.2 การตั้งบ้านเรือนบริเวณชุมชนท่าหน้าบ้าน ซึ่งชาวบ้านเรียกกันว่า กลางบ้าน โดยบริเวณนี้จะเป็นที่อยู่อาศัยของคนในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนบ้านเรือนที่ตั้งริมทะเลจะมีอาชีพเกี่ยวกับประมงชายฝั่ง

ภาพที่ 5.2 การตั้งบ้านเรือนบริเวณชุมชนท่าหน้าบ้าน

5.1.2.3 วัฒนธรรมท้องถิ่น

มีประเพณีสงกรานต์ คือ วันที่ 18 เมษายน ของทุกปี มีการแต่งตัวเป็นผีป่าออกมาอวยพร โดยคลุมตัวด้วยต้นไม้และทาตัวให้ดำ ชาวบ้านจะไปรวมตัวที่ศาลเจ้าพ่อดำ ดังภาพที่ 5.3

ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือ จะเอาหมี่พัตต์ ขนมชั้นไปเซ่นไหว้เจ้าพ่อดำ ส่วนที่เหลือไปไหว้ผีป่าให้กิน เพื่อทำนายทายทักว่า หมู่บ้านจะมีความอุดมสมบูรณ์มากน้อยเพียงใด

ภาพที่ 5.3 ศาลเจ้าพ่อดำ สิ่งศักดิ์สิทธิ์บนเกาะล้าน

5.1.2.4 ลักษณะการใช้ที่ดิน

พื้นที่ส่วนใหญ่ของเกาะล้าน เป็นภูเขาและชายฝั่งทะเล การใช้ที่ดินบนเกาะล้านจะแบ่งได้อย่างชัดเจน คือ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ชุมชนที่อยู่อาศัย และพื้นที่ท่องเที่ยว ซึ่งพื้นที่บนเกาะล้านเป็นพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ จึงเป็นพื้นที่ป่า ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 พื้นที่ส่วนนี้ได้ถูกบุกรุกเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะพื้นที่ติดชายหาด ซึ่งที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่อยู่บนพื้นที่ชุมชนท่าหน้าบ้าน และได้มีการทำการค้าภายในชุมชนและมีท่าเทียบเรือ ที่ดินเพื่อการบริหารจะอยู่บริเวณริมชายหาด ที่ดินเพื่อการศึกษา มีเพียงที่เดียว คือ โรงเรียนเมืองพัทยา 10 (บ้านเกาะล้าน) ดังภาพที่ 5.4 ซึ่งอยู่ใกล้กับชุมชนท่าหน้าบ้าน ที่ดินเพื่อศาสนา คือ พื้นที่วัดใหม่สำราญ ดังภาพที่ 5.5 การใช้ที่ดินเพื่อสาธารณสุข มีสถานีนอนมัยเพียง 1 แห่ง ทำให้ชาวบ้านต้องเดินทางไปรักษาที่เมืองพัทยา

ภาพที่ 5.4 โรงเรียนเมืองพัทยา 10 (บ้านเกาะล้าน)

ภาพที่ 5.5 วัดใหม่สำราญ

5.1.2.5 การคมนาคม

การเดินทางภายในเกาะล้าน ประชาชนใช้มอเตอร์ไซด์เป็นพาหนะหลัก ในส่วนของรถรับจ้างก็มีทั้งมอเตอร์ไซด์และสองแถว สภาพถนนปูทับด้วยตัวหนอนทั้งเกาะ ดังภาพที่ 5.6 สภาพถนนบนเกาะล้าน ซึ่งสร้างได้ประมาณ 2 ปี มีลักษณะคดเคี้ยวและลาดชันตามสภาพภูมิศาสตร์ ส่วนการเดินทางจากฝั่งเมืองพัทธามาเกาะล้าน ใช้บริการเรือโดยสาร ดังภาพที่ 5.7 เรือโดยสารที่ใช้เดินทางระหว่างเมืองพัทธากับเกาะล้านโดยบนเกาะล้านมีท่าเรือที่ทำหน้าบ้านและหาดตาแหวน ค่าโดยสาร 20 บาท/คน/เที่ยว

ภาพที่ 5.6 สภาพถนนบนเกาะล้าน

ภาพที่ 5.7 เรือโดยสารที่ใช้เดินทางระหว่างเมืองพัทธากับเกาะล้าน

5.1.2.6 ระบบสาธารณูปโภค ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา

ปัจจุบันมีเครื่องปั่นไฟฟ้าจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เกาะล้าน ดังภาพที่ 5.8 แต่ยังไม่ให้บริการไม่ทั่วถึง ส่วนประปา บนเกาะล้านยังไม่มีระบบส่งจ่ายน้ำ ประชาชนใช้น้ำจากการกักเก็บน้ำฝน หรือซื้อจากบริษัทสีซังมาลี ซึ่งเป็นเรือมาขาย ลูกบาศก์เมตร ละ 140 บาท แต่ในปัจจุบันบริษัท อีสวอเตอร์ จำกัด (มหาชน) กำลังดำเนินการทำน้ำทะเลเป็นน้ำจืดอยู่ที่หาดแสม ส่งจ่ายตามบ้าน คาดว่าจะสามารถใช้น้ำประปาได้ประมาณต้นปี พ.ศ. 2549

ภาพที่ 5.8 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เกาะล้าน

5.1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

5.1.3.1 อาชีพของประชากรในชุมชน

ประชาชนบนเกาะส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ค้าขาย โดยประชาชนในชุมชนจะไปขายของที่หาดตาแหวน ถ้าไม่เป็นเจ้าของกิจการ ก็เป็นลูกจ้าง จะเริ่มไปทำงานในช่วงเช้าและจะเริ่มกลับในช่วงบ่าย เพราะนักท่องเที่ยวเดินทางกลับเข้าฝั่ง อาชีพประมงอยู่ตรงบ้านเนิน ทางไปหาดนวล ยังมีการทำปลาร้าเค็มปลาหมึก แต่มีเพียงกลุ่มเล็ก ๆ เท่านั้น สำหรับอาชีพหาบเร่มีเฉพาะที่ขึ้นทะเบียนเพียงส่วนน้อย

5.1.3.2 สภาพการว่างงาน

การว่างงานของประชาชนบนเกาะล้านไม่มี เนื่องจากกิจกรรมต่างๆบนเกาะล้านต้องใช้แรงงานจำนวนมาก มีทั้งกีฬาทางน้ำ เรือดำน้ำ ห้องอาหาร มอเตอร์ไซด์รับจ้าง และอื่น ๆ ถ้าเป็นเด็กก็ไปเรียนหนังสือ

5.1.3.3 รายได้

รายได้มาจากการค้าขายส่วนใหญ่ ถ้าเป็นเจ้าของกิจการจะมีรายได้ประมาณ 10,000 ต่อคนต่อเดือน ส่วนลูกจ้างทั่วไปจะมีรายได้ประมาณ 3,000 – 4,000 บาทต่อคนต่อเดือน

5.2 การจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

5.2.1 การท่องเที่ยวบนเกาะล้านในปัจจุบัน

5.2.1.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญบนเกาะล้าน

ด้านการท่องเที่ยวของเกาะล้าน คือ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะที่มีสภาพธรรมชาติสวยงาม มีหาดทรายโดยรอบเหมาะสำหรับกิจกรรมกลางแจ้งต่าง ๆ เช่น การพักผ่อนชายหาด กีฬาทางน้ำ และทรัพยากรใต้ทะเล คือ ปะการัง ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมดำน้ำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้มีความสำคัญต่อพื้นที่ หมู่ปะการังยังสามารถเป็นแนวกันชนเมื่อเกิดพายุ และการย่อยสลายของปะการัง และเปลือกหอยยังทำให้เกิดทรายจากการสึกหรอของทรัพยากร

5.2.1.2 การดำเนินการการท่องเที่ยวบนเกาะล้าน

มีแนวทางจะทำพื้นที่เกาะล้าน เกาะครกและเกาะสาก ให้เปลี่ยนเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีการสร้างที่พักบริเวณหาดแสมซึ่งเป็นงบประมาณจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยแต่อยู่ในความดูแลของเมืองพัทยาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวกันมาก

ขึ้น และได้นำทุนมากขึ้นบริเวณหาดตาแหวนในการแบ่งโซนการทำกิจกรรมทางน้ำ เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวและสามารถกันขยะไม่ให้เข้ามาบริเวณชายหาดได้

5.2.2 การจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

5.2.2.1 รูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

การท่องเที่ยวบนเกาะล้านในปัจจุบันสอดคล้องกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ (Natural based tourism)

(1) หาดตาแหวน อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะล้าน เป็นหาดทรายยาว ทัศนียภาพของหาดตาแหวน มีหาดทรายที่ขาวสะอาดและน้ำทะเลสีครามเปลวหาดทั้งสองด้านมีแนวปะการังในระดับน้ำตื้นที่สวยงาม

(2) หาดเทียน เป็นหาดที่สวยงามที่มีความยาว อยู่ทางทิศตะวันตกของเกาะ ทัศนียภาพของหาดเทียน ซึ่งในฤดูที่มีมรสุมรุนแรงเข้ามาปะทะชายหาดทางด้านเหนือของเกาะ หาดเทียนจะเป็นที่ที่นักท่องเที่ยวหลบมรสุมมาท่องเที่ยว

(3) หาดแสม อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะ เป็นหาดที่มีขนาดเล็ก ทัศนียภาพของหาดแสม มีโขดหินและพื้นที่ป่าด้านขวาที่ค่อนข้างสมบูรณ์สวยงาม แต่ยังไม่เป็นที่นิยมมากนัก

(4) หาดนวล อยู่ทางตอนใต้ของเกาะล้าน เป็นหาดที่มีขนาดเล็ก ทัศนียภาพของหาดนวล ซึ่งหาดนวลเป็นพื้นที่กรรมสิทธิ์ของเอกชน เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการความเป็นส่วนตัว

2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural based tourism)

(1) ชุมชนประมงเกาะล้าน เป็นชุมชนดั้งเดิมที่ประกอบอาชีพประมงขนาดเล็ก อยู่ทางด้านทิศตะวันออกของเกาะล้าน ประชาชนที่อาศัยส่วนใหญ่เป็นคนดั้งเดิมที่อยู่อาศัยมานาน ซึ่งยังคงมีการปฏิบัติเพื่อรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นเอาไว้ เช่น งานเทศกาลต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา

(2) วัดใหม่สำราญ เป็นวัดเก่าแก่และอยู่คู่มาช้านานกับชุมชนเกาะล้าน ซึ่งช่วยดำรงไว้ซึ่งพิธีกรรมทางศาสนาและสั่งสอนประชาชนให้เป็นคนดี และยังมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวเกาะล้านนับถืออีก คือ แร่ศักดิ์สิทธิ์

3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special interest tourism)

(1) สนามยิปปีนเกาะล้าน เป็นสนามยิปปีนกลางแจ้ง ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถเดินจากทางเรือลงบริเวณหาดหน้าสนามยิปปีน (ท่าตลิ่งชัน)

(2) จุดชมวิวกะลัน พื้นที่บนบกของเกาะล้านส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง จึงมีการสร้างจุดชมวิวกว้ 3 แห่ง คือ จุดชมวิวกะลันใหญ่ จุดชมวิวกะลันเล็ก และจุดชมวิวกะลันน้อย ซึ่งสามารถมองเห็นทัศนียภาพอันสวยงามของเกาะล้านและท้องทะเลรอบ ๆ เกาะล้าน

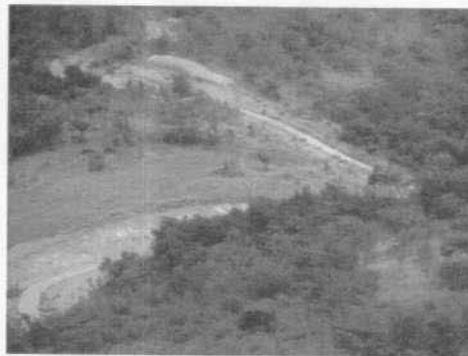
(3) จุดดำน้ำชมปะการัง ในบริเวณพื้นที่รอบเกาะล้านมีจุดที่สามารถที่จะดำน้ำลงไปชมปะการัง ซึ่งมีอยู่หลายจุด โดยมีจุดต่าง ๆ คือ Koh Lam Drop Off, Koh Lam Shark point, Koh Sak West, Koh Khrok

5.2.2.2 การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

1) จัดกิจกรรมจักรยานเสือภูเขาแห่งชาติ ดังภาพที่ 5.9 เส้นทางจักรยานเสือภูเขาบนเกาะล้าน มีการจัดขึ้นปีละครั้ง

2) ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติวันแม่แห่งชาติ ซึ่งเป็นโครงการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ซึ่งการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ประชาชนให้ความร่วมมือพร้อมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ก็เข้ามาสนับสนุนและช่วยเหลือมาก แต่นักเรียนและนักศึกษายังไม่มีเพราะขาดการประชาสัมพันธ์

ภาพที่ 5.9 เส้นทางจักรยานเสือภูเขา

5.2.2.3 วิธีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

มีการนำเสนอมติต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือวารสารการท่องเที่ยว อนุสาร อสท. ปี 2546 ออกรายการวิทยุสัมภาษณ์สด เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตตามเว็บไซต์ต่าง ๆ มีการจัดโอลด์แลนด์ปาร์ตี้ ปีละครั้งในเดือนพฤศจิกายน เป็นกิจกรรมทางดนตรี จากมีการประชาสัมพันธ์ทาง

สื่อต่าง ๆ ทำให้คนไทยเดินทางมาเที่ยวมากขึ้น เมื่อเดินทางมาถึงบนเกาะล้านจะมีป้อมประชาสัมพันธ์อยู่ที่ทำหน้าบ้าน โดยมีแผนพับให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว

5.2.2.4 แผนหรือนโยบายเพื่อเตรียมรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

แขวงเกาะล้านได้รับงบประมาณเพื่อสร้างโรงไฟฟ้าจากพลังงานธรรมชาติ แรงลมและพลังงานแสงอาทิตย์ ซึ่งในอีก 5 ปีข้างหน้า ถ้ากำลังไฟฟ้ามีเพียงพอจะเลิกใช้ไฟฟ้าที่ใช้พลังงานน้ำมัน โดยจะให้เกาะล้านพัฒนาไปไปในเชิงอนุรักษ์ เริ่มจากการวางโครงสร้างพื้นฐานให้กับประชาชน โดยการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ และทำการอบรมประชาชนให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น

ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำปี 2546 (แขวงเกาะล้าน, 2546: 9) ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 1) พัฒนาและปรับปรุงด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว
- 2) จัดระบบควบคุมและป้องกันรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่นักท่องเที่ยว
- 3) อนุรักษ์ฟื้นฟูและบูรณะแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ
- 4) จัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวตามสื่อต่าง ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ
- 5) ส่งเสริมการผลิต การจำหน่ายสินค้าและการให้บริการด้านต่าง ๆ กับผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะล้าน จากการวิเคราะห์แนวโน้มและกำหนดจินตภาพการท่องเที่ยว สามารถกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับเกาะล้าน คือ พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Conservation Tourism) (บริษัท ทิม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด และ บริษัท เอสคิว อาร์คีเต็ค แอนด์ แพลนเนอร์ จำกัด, 2547: 5/12) โดยมีแนวทาง ดังนี้

- 1) มุ่งเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สนใจคุณค่าของธรรมชาติ เช่น การรักษาบรรยากาศของความเป็นธรรมชาติมากกว่าการพัฒนาสิ่งรองรับที่มากเกินไป เพื่อให้บรรยากาศการท่องเที่ยวเกาะล้าน แตกต่างจากบรรยากาศของชายฝั่งพัทยาและหาดจอมเทียน แนวทางนี้จะทำให้ไม่เกิดบรรยากาศที่ซ้ำซ้อนกันของแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้กัน แต่จะทำให้เกาะ

ล้านมีความโดดเด่นเฉพาะตัว และมีบทบาทเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มเมืองพหุวิทยา ที่นักท่องเที่ยวจะมีความรู้สึกได้สัมผัสความหลากหลายมากขึ้น

2) การให้ความสำคัญกับการกำหนดเขตพื้นที่กิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เช่น เขตชุมชน เขตท่องเที่ยวแบบเจียบสงบในพื้นที่ และเขตกิจกรรมสนุกสนานผจญภัยในบางพื้นที่ และวางมาตรการรักษาสภาพพื้นที่ตามบทบาท

3) การใช้มาตรการการบริหารจัดการที่เข้มงวดและมีประสิทธิภาพ คือ การควบคุมบังคับใช้กฎระเบียบต่าง ๆ ภายใต้การจัดการขององค์กรที่ดูแลอยู่ หรือเสนอแนะรูปแบบองค์กรในการบริหารจัดการที่เหมาะสมกว่า

4) การนำเทคโนโลยีช่วยในการจัดการ โดยเฉพาะเรื่องการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการน้ำเสีย ชยะ เป็นต้น

โครงการและแนวทางการดำเนินการของรัฐเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งตะวันออก การดำเนินงานภาครัฐมองว่าเมืองพหุวิทยามีศักยภาพในการท่องเที่ยว พื้นที่เกาะล้านเป็นส่วนหนึ่งของเมืองพหุวิทยา จึงพัฒนาพื้นที่เพื่อให้มีศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยว โดยการวางแผนฟื้นฟูพื้นที่บริเวณเกาะล้านเพื่อแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่สมดุลและไม่เพียงพอต่อการรองรับการท่องเที่ยว (ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง, 2548: 17 - 19) จึงได้จัดทำแผนและโครงการในการพัฒนาพื้นที่ขึ้น มีดังนี้

1) แผนการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มศักยภาพในการเป็นเมืองท่องเที่ยวนานาชาติ สอดคล้องการทิศทางการพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยมียุทธศาสตร์พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ดังนี้

(1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสาธารณูปการที่ยังขาดแคลน

(2) ยกศักยภาพและมาตรฐานของโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสาธารณูปการให้สอดคล้องกับลักษณะการเป็นเมืองท่องเที่ยวนานาชาติ

2) การพัฒนาในพื้นที่เกาะล้าน

(1) พัฒนาและปรับปรุงทางเดินเท้าริมทะเล เพื่อเชื่อมหาดต่าง ๆ เช่น เส้นทางหาดทองหลาง - หาดตาแหวน - หาดสังวาลย์ - หาดตาพัน และเส้นทางเข้าหาดเทียน

(2) พัฒนาเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ เพื่อเรียนรู้ระบบนิเวศวิทยา เขตร้อนขึ้นในพื้นที่เชื่อมต่อหาดแสมและเขายักษ์ หาดตายาย - แหลมหัวโขด หาดแสม - หาดถ้ำ และหาดนวล - หาดกรวด

(3) พัฒนาสวนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น สวนนกบริเวณหาดแสม จุดชมวิวน้ำยักซ์ที่เข้าถึงโดยเส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติ พื้นที่ Land Mark และจุดชมวิงเขาใหญ่

(4) ศูนย์เรียนรู้ระบบนิเวศทางทะเล พัฒนาหอชมวิงได้นำและศูนย์เรียนรู้ระบบนิเวศวิทยาทางทะเล ควบคู่ไปกับการส่งเสริมและอนุรักษ์การท่องเที่ยวประการัง

(5) พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ การก่อสร้างท่าเทียบเรือสินค้าที่หาดแสม การปรับปรุงถนนเดิมให้เป็นเส้นทางสายหลัก เชื่อมโยงฝั่งตะวันออกและตะวันตกของเกาะล้าน การปรับปรุงถนนในชุมชนเกาะล้านและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว การปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์สองฝั่งถนน

(6) การพัฒนาพื้นที่พักผ่อนบนเกาะล้าน บริเวณหาดแสม เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อนบนเกาะล้าน

(7) การจัดให้มีการบริการ/สาธารณูปโภคและบริการชุมชน ได้แก่ ตลาดและโรงพยาบาลขนาดเล็ก เป็นต้น

(8) การจัดการสิ่งแวดล้อม ชยะจากนักท่องเที่ยว ศูนย์กำจัดขยะและจัดการน้ำเสียรวมด้านตะวันออก

(9) การจัดการพื้นที่ชายหาด โดยแบ่งเป็นหาดตาแหวน หาดแสม เป็นหาดที่มีชีวิตชีวา (Active Beach) ส่วนหาดเทียน เป็นหาดที่เรียบสงบ (Passive Beach)

(10) การจัดระเบียบพื้นที่บริการและเขตเล่นน้ำทะเลและกิจกรรมกีฬาทางน้ำ ได้แก่ พื้นที่ริมหาดต่าง ๆ และหาดที่มีการเล่นกิจกรรมกีฬาทางน้ำ จำนวน 3 แห่ง คือ หาดตาแหวน หาดเทียน และหาดแสม

โครงการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ พื้นที่หมู่เกาะล้าน จังหวัดชลบุรี (บริษัท ทีมคอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด และ บริษัท เอสคิว อาร์คีเท็ค แอนด์ แพลนเนอร์ จำกัด, 2547: 7/1 - 7/13) มีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1) หลักการและเหตุผล

จากสภาพปัญหาในปัจจุบัน จึงมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่เกาะล้าน ที่จะต้องให้ความสำคัญในมาตรการควบคุม กำกับดูแลควบคู่ไปกับการพัฒนาส่งเสริมด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และพื้นที่โดยรวมในแนวทาง "การพัฒนาเชิงอนุรักษ์" เพื่อความยั่งยืน

ของชุมชนซึ่งเป็นหัวใจหรือฐานเศรษฐกิจสำคัญที่จะพัฒนาเป็นชุมชนเมืองการท่องเที่ยวอย่างมีศักยภาพสูงสุดต่อไปในอนาคต ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาลแผนพัฒนาและยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดชลบุรีและเมืองพัทยาที่ได้เน้นการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวในแนวทางการพัฒนาเชิงอนุรักษ์

ในแนวคิดและหลักการของการพัฒนาเชิงอนุรักษ์เป็นการให้ความสำคัญของการคงอยู่ตามสภาพแวดล้อมเดิมเป็นสำคัญ การพัฒนาในโครงสร้างด้านต่าง ๆ สามารถดำเนินการได้เท่าที่จำเป็น ไม่เน้นการพัฒนาอย่างท่วมท้นที่จะเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ประชากร วิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน ทรัพยากร คุณภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และอื่น ๆ ซึ่งในพื้นที่เกาะล้าน ทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นฐานเศรษฐกิจการท่องเที่ยว คือ ภูเขา ป่าไม้ ชายหาด ทะเล จึงเป็นหัวใจของการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาเพื่อความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและคงอยู่ของชุมชนที่จะต้องเข้าใจและต้องตระหนักในคุณค่าความสำคัญของการอนุรักษ์กับแนวทางการพัฒนาที่ถูกต้อง

2) วิสัยทัศน์

กำหนดให้พื้นที่หมู่เกาะล้าน เป็นเกาะสวรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นเลิศในการอนุรักษ์แหล่งทรัพยากรธรรมชาติของป่าไม้ ชายหาดและชีวภาพทางทะเล และเป็นชุมชนที่มีความน่าอยู่และยั่งยืน

3) บทบาท

(1) เกาะล้าน เป็นศูนย์กลางหลัก ทำหน้าที่เชื่อมโยงกับฝั่งเมืองพัทยา บริเวณท่าเรือท่องเที่ยว เกาะครก เกาะสาก และแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ทั้งทางน้ำและทางอากาศ เป็นชุมชนพักอาศัย ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางบกและทางน้ำ โดยมีศูนย์กลางของชุมชนอยู่ที่ทำหน้าบ้าน และมีศูนย์ย่อยกระจายอยู่ตามหาดต่าง ๆ

(2) ชุมชนท่าหน้าบ้าน เป็นพื้นที่ศูนย์กลางของธุรกิจการค้า การบริการด้านการท่องเที่ยว การบริการชุมชน และศูนย์กลางด้านคมนาคมเพื่อเชื่อมโยงกับหาดต่าง ๆ

(3) หาดตาแหวน เป็นศูนย์กลางรองรับพื้นที่เพื่อการบริหารด้านท่องเที่ยวและนันทนาการ ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก เป็นกิจกรรมแบบใช้กำลัง (Active)

(4) หาดทองหลางและหาดสังวาล เป็นศูนย์กลางย่อยที่รองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวจากหาดตาแหวน เป็นกิจกรรมแบบใช้กำลัง (Active)

(5) หาดหัวโชน เป็นศูนย์กลางย่อย และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เน้นความเงียบสงบ

(6) หาดเทียน หาดแสมและหาดนวล เป็นศูนย์กลางย่อย และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแบบเงียบสงบ (Passive)

(7) เกาะครก ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางรองหรือเกาะบริวารของเกาะล้าน เกาะครกเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางน้ำและกิจกรรมทางน้ำที่ไม่เน้นการค้างแรม

(8) เกาะสาก ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางรองหรือเกาะบริวารของเกาะล้าน เกาะสากเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทั้งทางบกและทางน้ำ

(9) พื้นที่น้ำ เป็นพื้นที่อนุรักษ์สงวนรักษาเพื่อความยั่งยืนของทรัพยากรชีวภาพทางทะเลเป็นสำคัญโดยมีรายละเอียด ดังนี้

ระยะ 0 -30 เป็นเขตปลอดภัย และการพักผ่อนทางน้ำ

ระยะ 31 -100 เป็นเขตอนุรักษ์ปะการัง

ระยะ 101 - 500 เป็นเขตสงวนรักษาระบบนิเวศน์ทางทะเล

ระยะ 501 - 1,000 เป็นเขตประมงท้องถิ่น

4) ความมุ่งหมาย

กำหนดแนวทางในอนาคตสำหรับการวางแผนทางด้านกายภาพของชุมชน เพื่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าสูงของพื้นที่โครงการ ให้สามารถรองรับการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างสมดุล ระหว่างการตั้งถิ่นฐานของประชากรกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

5) วัตถุประสงค์

(1) เพื่อดำรงรักษาทรัพยากรธรรมชาติอันทรงคุณค่าทางด้านภูเขา ป่าไม้ ทะเล ชีวภาพทางทะเลให้ดำรงไว้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

(2) เพื่อจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อความมั่นคงในการตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่จะพัฒนาขยายตัวเป็นชุมชนเมืองในอนาคตได้อย่างมีศักยภาพภายใต้แนวทางการพัฒนาเชิงอนุรักษ์

(3) เพื่อพัฒนาส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เป็นเจ้าของทรัพยากรร่วมกัน โดยเป็นกิจกรรมที่กระจายรายได้ให้กับประชาชนภายใต้การควบคุมและการจัดระเบียบ

(4) เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านถนน ทางเดินเท้า สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ภายใต้อความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมทางกายภาพและความจำเป็นในด้านการให้บริการตามแนวทางการพัฒนาเชิงบูรณาการ

(5) เพื่อกำหนดแนวทางและมาตรการการอนุรักษ์พัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมภายใต้กรอบของผังเมืองเฉพาะ

6) เป้าหมาย

เป้าหมายของการผังเมืองเฉพาะแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

(1) เป้าหมายทางด้านพื้นที่ เป้าหมายด้านพื้นที่ที่สามารถแบ่งออกเป็นเป้าหมายทางด้านพื้นที่ดินและน้ำ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

พื้นที่ดิน เกะล้าน 4.07 ตารางกิโลเมตร

เกาะครก 0.05 ตารางกิโลเมตร

เกาะสาก 0.05 ตารางกิโลเมตร

พื้นที่น้ำ เป้าหมายทางด้านพื้นที่น้ำ ได้แก่ บริเวณพื้นที่น้ำโดยรอบหมู่เกาะล้าน 1,000 เมตร หรือประมาณ 218.8 ตารางกิโลเมตร

(2) เป้าหมายทางด้านเวลา หมายถึง ระยะเวลาที่แผนได้กำหนดไว้ซึ่งมีระยะเวลา 20 ปีข้างหน้า

5.2.2.5 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

1) การจัดการน้ำเสีย กำลังมีการก่อสร้างโรงบำบัดน้ำเสียที่หาดตาแหวน ดังภาพที่ 5.10 และที่หาดสมิฐขึ้น

2) การจัดการขยะมีรถและเรือเก็บขยะ ดังภาพที่ 5.11 รถเก็บขยะบนเกาะล้าน และมีเตาเผาขยะ 1 แห่งแต่ปัจจุบันไม่ได้ใช้งาน โดยมีการแยกขยะ 3 ประเภท คือ

(1) ขยะชีวภาพ เอามาเข้าเครื่องทำปุ๋ย

(2) ขยะทั่วไป ใส่คอนเทนเนอร์ไปกำจัดบนฝั่งเมืองพัทยา

(3) ขยะเศษอาหาร ใส่คอนเทนเนอร์ไปกำจัดบนฝั่งเมืองพัทยา

5.2.2.6 การจัดตั้งชมรมหรือสมาคมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวบนเกาะล้าน

เมื่อก่อนการให้บริการรถสองแถวมีการจัดตั้งเป็นชมรมขึ้น แต่ในปัจจุบันได้ถูกยกเลิกไปแล้ว เนื่องจากไม่ให้ความเคารพและเชื่อฟังซึ่งกันและกัน

ภาพที่ 5.10 การก่อสร้างโรงพยาบาลน้ำเสีย ภัยพิบัติ

ภาพที่ 5.11 รถเก็บขยะบนเกาะล้าน

5.2.2.7 การรับทราบเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

มีการรับทราบเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน และมีความพร้อมในการให้ความร่วมมือ ทางราชการได้เข้ามาอบรมให้ความรู้กับประชาชนและสร้างจิตสำนึกให้กับนักเรียน

5.2.2.8 รายได้และการบริหารจากการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

แขวงเกาะล้านมีหน้าที่บริหารงบประมาณจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน และบนเกาะล้านไม่มีกลุ่มสหกรณ์ รายได้ที่ได้รับจะเป็นของส่วนบุคคล ทางภาครัฐมีหน้าที่จัดเก็บภาษี ได้แก่ ภาษีร้านค้า และภาษีพ่อค้าแม่ค้า โดยมีการจัดเก็บปีละ 800 บาท ประชาชนที่ประกอบอาชีพค้าขายต้องเสียภาษี

5.3 ความคิดเห็นและบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการชุมชน

5.3.1 ข้อมูลความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการชุมชนต่อการจัดการการท่องเที่ยว

5.3.1.1 การท่องเที่ยวบนเกาะล้านในปัจจุบัน

1) เจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน

ให้ความคิดเห็นว่า นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวบนเกาะล้านมากขึ้น นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกเดินทางมาโดยเรือโดยสาร มาทำกิจกรรมชายหาดบริเวณหาดแสม ส่วนนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย เดินทางมากับบริษัททัวร์ มาเล่นกิจกรรมที่หาดตาแหวน ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มขึ้น เรือโดยสารยังมีการผูกขาดอยู่ มีการบรรทุกมากเกินไปทั้งผู้โดยสารและสิ่งของ ทำให้ขาดความปลอดภัย ซึ่งกำลังดำเนินการแก้ปัญหาอยู่

2) เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้

ให้ความคิดเห็นว่า ที่พับบนเกาะล้าน ความปลอดภัยไม่ค่อยสมบูรณ์ สาธารณูปโภคยังไม่พร้อม ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปกลับไม่ค่อยค้ำคินบนเกาะล้าน ในส่วนของที่พักกรมป่าไม้ ดังภาพที่ 5.12 ที่พักรับรองของกรมป่าไม้ จะมีกลุ่มที่เดินทางมาใช้บริการที่พัก ทั้ง นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ เนื่องจากเดินทางมาอบรมสัมมนา

ภาพที่ 5.12 ที่พักรับรองของกรมป่าไม้

3) คณะกรรมการชุมชน

ให้ความคิดเห็นว่า นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวบนเกาะล้านมากขึ้นจากอดีต เนื่องจากการประชาสัมพันธ์จากสื่อต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้น จนบางครั้งในช่วงเทศกาล เรือโดยสารไม่สามารถรับนักท่องเที่ยวได้หมด นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวบนเกาะล้านส่วนมากเป็นทัวร์เอเซีย มาเล่นกิจกรรมทางน้ำที่หาดตาแหวน ดังภาพที่ 5.13 นักท่องเที่ยวบริเวณหาดตาแหวน

ภาพที่ 5.13 นักท่องเที่ยวบริเวณหาดตาแหวน

5.3.1.2 ผลที่เกิดจากการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

1) เจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน

ให้ความคิดเห็นว่า จากการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เกิดผลดี คือ ทำให้มีการรักษาสิ่งแวดล้อมได้มากขึ้น คุ้มครองผลประโยชน์ทางทะเลได้มากขึ้น ในระยะ 3,000 เมตร จากฝั่งเมืองพัทยา ซึ่งอยู่ในความดูแลของเมืองพัทยา ส่วนผลเสีย คือ ต้องเสียพื้นที่บางส่วนเพื่อการพัฒนาที่เพิ่มขึ้น เช่น ก่อสร้างโรงบำบัดน้ำเสีย ต้องใช้พื้นที่เชิงเขา เพราะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้องลงทุน และต้องมีการฟื้นฟูเข้าไปใหม่

2) เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้

ให้ความคิดเห็นว่า จากการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ตั้งแต่กรมป่าไม้และเมืองพัทยาเข้ามาดูแล ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติดีขึ้น เกิดการทำลายน้อยลง จากที่เคยตัดไม้ไปทำของที่ระลึกเพื่อค้าขาย ในปัจจุบันมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

3) คณะกรรมการชุมชน

ให้ความคิดเห็นว่าการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ทำให้เกิดผลดีคือ ทรัพยากรธรรมชาติยังคงสภาพเดิมอยู่ ถ้ามีการให้นายทุนเข้ามาดำเนินการบนเกาะล้าน และเข้ามาแทนที่ประชาชนบนเกาะล้าน ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและการท่องเที่ยวไม่เกิดความยั่งยืน

5.3.1.3 ความพร้อมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

1) เจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน

ให้ความคิดเห็นว่าเป็นประชาชนยังไม่พร้อม เนื่องจากยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

2) เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้

ให้ความคิดเห็นว่าเป็นประชาชนยังไม่พร้อม เนื่องจากทางราชการยังขาดการประชาสัมพันธ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมน้อย และประชาชนรับทราบเรื่องกฎหมายไม่มาก

3) คณะกรรมการชุมชน

ให้ความคิดเห็นว่าเป็นประชาชนมีความพร้อมที่จะรักษาธรรมชาติ และบริการนักท่องเที่ยวให้ดีขึ้น เนื่องจากการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านสร้างรายได้ให้กับคนส่วนใหญ่ ในอดีตมีปัญหาเอาวัดเอาเปรียบเรื่องราคากับนักท่องเที่ยว แต่ปัจจุบันดีขึ้นแล้ว

5.3.2 ข้อมูลด้านบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการชุมชน

5.3.2.1 บทบาทและหน้าที่ในการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

1) เจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน

จัดทำยุทธศาสตร์ แนวทาง โครงการต่าง ๆ รวมทั้งทำการประชาสัมพันธ์ และร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวบนเกาะล้าน และรับผิดชอบพื้นที่ชายหาดเกาะล้าน

2) เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้

ดูแลพื้นที่ป่าไม้บนเกาะล้าน ตามความลาดชันที่ 35 องศา และให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะล้าน

3) คณะกรรมการชุมชน

ให้ความร่วมมือกับแขวงเกาะล้านในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และเป็นตัวแทนประชาชนให้ข้อมูลกับหน่วยงานราชการ เพื่อการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

5.3.2.2 การดำเนินการแก้ไขปัญหของชุมชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชน พบว่า เกิดปัญหาในการให้บริการรถรับจ้าง จะรुकล้าลงไปถึงเรือเพื่อหารายได้จากนักท่องเที่ยว ซึ่งได้มีการพยายามที่จะจัดระเบียบแต่ได้ไม่เท่าที่ควร เนื่องจากรถรับจ้างแต่ละรายจะได้รายได้จากนักท่องเที่ยวไม่เท่ากัน เช่น นักท่องเที่ยวเมื่อใช้บริการรถแล้ว อาจจะใช้บริการที่พักหรือกิจกรรมทางน้ำอีกด้วย สำหรับน้ำประปากำลังดำเนินการ จึงใช้น้ำฝนหรือซื้อน้ำ แต่ที่บ้านจะมีพอใช้อุปโภคบริโภค แต่ที่ไม่พอใช้เนื่องจากให้บริการที่พัก ในส่วนของชุมชนเกิดการแออัดบริเวณท่าเรือท่าหน้าบ้าน ทำให้ไม่เป็นระเบียบ และได้มีการวางผังเมืองใหม่แต่ยังไม่ได้ประกาศใช้

5.3.2.3 การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

1) เจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน

ทางเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้านให้ความสนใจและมีส่วนร่วมมากในทุก ๆ ด้าน เพราะเกาะล้านเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของเมืองพัทยา และสร้างรายได้ให้มากที่สุด

2) เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้

ทางเจ้าหน้าที่ป่าไม้บนเกาะล้านได้มีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนกับเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้านในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ บนเกาะล้าน

5.3.2.4 การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนหรือแก้ไขปัญหการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

1) เจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน

ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยผ่านคณะกรรมการชุมชน ทุกโครงการต้องขอมติก่อน

2) เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้

จากที่มีโครงการการวางผังเมือง และทำการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม แต่เกิดการขัดแย้งขึ้น เนื่องจากประชาชนยังไม่เข้าใจรูปแบบการจัดทำผังเมือง

5.3.2.5 การประสานงานและต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานในพื้นที่ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

1) เจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน

ต้องการความช่วยเหลือและการประสานงานจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยได้ประสานงานขอความร่วมมือจากจรตำรวจมาดำเนินการ โดยจรตำรวจมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการกับผู้บุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับการประสานงานกับคณะกรรมการชุมชนได้มีการประชุมเดือนละครั้ง

2) เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้

ในการประสานงาน ทางราชการจะมีหนังสือแจ้งมายังกรมป่าไม้ประจำเกาะล้านเพื่อเสนอรายละเอียดในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ และมีการประสานงานกับคณะกรรมการชุมชน เพื่อช่วยเหลือจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น

5.3.3 ข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการชุมชน

5.3.3.1 การจัดการการท่องเที่ยวบนเกาะล้านเพื่อความยั่งยืน

จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า ทางแขวงเกาะล้านมีแผนงานที่จะจัดทำศูนย์กีฬาทางน้ำบริเวณหาดแถม ให้เป็น Public Area พร้อมทั้งทำการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติไปเรื่อย ๆ เพื่อเปลี่ยนเขาหัวโล้นให้มีต้นไม้ใหญ่ และในอนาคตอาจจะมีการควบคุมประชากรนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวบนเกาะล้าน รวมทั้งส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานและสร้างจิตสำนึกให้กับเยาวชนบนเกาะล้าน

5.3.3.2 ปัญหาที่ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการแก้ไข

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชน พบว่า ปัญหาหลักของประชาชนบนเกาะล้าน คือ เอกสารสิทธิ์ที่ดิน ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาดำเนินการในเรื่องเอกสารสิทธิ์เพื่อให้ประชาชนได้รับสิทธิ์ในที่ดินหรือที่ทำมาหากิน เพื่อให้เกิดมั่นคงในการอยู่อาศัย

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.4.1 ลักษณะทั่วไปของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษา

หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษา คือ ประชาชนในท้องถิ่นที่อาศัยบนเกาะล้าน หมู่ 7 ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 85 ครัวเรือน โดยข้อมูลทั่วไปของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ

5.3.2.5 การประสานงานและต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานในพื้นที่ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

1) เจ้าหน้าที่แขวงเกะลัน

ต้องการความช่วยเหลือและการประสานงานจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยได้ประสานงานขอความร่วมมือจากจเรตำรวจมาดำเนินการ โดยจเรตำรวจมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการกับผู้บุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับการประสานงานกับคณะกรรมการชุมชนได้มีการประชุมเดือนละครั้ง

2) เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้

ในการประสานงาน ทางราชการจะมีหนังสือแจ้งมายังกรมป่าไม้ประจำเกะลันเพื่อเสนอรายละเอียดในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ และมีการประสานงานกับคณะกรรมการชุมชน เพื่อช่วยเหลือจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น

5.3.3 ข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการชุมชน

5.3.3.1 การจัดการการท่องเที่ยวบนเกาะลันเพื่อความยั่งยืน

จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า ทางแขวงเกะลันมีแผนงานที่จะจัดทำศูนย์กีฬาทางน้ำบริเวณหาดแสม ให้เป็น Public Area พร้อมทั้งทำการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติไปเรื่อย ๆ เพื่อเปลี่ยนเขาหัวโล้นให้มีต้นไม้ใหญ่ และในอนาคตอาจจะมีการควบคุมประชากรนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวบนเกาะลัน รวมทั้งส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานและสร้างจิตสำนึกให้กับเยาวชนบนเกาะลัน

5.3.3.2 ปัญหาที่ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการแก้ไข

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชน พบว่า ปัญหาหลักของประชาชนบนเกาะลัน คือ เอกสารสิทธิ์ที่ดิน ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาดำเนินการในเรื่องเอกสารสิทธิ์เพื่อให้ประชาชนได้รับสิทธิ์ในที่ดินหรือที่ทำมาหากิน เพื่อให้เกิดมั่นคงในการอยู่อาศัย

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.4.1 ลักษณะทั่วไปของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษา

หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษา คือ ประชาชนในท้องถิ่นที่อาศัยบนเกาะลัน หมู่ 7 ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 85 ครัวเรือน โดยข้อมูลทั่วไปของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ

การศึกษา ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ สถานภาพทางสังคม อาชีพ รายได้ สามารถสรุปข้อมูลทั่วไปของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษา ได้ดังนี้

5.4.1.1 เพศ

พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาเป็นเพศหญิง จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 50.6 และเป็นเพศชายจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 49.4 ดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 ลักษณะของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	85	100
หญิง	43	50.6
ชาย	42	49.4

5.4.1.2 อายุ

พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่มีอายุ 25-34 ปี ร้อยละ 29.4 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มอายุ 35-44 ปี ร้อยละ 25.9 กลุ่มอายุ 15-24 ปี ร้อยละ 23.5 กลุ่มอายุ 45 - 54 ปี ร้อยละ 24.1 อายุมากกว่า 65 ปี ร้อยละ 4.7 และกลุ่มอายุ 55 - 64 ปี ร้อยละ 2.4 โดยมีอายุน้อยที่สุด 15 ปี และอายุมากที่สุด 72 ปี ดังตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 ลักษณะของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	85	100
15 - 24 ปี	20	23.5
25 - 34 ปี	25	29.4
35 - 44 ปี	22	25.9
45 - 54 ปี	12	24.1
55 - 64 ปี	2	2.4
มากกว่า 65 ปี	4	4.7

5.4.1.3 การศึกษา

พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 47.1 รองลงมา ได้แก่ มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 29.4 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ร้อยละ 17.6 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 3.5 ส่วนปริญญาตรีและไม่ได้รับการศึกษา มีจำนวน 1 คน เท่ากัน ดังตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.3 ลักษณะของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาจำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	85	100
ไม่ได้รับการศึกษา	1	1.2
ประถมศึกษา	40	47.1
มัธยมศึกษาตอนต้น	25	29.4
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	15	17.6
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	3	3.5
ปริญญาตรี	1	1.2

5.4.1.4 ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่

พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 21 – 30 ปี ร้อยละ 34.1 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มอาศัยอยู่ในพื้นที่ 0 - 10 ปี ร้อยละ 20.0 กลุ่มอาศัยอยู่ในพื้นที่ 11 - 20 ปี ร้อยละ 17.6 กลุ่มอาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 41 ปี ร้อยละ 16.5 และกลุ่มอาศัยอยู่ในพื้นที่ 31 - 40 ปี ร้อยละ 11.8 ดังตารางที่ 5.4

ตารางที่ 5.4 ลักษณะของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาจำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	85	100
0-10 ปี	17	20.0
11 – 20 ปี	15	17.6
21 – 30 ปี	29	34.1
31 - 40 ปี	10	11.8
มากกว่า 41 ปี	14	16.5

5.4.1.5 สถานภาพทางสังคม

พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่มีตำแหน่งหรือบทบาทในชุมชนเป็นประชาชนทั่วไป ร้อยละ 95.3 และเป็นพนักงานจ้างเมืองพัทยา ร้อยละ 4.7 ดังตารางที่ 5.5

ตารางที่ 5.5 ลักษณะของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาจำแนกตามสถานภาพทางสังคม

สถานภาพทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	85	100
ประชาชนทั่วไป	81	95.3
อื่น ๆ (พนักงานจ้างเมืองพัทยา)	4	4.7

5.4.1.6 อาชีพในปัจจุบัน

พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 47.1 รองลงมา ได้แก่ อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 43.5 นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 5.9 แม่บ้าน ร้อยละ 2.4 และมีอาชีพประมง จำนวน 1 คน ดังตารางที่ 5.6

ตารางที่ 5.6 ลักษณะของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาจำแนกตามอาชีพ

อาชีพในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	85	100
รับจ้าง	37	43.5
ประมง	1	1.2
ค้าขาย	40	47.1
นักศึกษา	5	5.9
อื่น ๆ (แม่บ้าน)	2	2.4

5.4.1.7 รายได้

พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่มีรายได้ประมาณ 2,001 – 4,000 บาท ร้อยละ 37.6 รองลงมา ประมาณ 4,001 – 6,000 บาท ร้อยละ 25.9 น้อยกว่า 2,000 บาท ร้อยละ 16.5 มากกว่า 10,001 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 14.1 ประมาณ 8,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 3.5 และ ประมาณ 6,001 – 8,000 บาท ร้อยละ 2.4 ดังตารางที่ 5.7

ตารางที่ 5.7 ลักษณะของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาจำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	85	100
น้อยกว่า 2,000 บาท	14	16.5
2,001 – 4,000 บาท	32	37.6
4,001 – 6,000 บาท	22	25.9
6,001 – 8,000 บาท	2	2.4
8,001 – 10,000 บาท	3	3.5
10,001 บาท ขึ้นไป	12	14.1

5.4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษา

5.4.2.1 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

1) การรับรู้ข่าวสาร พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่เคยทราบเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน ร้อยละ 57.6 และไม่เคยทราบ ร้อยละ 42.4 ดังตารางที่ 5.8

ตารางที่ 5.8 การรับรู้ข่าวสาร

การรับรู้ข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	85	100
เคย	49	57.6
ไม่เคย	36	42.4

2) แหล่งข่าวสารและความถี่ของการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการกวดจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจากแหล่งข่าวนั้น ๆ ทั้งแหล่งข่าวทางสื่อมวลชน และแหล่งข่าวทางสื่อระหว่างบุคคล สามารถอธิบายได้จากตารางที่ 5.9

แหล่งข่าวทางสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวัน พบว่าหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาไม่เคยได้รับข่าวสารดังกล่าวจากหนังสือพิมพ์รายวัน ร้อยละ 74.1 ได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์รายวันน้อยกว่าเดือนละครั้ง ร้อยละ 12.9 ได้รับ 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 9.4 และได้รับมากกว่า 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 3.5

วารสารการท่องเที่ยว พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาไม่เคยได้รับข่าวสารดังกล่าวทางวารสารการท่องเที่ยว ร้อยละ 74.1 ได้รับข่าวสารจากวารสารการท่องเที่ยวน้อยกว่าเดือนละครั้ง ร้อยละ 16.5 ได้รับ 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 4.7 ได้รับมากกว่า 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 3.5 และได้รับ 3 - 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 1.2

โทรทัศน์ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาไม่เคยได้รับข่าวสารดังกล่าวทางโทรทัศน์ ร้อยละ 68.2 ได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์น้อยกว่าเดือนละครั้ง ร้อยละ 17.6 ได้รับมากกว่า 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 7.1 ได้รับ 3 - 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 4.7 และได้รับ 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 2.4

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาไม่เคยได้รับข่าวสารดังกล่าวทางหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ร้อยละ 84.7 ได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นน้อยกว่าเดือนละครั้ง ร้อยละ 10.6 ได้รับ 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 3.5 และได้รับ 3 - 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 1.2

วิทยุกระจายเสียง พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาไม่เคยได้รับข่าวสารดังกล่าวทางวิทยุกระจายเสียง ร้อยละ 77.6 ได้รับข่าวสารจากวิทยุกระจายเสียงน้อยกว่าเดือนละครั้ง ร้อยละ 11.8 ได้รับ 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 4.7 ได้รับมากกว่า 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 3.5 และ ได้รับ 3 - 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 2.4

แหล่งข่าวทางสื่อระหว่างบุคคลประเภทต่าง ๆ ได้แก่ เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาไม่เคยได้รับข่าวสารดังกล่าวทางเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ร้อยละ 80.0 ได้รับข่าวสารทางเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยน้อยกว่าเดือนละครั้ง ร้อยละ 9.4 ได้รับ 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 7.1 และได้รับ 3 - 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 3.5

การอบรมให้ความรู้ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาไม่เคยได้รับข่าวสารดังกล่าวทางการอบรมให้ความรู้ ร้อยละ 77.6 ได้รับข่าวสารจากการอบรมให้ความรู้ น้อยกว่าเดือนละครั้ง ร้อยละ 10.6 ได้รับ 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 7.1 ได้รับ 3 - 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 3.5 และได้รับมากกว่า 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 1.2

เจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาไม่เคยได้รับข่าวสารดังกล่าวทางเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน ร้อยละ 71.8 ได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 12.9 ได้รับน้อยกว่าเดือนละครั้ง ร้อยละ 11.8 ได้รับ 3 - 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 2.4 และได้รับมากกว่า 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 1.2

คณะกรรมการชุมชน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาไม่เคยได้รับข่าวสารดังกล่าวทางคณะกรรมการชุมชน ร้อยละ 69.4 ได้รับข่าวสารจากคณะกรรมการชุมชนน้อยกว่าเดือนละครั้ง ร้อยละ 16.5 ได้รับ 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 7.1 ได้รับ 3 - 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 5.9 และได้รับมากกว่า 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 1.2

ญาติพี่น้อง พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาไม่เคยได้รับข่าวสารดังกล่าวทางญาติพี่น้อง ร้อยละ 81.2 ได้รับข่าวสารจากญาติพี่น้องน้อยกว่าเดือนละครั้งและได้รับ 3 - 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 5.9 ได้รับ 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 4.7 และได้รับมากกว่า 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 2.4

เพื่อนบ้าน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาไม่เคยได้รับข่าวสารดังกล่าวทางเพื่อนบ้าน ร้อยละ 74.1 ได้รับข่าวสารจากเพื่อนบ้านน้อยกว่าเดือนละครั้ง ร้อยละ 9.4 ได้รับ 1 - 2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 8.2 ได้รับ 3 - 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 5.9 และได้รับมากกว่า 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 2.4

ตารางที่ 5.9 พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

แหล่งข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	85	100
แหล่งข่าวทางสื่อมวลชน		
หนังสือพิมพ์รายวัน		
มากกว่า 4 ครั้ง ต่อเดือน	3	3.5
3- 4 ครั้ง ต่อเดือน	0	0.0
1 - 2 ครั้ง ต่อเดือน	8	9.4
น้อยกว่าเดือนละครั้ง	11	12.9
ไม่ได้รับ	63	74.1

ตารางที่ 5.9 พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (ต่อ)

แหล่งข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
วารสารการท่องเที่ยว		
มากกว่า 4 ครั้ง ต่อเดือน	3	3.5
3 - 4 ครั้ง ต่อเดือน	1	1.2
1 - 2 ครั้ง ต่อเดือน	4	4.7
น้อยกว่าเดือนละครั้ง	14	16.5
ไม่ได้รับ	63	74.1
โทรทัศน์		
มากกว่า 4 ครั้ง ต่อเดือน	6	7.1
3 - 4 ครั้ง ต่อเดือน	4	4.7
1 - 2 ครั้ง ต่อเดือน	2	2.4
น้อยกว่าเดือนละครั้ง	15	17.6
ไม่ได้รับ	58	68.2
หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น		
มากกว่า 4 ครั้ง ต่อเดือน	0	0.0
3 - 4 ครั้ง ต่อเดือน	1	1.2
1 - 2 ครั้ง ต่อเดือน	3	3.5
น้อยกว่าเดือนละครั้ง	9	10.6
ไม่ได้รับ	72	84.7
วิทยุกระจายเสียง		
มากกว่า 4 ครั้ง ต่อเดือน	3	3.5
3 - 4 ครั้ง ต่อเดือน	2	2.4
1 - 2 ครั้ง ต่อเดือน	4	4.7
น้อยกว่าเดือนละครั้ง	10	11.8
ไม่ได้รับ	66	77.6
แหล่งข่าวทางสื่อระหว่างบุคคล		
เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย		
มากกว่า 4 ครั้ง ต่อเดือน	0	0.0
3 - 4 ครั้ง ต่อเดือน	3	3.5
1 - 2 ครั้ง ต่อเดือน	6	7.1
น้อยกว่าเดือนละครั้ง	8	9.4
ไม่ได้รับ	68	80.0

ตารางที่ 5.9 พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (ต่อ)

แหล่งข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
การอบรมให้ความรู้		
มากกว่า 4 ครั้ง ต่อเดือน	1	1.2
3 - 4 ครั้ง ต่อเดือน	3	3.5
1 - 2 ครั้ง ต่อเดือน	6	7.1
น้อยกว่าเดือนละครั้ง	9	10.6
ไม่ได้รับ	66	77.6
เจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน		
มากกว่า 4 ครั้ง ต่อเดือน	1	1.2
3 - 4 ครั้ง ต่อเดือน	2	2.4
1 - 2 ครั้ง ต่อเดือน	11	12.9
น้อยกว่าเดือนละครั้ง	10	11.8
ไม่ได้รับ	61	71.8
คณะกรรมการชุมชน		
มากกว่า 4 ครั้ง ต่อเดือน	1	1.2
3 - 4 ครั้ง ต่อเดือน	5	5.9
1 - 2 ครั้ง ต่อเดือน	6	7.1
น้อยกว่าเดือนละครั้ง	14	16.5
ไม่ได้รับ	59	69.4
ญาติพี่น้อง		
มากกว่า 4 ครั้ง ต่อเดือน	2	2.4
3 - 4 ครั้ง ต่อเดือน	5	5.9
1 - 2 ครั้ง ต่อเดือน	4	4.7
น้อยกว่าเดือนละครั้ง	5	5.9
ไม่ได้รับ	69	81.2
เพื่อนบ้าน		
มากกว่า 4 ครั้ง ต่อเดือน	2	2.4
3- 4 ครั้ง ต่อเดือน	5	5.9
1 - 2 ครั้ง ต่อเดือน	7	8.2
น้อยกว่าเดือนละครั้ง	8	9.4
ไม่ได้รับ	63	74.1

เมื่อทำการจัดกลุ่มและวัดระดับการรับรู้ข่าวสาร สามารถแบ่งได้ 2 กลุ่ม พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในระดับต่ำ ร้อยละ 88.2 และการรับรู้ข่าวสารระดับปานกลาง ร้อยละ 11.8 ดังตารางที่ 5.10

ตารางที่ 5.10 ระดับการรับรู้ข่าวสาร

ระดับการรับรู้ข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
รวมทั้งหมด	85	100
การรับรู้ข่าวสารระดับต่ำ	75	88.2
การรับรู้ข่าวสารระดับปานกลาง	10	11.8

$\bar{X} = 4.9$ คะแนน, S.D. = 7.3 คะแนน, MAX = 29 คะแนน, MIN = 0 คะแนน

3) ความจำเป็นในการรับรู้ข่าวสาร พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่คิดว่าข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านจำเป็นต้องทราบ ร้อยละ 75.3 รองลงมา ได้แก่ ไม่จำเป็น ร้อยละ 14.1 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 10.6 ดังตารางที่ 5.11

ตารางที่ 5.11 ความจำเป็นในการรับรู้ข่าวสาร

ความจำเป็นในการรับรู้ข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	85	100
จำเป็น	64	75.3
ไม่จำเป็น	12	14.1
ไม่แน่ใจ	9	10.6

4) การเผยแพร่ข่าวสารจากสื่อมวลชน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่คิดว่าในปัจจุบันการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านจากสื่อมวลชนมีน้อย ร้อยละ 61.2 รองลงมา ได้แก่ มีปานกลาง ร้อยละ 20.0 ไม่มี ร้อยละ 16.5 และมีมาก ร้อยละ 2.4 ดังตารางที่ 5.12

ตารางที่ 5.12 การเผยแพร่ข่าวสารจากสื่อมวลชน

การเผยแพร่ข่าวสารจากสื่อมวลชน	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	85	100
ไม่มี	14	16.5
มีน้อย	52	61.2
มีปานกลาง	17	20.0
มีมาก	2	2.4

5) วิธีการเผยแพร่ข่าวสาร ถ้าต้องการให้มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านเพิ่มขึ้น พบว่าหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ต้องการเผยแพร่โดยคณะกรรมการชุมชน ร้อยละ 25.9 รองลงมา ได้แก่ โทรทัศน์ ร้อยละ 22.4 การอบรมให้ความรู้ ร้อยละ 15.3 เจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน ร้อยละ 11.8 วิทยุกระจายเสียง ร้อยละ 7.1 วารสารการท่องเที่ยวและประกาศตามบอร์ด ร้อยละ 4.7 เท่ากัน เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ร้อยละ 3.5 เพื่อนบ้านและหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ร้อยละ 2.4 เท่ากัน ดังตารางที่ 5.13

ตารางที่ 5.13 วิธีการเผยแพร่ข่าวสาร

วิธีการเผยแพร่ข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	85	100
วารสารการท่องเที่ยว	4	4.7
โทรทัศน์	19	22.4
หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	2	2.4
วิทยุกระจายเสียง	6	7.1
เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	3	3.5
การอบรมให้ความรู้	13	15.3
เจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน	10	25.9
คณะกรรมการชุมชน	22	11.8
เพื่อนบ้าน	2	2.4
อื่น ๆ (ประกาศตามบอร์ด)	4	4.7

6) ชาวสารที่จำเป็นในการรับรู้ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่มีความจำเป็นในการรับรู้เพื่อเป็นแนวทางต่อไปสำหรับการจัดการการทองเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านด้านความเข้าใจของการทองเที่ยวแบบยั่งยืน ร้อยละ 36.5 รองลงมา ได้แก่ สภาพทั่วไปของแหล่งทองเที่ยวบนเกาะล้าน ร้อยละ 31.8 ปัญหาและข้อจำกัดของแหล่งทองเที่ยวบนเกาะล้าน ร้อยละ 17.6 การรับรู้โครงการอนุรักษ์ พัฒนา และปรับปรุงเกาะล้าน ร้อยละ 11.8 และการพัฒนาที่ดินบนเกาะล้าน ร้อยละ 2.4 ดังตารางที่ 5.14

ตารางที่ 5.14 ชาวสารที่จำเป็นในการรับรู้

ชาวสารที่จำเป็นในการรับรู้	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	85	100
ความเข้าใจของการทองเที่ยวแบบยั่งยืน	31	36.5
สภาพทั่วไปของแหล่งทองเที่ยวบนเกาะล้าน	27	31.8
ปัญหาและข้อจำกัดของแหล่งทองเที่ยวบนเกาะล้าน	15	17.6
รับรู้โครงการอนุรักษ์ พัฒนา และปรับปรุงเกาะล้าน	10	11.8
อื่น ๆ (การพัฒนาที่ดินบนเกาะล้าน)	2	2.4

5.4.2.2 ความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการทองเที่ยวในปัจจุบัน

1) การรับทราบในการจัดการการทองเที่ยวแบบยั่งยืน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาทราบว่ามีจัดการการทองเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน ร้อยละ 57.6 และไม่ทราบ ร้อยละ 42.6 ดังตารางที่ 5.15

ตารางที่ 5.15 การรับทราบในการจัดการการทองเที่ยวแบบยั่งยืน

การรับทราบในการจัดการการทองเที่ยวแบบยั่งยืน	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	85	100
ทราบ	49	57.6
ไม่ทราบ	36	42.4

2) สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของเกาะล้านในปัจจุบัน ผู้ศึกษาต้องการทราบถึงความคิดเห็นของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมบนเกาะล้าน สามารถอธิบายได้จากตารางที่ 5.16

ด้านกายภาพ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่คิดว่า น้ำทะเลมีสภาพดีที่สุดใน ร้อยละ 72.9 และคิดว่าหาดทรายมีสภาพไม่ดี ร้อยละ 27.1

ด้านชีวภาพ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่คิดว่าป่าไม้มีสภาพดีที่สุดใน ร้อยละ 54.1 และคิดว่าป่าชายเลนมีสภาพไม่ดี ร้อยละ 44.7

ด้านสาธารณูปโภค พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่คิดว่าการจัดการขยะมีการจัดการที่ดีที่สุดใน ร้อยละ 75.3 และหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาทุกคน คิดว่า ประปายังไม่มีการจัดการที่ดี

ด้านคุณภาพชีวิต พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่คิดว่าทิวทัศน์มีสภาพดีที่สุดใน ร้อยละ 60.0 และคิดว่าการสาธารณสุขในปัจจุบันไม่ดี ร้อยละ 25.9

ตารางที่ 5.16 สภาพแวดล้อมทั่วไปของเกาะล้านในปัจจุบัน

สภาพแวดล้อม	ดี		เฉยๆ		ไม่ดี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านกายภาพ						
1. หาดทราย	51	60.0	11	12.9	23	27.1
2. น้ำทะเล	62	72.9	14	16.5	9	10.6
3. เสียง	50	58.8	21	24.7	13	15.3
ด้านชีวภาพ						
4. ป่าไม้	46	54.1	21	24.7	18	21.2
5. ป่าชายเลน	23	27.1	24	28.2	38	44.7
6. สัตว์ป่า	30	35.3	23	27.1	32	37.6
7. สัตว์น้ำ (กุ้ง หอย ปู ปลา)	43	50.6	22	25.9	20	23.5
8. ประการัง	42	49.4	18	21.2	25	29.4

ตารางที่ 5.16 สภาพแวดล้อมทั่วไปของเกาะล้านในปัจจุบัน (ต่อ)

สภาพแวดล้อม	ดี		เฉยๆ		ไม่ดี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สาธารณูปโภค						
9. ไฟฟ้า	57	67.1	11	12.9	17	20.0
10. ประปา	0	0.0	0	0.0	85	100
11. การคมนาคมขนส่ง	51	60.0	20	23.5	14	16.5
12. การจัดการขยะ	64	75.3	11	12.9	10	11.8
13. การจัดการน้ำเสีย	36	42.4	23	27.1	26	30.6
คุณภาพชีวิต						
14. วัฒนธรรมท้องถิ่น	38	44.7	34	40.0	13	15.3
15. เศรษฐกิจสังคม	33	38.8	31	36.5	21	24.7
16. การสาธารณสุข	41	48.2	22	25.9	22	25.9
17. ทิวทัศน์	51	60.0	26	30.6	8	9.4

3) ความตระหนักเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น ผู้ศึกษาได้สร้างข้อความจำนวน 13 ข้อ เพื่อใช้ในการวัดความตระหนักของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษา ดังตารางที่ 5.17

ตารางที่ 5.17 ความตระหนักเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น

ข้อความ	เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. น้ำทะเลสามารถเจือจางคราบน้ำมันได้ *	24	28.2	26	30.6	35	41.2
2. การทิ้งขยะตามใจ ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมลง	58	68.2	12	14.1	15	17.6
3. การปรับพื้นที่ป่าเพื่อสร้างโรงแรมสามารถทำได้ *	10	11.8	23	27.1	52	61.2
4. การทำลายปะการังเป็นการทำลายการท่องเที่ยว	61	71.8	17	20.0	7	8.2
5. การสร้างร้านค้าในชายหาดทำให้เห็นทิวทัศน์ชัดเจน *	9	10.6	27	31.8	49	57.6
6. การทิ้งขยะลงทะเลเป็นการทำลายสิ่งมีชีวิตในทะเล	56	65.9	16	18.8	13	15.3

ตารางที่ 5.17 ความตระหนักเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น (ต่อ)

ข้อความ	เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
7. สามารถกึ่งทิ้งเศษอาหารไว้ให้ย่อยสลายเองได้ *	21	24.7	22	25.9	42	49.4
8. การกำหนดบริเวณเล่นน้ำทำให้ดูแลได้ง่ายขึ้น	58	68.2	15	17.6	12	14.1
9. การปล่อยน้ำเสียลงทะเล อาจทำให้น้ำทะเล เน่าเสียได้	56	65.9	17	20.0	12	14.1
10. การจอดเรือเป็นระเบียบทำให้มองดูสวยงาม	65	76.5	10	11.8	10	11.8
11. การสร้างตึกแถวริมชายหาดเพื่อรองรับ นักท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่เหมาะสม *	22	25.9	13	15.3	50	58.8
12. การกำหนดเส้นทางศึกษาธรรมชาติในป่าต้อง ระวังไม่ให้นักท่องเที่ยวทำลายพรรณพืชไม้	52	61.2	29	34.1	4	4.7
13. การตัดต้นไม้บนเกาะล้านไปสร้างที่พักและ ร้านค้าสามารถทำได้ไม่ผิดกฎหมาย *	18	21.2	18	21.2	49	57.6

หมายเหตุ: * ข้อความเชิงลบ

จากตารางที่ 5.17 ความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ซึ่งประกอบไปด้วยข้อความทั้งหมด 13 ข้อ แบ่งเป็นข้อความเชิงบวก 7 ข้อ และข้อความเชิงลบ 6 ข้อ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษามีความตระหนักมากที่สุด คือ ตอบถูกมากที่สุดเป็นข้อความเชิงบวกที่ว่า การจอดเรือเป็นระเบียบทำให้มองดูสวยงาม ร้อยละ 76.5 รองลงมาเป็นข้อความเชิงบวก ได้แก่ การทำลายปะการังเป็นการทำลายการท่องเที่ยว ร้อยละ 71.8 การทิ้งขยะตามอำเภอใจทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมลงและการกำหนดบริเวณเล่นน้ำทำให้ดูแลได้ง่ายขึ้นซึ่งเป็นข้อความเชิงบวก ร้อยละ 68.2 เท่ากัน ส่วนข้อความที่หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษามีความตระหนักน้อยที่สุด เป็นข้อความเชิงลบ คือ น้ำทะเลสามารถเจือจางคราบน้ำมันได้ ร้อยละ 36.5 สำหรับข้อความที่หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษามีความไม่แน่ใจมากที่สุดเป็นข้อความเชิงบวก คือ การกำหนดเส้นทางศึกษาธรรมชาติในป่าต้องระวังไม่ให้นักท่องเที่ยวทำลายพรรณพืชไม้ ร้อยละ 34.1

เมื่อทำการจัดกลุ่มแบ่งระดับความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบัน สามารถแบ่งออกได้ 3 กลุ่ม พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่มีความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบันในระดับปานกลาง ร้อยละ 64.7 รองลงมา ได้แก่ ความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบันในระดับต่ำ ร้อยละ 18.8 และความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบันในระดับสูง ร้อยละ 16.5 ดังตารางที่ 5.18

ตารางที่ 5.18 ระดับความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบัน

ระดับความตระหนัก	จำนวน	ร้อยละ
รวมทั้งหมด	85	100
ความตระหนักระดับต่ำ (27คะแนนและต่ำกว่า)	16	18.8
ความตระหนักระดับปานกลาง (28 – 36 คะแนน)	55	64.7
ความตระหนักระดับสูง (37 คะแนนขึ้นไป)	14	16.5

$\bar{X}$ = 31.9 คะแนน, S.D. = 4.6 คะแนน, MAX = 39 คะแนน, MIN = 23 คะแนน

5.4.2.3 ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ผู้ศึกษาได้สร้างข้อความจำนวน 14 ข้อ เพื่อใช้ในการวัดความรู้ของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษา ซึ่งแบ่งเป็นความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังตารางที่ 5.19

ตารางที่ 5.19 ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ข้อความ	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้ในเรื่องท้องถิ่น				
1. นินกรวดขาว พบริมชายหาดบนเกาะล้าน	78	91.8	7	8.2
2. วัดใหม่สำราญ ไม่ได้ตั้งอยู่บนเกาะล้าน *	11	12.9	74	87.1
3. เกาะล้านได้รับขนานนามว่า หมู่เกาะปะการัง	65	76.5	20	23.5
4. แร่ศักดิ์สิทธิ์ ปัจจุบันไม่ได้อยู่บนเกาะล้าน *	14	16.5	71	83.5
5. ชุมชนประมง เป็นชุมชนดั้งเดิมบนเกาะล้าน	76	89.4	9	10.6

ตารางที่ 5.19 ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (ต่อ)

ข้อความ	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
6. เกาะครกและเกาะสาก ไม่ใช่เกาะบริหารของเกาะล้าน *	16	18.8	69	81.2
7. ท่าตลิ่งชัน เป็นสถานที่ใช้ขนส่งสินค้าลงเรือไปขายที่ฝั่ง	56	65.9	29	34.1
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม				
8. การสะสมของที่ระลึกจากปะการังเป็นการอนุรักษ์อย่างหนึ่ง *	19	22.4	66	77.6
9. การไม่เดินออกนอกเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่จัดไว้เป็น การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ	65	76.5	20	23.5
10. การจับสัตว์น้ำในฤดูวางไข่ ไม่เป็นการทำลายสัตว์น้ำ เพราะไม่ได้จับมาทั้งหมด *	25	29.4	60	70.6
11. การจอดเรือโดยการทิ้งสมอเป็นการทำลายปะการัง	66	77.6	19	22.4
12. การกำจัดเศษอาหารคือการทิ้งลงทะเลเนื่องจาก ย่อยสลายได้ *	31	36.5	54	63.5
13. การถมทะเลมีผลให้กระแสน้ำเปลี่ยนแปลง	68	80.0	17	20.0
14. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น เป็นหน้าที่ ของคณะกรรมการชุมชนประชาชนไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง *	21	24.7	64	75.3

หมายเหตุ: * ข้อความเชิงลบ

จากตารางที่ 5.19 ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่น และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบไปด้วยข้อความทั้งหมด 14 ข้อ แบ่งเป็นข้อความเชิงบวก 7 ข้อ และข้อความเชิงลบ 7 ข้อ ในส่วนความรู้ในเรื่องท้องถิ่น พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษามีความรู้มากที่สุด คือ ตอบถูกมากที่สุดเป็นข้อความเชิงบวกที่ว่า นินกรวดชาวพริมาชายหาดบนเกาะล้าน ร้อยละ 91.8 รองลงมาเป็นข้อความเชิงบวก ได้แก่ ชุมชนประมงเป็นชุมชนดั้งเดิมบนเกาะล้าน ร้อยละ 89.4 และวัดใหม่สำราญไม่ได้ตั้งอยู่บนเกาะล้าน ซึ่งเป็นข้อความเชิงลบ ร้อยละ 87.1 ส่วนข้อความที่หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาตอบถูกน้อยที่สุด เป็นข้อความเชิงบวกที่ว่า ท่าตลิ่งชันเป็นสถานที่ใช้ขนส่งสินค้าลงเรือไปขายที่ฝั่ง ร้อยละ 65.9 สำหรับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่าหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษามีความรู้มากที่สุด คือ ตอบถูกมากที่สุดเป็นข้อความเชิงบวกที่ว่า การถมทะเลมีผลให้กระแสน้ำเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 80.0 รองลงมา

ได้แก่ การสะสมของที่ระลึกจากปะการังเป็นการอนุรักษ์อย่างหนึ่งซึ่งเป็นข้อความเชิงลบและการจอดเรือโดยการทิ้งสมอเป็นการทำลายปะการังเป็นข้อความเชิงบวก ร้อยละ 77.6 เท่ากัน และการไม่เดินออกนอกเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่จัดไว้เป็นการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ร้อยละ 76.5 ส่วนข้อความที่หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาตอบถูกน้อยที่สุดเป็นข้อความเชิงลบที่ว่า การกำจัดเศษอาหารคือการทิ้งลงทะเลเนื่องจากย่อยสลายได้ ร้อยละ 63.5

เมื่อทำการจัดกลุ่มแบ่งระดับความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถแบ่งได้ 2 กลุ่ม พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับสูง ร้อยละ 69.4 และมีความรู้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 30.6 ดังตารางที่ 5.20

ตารางที่ 5.20 ระดับความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
รวมทั้งหมด	85	100
ความรู้ระดับปานกลาง	26	30.6
ความรู้ระดับสูง	59	69.4

$\bar{X} = 11.0$ คะแนน, S.D. = 2.4 คะแนน, MAX = 14 คะแนน, MIN = 6 คะแนน

5.4.2.4 ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ผู้ศึกษาได้สร้างข้อความจำนวน 13 ข้อ เพื่อใช้ในการวัดความสนใจของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษา ดังตารางที่ 5.21

ตารางที่ 5.21 ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

กิจกรรม	สนใจ		เฉยๆ		ไม่สนใจ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การสอนเยาวชนให้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น	56	65.9	27	31.8	2	2.4
2. การสนับสนุนอนุรักษ์และรักษาคุณภาพของแหล่งน้ำ	55	64.7	29	34.1	1	1.2
3. การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้ข้อมูลการท่องเที่ยวบนเกาะล้าน	37	43.5	33	38.8	15	17.6
4. การใช้ผลิตภัณฑ์รีไซเคิลและวัสดุที่ย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ	50	58.8	28	32.9	7	8.2
5. การจัดตั้งชมรมท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	51	60.0	25	29.4	9	10.6
6. การใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น	37	43.5	37	43.5	11	12.9
7. การจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว	46	54.1	29	34.1	10	11.8
8. การจัดทำป้ายสื่อความหมายเพื่อให้ความรู้ในแหล่งท่องเที่ยว	43	50.6	31	36.5	11	12.9
9. การจัดทำคู่มือแนะนำเที่ยวเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว	44	51.8	35	41.2	6	7.1
10. การสนับสนุนอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์	52	61.2	27	31.8	6	7.1
11. การร่วมโครงการรณรงค์อนุรักษ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่น	51	60.0	25	29.4	9	10.6
12. การบริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทาง	56	65.9	21	24.7	8	9.4
13. การสนับสนุนกลุ่มแม่บ้านทำสินค้าท้องถิ่นจำหน่ายให้นักท่องเที่ยว	47	55.3	30	35.3	8	9.4

จากตารางที่ 5.21 ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งประกอบไปด้วยข้อความทั้งหมด 14 ข้อ พบว่า กิจกรรมที่หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาให้ความสนใจมากที่สุด คือ การสอนเยาวชนให้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและการบริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทาง ร้อยละ 65.9 เท่ากัน รองลงมา ได้แก่ การสนับสนุนอนุรักษ์และรักษาคุณภาพของแหล่งน้ำ ร้อยละ 64.7 และการสนับสนุนอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์ ร้อยละ 60.0 โดยกิจกรรมที่หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาให้ความสนใจน้อยที่สุด คือ การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้ข้อมูลการท่องเที่ยวบนเกาะล้าน ร้อยละ 17.6 รองลงมา ได้แก่ การใช้วัสดุติบจากท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นและการจัดทำป้ายสื่อความหมายเพื่อให้ความรู้ในแหล่งท่องเที่ยว ร้อยละ 12.9 เท่ากัน การจัดตั้งชมรมท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและการร่วมโครงการรณรงค์อนุรักษ์การท่องเที่ยวท้องถิ่น ร้อยละ 10.6 เท่ากัน สำหรับกิจกรรมที่หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษามีความรู้สึกเฉย ๆ มากที่สุด คือ การใช้วัสดุติบจากท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น ร้อยละ 43.5

เมื่อทำการจัดกลุ่มแบ่งระดับความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน สามารถแบ่งออกได้ 3 กลุ่ม พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่มีความสนใจในกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในระดับปานกลาง ร้อยละ 58.8 รองลงมา ได้แก่ มีความสนใจในระดับสูง ร้อยละ 21.2 และมีความสนใจในระดับต่ำ ร้อยละ 20.0 ดังตารางที่ 5.22

ตารางที่ 5.22 ระดับความสนใจ

ระดับความสนใจ	จำนวน	ร้อยละ
รวมทั้งหมด	85	100
ความสนใจระดับต่ำ(26 คะแนนและต่ำกว่า)	17	20.0
ความสนใจระดับปานกลาง (27 - 37 คะแนน)	50	58.8
ความสนใจระดับสูง (38 คะแนนขึ้นไป)	18	21.2

$$\bar{X} = 32.1 \text{ คะแนน} , S.D. = 5.8 \text{ คะแนน} , MAX = 39 \text{ คะแนน} , MIN = 14 \text{ คะแนน}$$

5.4.3 การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษา

5.4.3.1 ลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน ซึ่งจากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน 10 รูปแบบ จากหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษา ดังตารางที่ 5.23 สามารถอธิบายได้ดังนี้

1) ร่วมประชุม

(1) ร่วมประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 65.9 รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 29.4 และมีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 4.7

(2) ร่วมเสนอความคิดเห็น (กลุ่มชุมชน/ชมรม/สมาคม) เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 70.6 รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 20.0 มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 4.7 เท่ากัน

2) ร่วมเป็นกรรมการ/สมาชิก

(1) ร่วมเป็นกรรมการหรือสมาชิกในชมรมอนุรักษ์ท้องถิ่น พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 80.0 รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 9.4 มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 8.2 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 2.4

(2) ร่วมวางแผนตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของท้องถิ่น พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 72.9 รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 17.6 มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 7.1 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 2.4

3) ร่วมประชาสัมพันธ์

(1) ร่วมแนะนำหรือให้ข้อมูลบนเกาะล้านแก่นักท่องเที่ยว พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษามีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 28.2 รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 27.1 มีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 23.5 และไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 21.2

(2) ร่วมถ่ายทอดความรู้แก่เยาวชนถึงวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 56.5 รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 27.1 มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 10.6 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 5.9

4) ร่วมเป็นผู้นำ

(1) ร่วมเป็นผู้นำเพื่อนบ้านในการต่อต้านผู้มีอิทธิพลที่บุกรุกพื้นที่ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 75.3 รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 14.1 มีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 5.9 และมีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 4.7

(2) ร่วมจัดตั้งกรรมการหมู่บ้านเพื่อดูแลและพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 65.9 รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 18.8 มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 11.8 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 3.5

5) ร่วมชักชวน

(1) ร่วมชักชวนเพื่อนบ้านให้ช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 42.4 รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 36.5 มีส่วนร่วมบ่อยครั้งและมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 10.6 เท่ากัน

(2) ร่วมชักชวนเพื่อนบ้านในการรักษาความสะอาดและพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 38.8 รองลงมา ได้แก่ ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 32.9 มีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 16.5 และมีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 11.8

6) ร่วมบริจาคสมทบ

(1) ร่วมออกเงินช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมเพื่อจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 61.2 รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 24.7 มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 9.4 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 4.7

(2) ร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมเพื่อจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม

ร้อยละ 48.2 รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 38.8 มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 10.6 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 2.4

7) ร่วมปฏิบัติงาน

(1) ร่วมสอดส่องดูแลและให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับผู้บุกรุกทำลายทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 40.0 รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 38.8 มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 14.1 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 7.1

(2) ร่วมรณรงค์จัดการปัญหาขยะเพื่อป้องกันและพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 35.3 รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 30.6 มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 24.7 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 9.4

8) ร่วมรับผลประโยชน์

(1) ได้รับงบประมาณในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 94.1 รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 3.5 และมีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 2.4

(2) ได้รับรายได้จากการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว พบว่าหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 30.6 รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 28.2 มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 21.2 และไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 20.0

9) ร่วมประสานงาน

(1) ร่วมประสานงานกับเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้านในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 64.7 รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 18.8 มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 9.4 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 7.1

(2) ร่วมอำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 43.5 รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 34.1 มีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 11.8 และมีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 10.6

10) ร่วมในการติดตามประเมินผล

(1) ร่วมติดตามตรวจสอบปัญหาที่เกิดจากการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนพบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 65.9 รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 23.5 มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 5.9 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 4.7

(2) ร่วมประเมินผลจากการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 67.1 รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมบ่อยครั้งและมีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 15.3 เท่ากัน และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 2.4

ตารางที่ 5.23 รูปแบบการมีส่วนร่วม

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
รวมทั้งหมด	85	100
1. ร่วมประชุม		
1) ร่วมประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน		
ไม่มีส่วนร่วม	56	65.9
มีส่วนร่วมบางครั้ง	25	29.4
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	4	4.7
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	0	0.0
2) ร่วมเสนอความคิดเห็น (กลุ่มชุมชน/ชมรม/สมาคม) เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ		
ไม่มีส่วนร่วม	60	70.6
มีส่วนร่วมบางครั้ง	17	20.0
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	4	4.7
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	4	4.7
2. ร่วมเป็นกรรมการ/สมาชิก		
1) ร่วมเป็นกรรมการหรือสมาชิกในชมรมอนุรักษ์ท้องถิ่น		
ไม่มีส่วนร่วม	68	80.0
มีส่วนร่วมบางครั้ง	8	9.4
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	7	8.2
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	2	2.4

ตารางที่ 5.23 รูปแบบการมีส่วนร่วม (ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
2) ร่วมวางแผนตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบ ยั่งยืนของท้องถิ่น		
ไม่มีส่วนร่วม	62	72.9
มีส่วนร่วมบางครั้ง	15	17.6
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	6	7.1
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	2	2.4
3. ร่วมประชาสัมพันธ์		
1) ร่วมแนะนำหรือให้ข้อมูลบนเกาะล้านแก่นักท่องเที่ยว		
ไม่มีส่วนร่วม	18	21.2
มีส่วนร่วมบางครั้ง	24	28.2
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	23	27.1
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	20	23.5
2) ร่วมถ่ายทอดความรู้แก่เยาวชนถึงวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น		
ไม่มีส่วนร่วม	48	56.5
มีส่วนร่วมบางครั้ง	23	27.1
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	9	10.6
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	5	5.9
4. ร่วมเป็นผู้นำ		
1) ร่วมเป็นผู้นำเพื่อนบ้านในการต่อต้านผู้มีอิทธิพลที่บุกรุกพื้นที่		
ไม่มีส่วนร่วม	64	75.3
มีส่วนร่วมบางครั้ง	12	14.1
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	4	4.7
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	5	5.9
2) ร่วมจัดตั้งกรรมการหมู่บ้านเพื่อดูแลและพัฒนาการท่องเที่ยวให้ เกิดความยั่งยืน		
ไม่มีส่วนร่วม	56	65.9
มีส่วนร่วมบางครั้ง	16	18.8
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	10	11.8
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	3	3.5

ตารางที่ 5.23 รูปแบบการมีส่วนร่วม (ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
5. ร่วมชักชวน		
1) ร่วมชักชวนเพื่อนบ้านให้ช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ		
ไม่มีส่วนร่วม	36	42.4
มีส่วนร่วมบางครั้ง	31	36.5
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	9	10.6
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	9	10.6
2) ร่วมชักชวนเพื่อนบ้านในการรักษาความสะอาดและพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน		
ไม่มีส่วนร่วม	28	32.9
มีส่วนร่วมบางครั้ง	33	38.8
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	10	11.8
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	14	16.5
6. ร่วมบริจาคสมทบ		
1) ร่วมออกเงินช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมเพื่อจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน		
ไม่มีส่วนร่วม	52	61.2
มีส่วนร่วมบางครั้ง	21	24.7
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	8	9.4
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	4	4.7
2) ร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมเพื่อจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน		
ไม่มีส่วนร่วม	41	48.2
มีส่วนร่วมบางครั้ง	33	38.8
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	9	10.6
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	2	2.4

ตารางที่ 5.23 รูปแบบการมีส่วนร่วม (ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
7. ร่วมปฏิบัติงาน		
1) ร่วมสอดส่องดูแลและให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับผู้บุกรุกทำลายทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ		
ไม่มีส่วนร่วม	33	38.8
มีส่วนร่วมบางครั้ง	34	40.0
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	12	14.1
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	6	7.1
2) ร่วมรณรงค์จัดการปัญหาขยะเพื่อป้องกันและพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน		
ไม่มีส่วนร่วม	30	35.3
มีส่วนร่วมบางครั้ง	26	30.6
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	21	24.7
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	8	9.4
8. ร่วมรับผลประโยชน์		
1) ได้รับงบประมาณในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว		
ไม่มีส่วนร่วม	80	94.1
มีส่วนร่วมบางครั้ง	3	3.5
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	2	2.4
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	0	0.0
2) ได้รับรายได้จากการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว		
ไม่มีส่วนร่วม	17	20.0
มีส่วนร่วมบางครั้ง	26	30.6
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	18	21.2
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	24	28.2

ตารางที่ 5.23 รูปแบบการมีส่วนร่วม (ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
9. ร่วมประสานงาน		
1) ร่วมประสานงานกับเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้านในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน		
ไม่มีส่วนร่วม	55	64.7
มีส่วนร่วมบางครั้ง	16	18.8
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	8	9.4
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	6	7.1
2) ร่วมอำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ		
ไม่มีส่วนร่วม	37	43.5
มีส่วนร่วมบางครั้ง	29	34.1
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	9	10.6
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	10	11.8
10. ร่วมในการติดตามประเมินผล		
1) ร่วมติดตามตรวจสอบปัญหาที่เกิดจากการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน		
ไม่มีส่วนร่วม	56	65.9
มีส่วนร่วมบางครั้ง	20	23.5
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	5	5.9
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	4	4.7
2) ร่วมประเมินผลจากการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน		
ไม่มีส่วนร่วม	57	67.1
มีส่วนร่วมบางครั้ง	13	15.3
มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	13	15.3
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	2	2.4

เมื่อทำการจัดกลุ่มแบ่งระดับการมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน 10 รูปแบบ สามารถแบ่งหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านในระดับต่ำ ร้อยละ 77.6 และมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ร้อยละ 22.4 ดังตารางที่ 5.24

ตารางที่ 5.24 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

ระดับการมีส่วนร่วม	จำนวน	ร้อยละ
รวมทั้งหมด	85	100
การมีส่วนร่วมระดับต่ำ	66	77.6
การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง	19	22.4

$\bar{X} = 14$ คะแนน, S.D. = 9.4 คะแนน, MAX = 39 คะแนน, MIN = 0 คะแนน

5.4.3.2 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

1) ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาหรือมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมถ้ามีการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ร้อยละ 67.1 และมีปัญหา ร้อยละ 32.9 โดยหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาที่มีปัญหาให้เหตุผลที่ไม่มีความพร้อมหรือไม่สามารถมีส่วนร่วมว่า ทางราชการไม่ให้การสนับสนุน ร้อยละ 10.6 รองลงมาคือ ไม่มีเวลาในการเข้าไปมีส่วนร่วม ร้อยละ 8.2 มีการขัดแย้งภายในกลุ่มประชาชน ร้อยละ 4.7 ขาดความรู้ในเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและไม่พอใจการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 3.5 และไม่มีการแจ้งข่าวสารให้ทราบล่วงหน้า ร้อยละ 2.4 ดังตารางที่ 5.25

ตารางที่ 5.25 ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วม

ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วม	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	85	100
ปัญหาในการมีส่วนร่วม		
ไม่มีปัญหา	57	67.1
มีปัญหา	28	32.9
เหตุผลที่ไม่สามารถมีส่วนร่วม		
ขาดความรู้ในเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	3	3.5
ไม่มีเวลาในการเข้าไปมีส่วนร่วม	7	8.2
ทางราชการไม่ให้การสนับสนุน	9	10.6
มีการขัดแย้งภายในกลุ่มประชาชน	4	4.7
ไม่พอใจการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง	3	3.5
อื่น ๆ (ไม่มีการแจ้งข่าวสารให้ทราบล่วงหน้า)	2	2.4

2) การปฏิบัติงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบเกาะล้าน หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานมีปัญหา ร้อยละ 60.0 และ ไม่มีปัญหา ร้อยละ 40.0 สำหรับปัญหาที่คิดว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบเกาะล้านควรปรับปรุง โดยหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาต้องการให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกาะล้าน ควรปรับปรุงด้านข้อมูลและการประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 18.8 ด้านการประสานงาน ร้อยละ 14.1 ด้านการจัดสรรที่ดินและด้านความสัมพันธ์กับประชาชน ร้อยละ 8.2 ด้านการปรับปรุงเส้นทางคมนาคม ร้อยละ 4.7 ด้านภูมิทัศน์การท่องเที่ยว ร้อยละ 3.5 ด้านระบบสาธารณูปโภค ร้อยละ 2.4 ดังตารางที่ 5.26

ตารางที่ 5.26 ปัญหาการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบเกาะล้าน

การปฏิบัติงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบเกาะล้าน	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	85	100
การปฏิบัติงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบเกาะล้าน		
ไม่มีปัญหา	34	40
มีปัญหา	51	60
ปัญหาที่คิดว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบเกาะล้านควรปรับปรุง		
ด้านข้อมูลและการประชาสัมพันธ์	16	18.8
ด้านการประสานงาน	12	14.1
ด้านการปรับปรุงเส้นทางคมนาคม	4	4.7
ด้านระบบสาธารณูปโภค	2	2.4
ด้านการจัดสรรที่ดิน	7	8.2
ด้านความสัมพันธ์กับประชาชน	7	8.2
อื่น ๆ (ด้านภูมิทัศน์การท่องเที่ยว)	3	3.5

5.4.4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กรณีศึกษา เกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมติฐานไว้ 5 สมมติฐาน ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐาน มีดังนี้

สมมติฐานที่ 1 เกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี มีรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

จากการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกตัวแทนจากเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน ตัวแทนจากเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ และตัวแทนจากคณะกรรมการชุมชน ข้อมูลจากแขวงเกาะล้านที่รับผิดชอบพื้นที่เกาะล้าน ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับเกาะล้าน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การท่องเที่ยวบนเกาะล้านมีรูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งได้แก่ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม และรูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ ซึ่งดำเนินการโดยผู้ประกอบการท้องถิ่น นอกจากนี้ยัง

มีนโยบายและแผนของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องที่เป็นแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยเริ่มตั้งแต่ปี 2546 เกษะล้านได้จัดทำยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเกษะล้าน โครงการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ โครงการและแนวทางการดำเนินการของรัฐเพื่อรองรับการท่องเที่ยว รวมทั้งโครงการสร้างโรงไฟฟ้าจากพลังงานธรรมชาติ แต่ในปัจจุบันรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้กำหนดไว้อยู่ในระหว่างการดำเนินการตามนโยบายและแผน ทำให้ประชาชนท้องถิ่นยังไม่มีส่วนร่วมเท่าที่ควร นั่นคือ เกษะล้าน เมืองพิทยา จังหวัดชลบุรี ไม่มีรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

สมมติฐานที่ 2 การรับรู้ข่าวสารแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกษะล้านแตกต่างกัน

ตารางที่ 5.27 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกษะล้านจำแนกตามการรับรู้ข่าวสาร

การรับรู้ข่าวสาร	จำนวน ตัวอย่าง (N)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	t	Sig (2 – Tailed)
การรับรู้ระดับต่ำ	75	1.17	0.38	- 4.826	0.000
การรับรู้ระดับปานกลาง	10	1.80	0.42		
รวม	85				

จากตารางที่ 5.27 การวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกษะล้านจำแนกตามการรับรู้ข่าวสาร จากการทดสอบด้วยวิธีการทางสถิติแบบ T – test ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่าสถิติทดสอบ $t = - 4.826$ และค่า Sig (2 – Tailed) = 0.000 นั่นคือ ประชาชนท้องถิ่นที่มีการรับรู้ข่าวสารแตกต่างกัน จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกษะล้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 ความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบันแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านแตกต่างกัน

ตารางที่ 5.28 ระดับความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบันกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

ระดับการมีส่วนร่วม	ความตระหนัก ระดับต่ำ		ความตระหนัก ระดับปานกลาง		ความตระหนัก ระดับสูง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	ระดับต่ำ	11	64.7	42	80.8	11	68.8	64
ระดับปานกลาง	6	35.3	10	19.2	5	31.3	21	24.7
รวม	17	100.0	52	100.0	16	100.0	85	100.0

จากตารางที่ 5.28 การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านกับความตระหนัก 3 ระดับ คือ ความตระหนักระดับต่ำ ความตระหนักระดับปานกลาง และความตระหนักระดับสูง พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาที่มีความตระหนักระดับปานกลาง ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านในระดับต่ำ ร้อยละ 80.8 และมีส่วนร่วมระดับปานกลาง ร้อยละ 19.2 ส่วนหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาที่มีความตระหนักระดับต่ำ มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านในระดับต่ำ ร้อยละ 64.7 และมีส่วนร่วมระดับปานกลาง ร้อยละ 35.3 สำหรับหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาที่มีความตระหนักระดับสูง ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านในระดับต่ำ ร้อยละ 68.8 และมีส่วนร่วมระดับปานกลาง ร้อยละ 31.3

ตารางที่ 5.29 การทดสอบความสัมพันธ์ของระดับความตระหนักกับระดับการมีส่วนร่วม

ระดับความตระหนัก	ระดับการมีส่วนร่วม		χ^2	Asymp. Sig. (2 – sided)
	ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง		
ระดับต่ำ	11	6	2.231	0.328
ระดับปานกลาง	42	10		
ระดับสูง	11	5		

จากตารางที่ 5.29 การทดสอบความสัมพันธ์ของระดับความสนใจกับระดับการมีส่วนร่วม จากการทดสอบโดยวิธีการทางสถิติแบบไคสแควร์ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า $\chi^2 = 2.231$ และ ค่า Asymp. Sig. (2 – sided) = 0.328 นั่นคือ ประชาชนท้องถิ่นที่มีความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบันแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 4 ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่น และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านแตกต่างกัน

ตารางที่ 5.30 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านจำแนกตามความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ความรู้ในการจัดการ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	จำนวน ตัวอย่าง (N)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	t	Sig (2 – Tailed)
ความรู้ระดับปานกลาง	26	1.38	0.50	1.974	0.052
ความรู้ระดับสูง	59	1.19	0.39		
รวม	85				

จากตารางที่ 5.30 การวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่งเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านจำแนกตามความรู้ในการจัดการการท่งเที่ยวแบบยั่งยืน จากการทดสอบโดยวิธีการทางสถิติแบบ T - test ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่าสถิติทดสอบ $t = 1.974$ และค่า Sig (2 - Tailed) = 0.052 นั่นคือ ประชาชนท้องถิ่นที่มีความรู้ในการจัดการการท่งเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่งเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 5 ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่งเที่ยวแบบยั่งยืนแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่งเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านแตกต่างกัน

ตารางที่ 5.31 ระดับความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่งเที่ยวแบบยั่งยืนกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่งเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

ระดับการมีส่วนร่วม	ความสนใจระดับต่ำ		ความสนใจระดับปานกลาง		ความสนใจระดับสูง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำ	11	64.7	40	80.0	13	72.2	64	75.3
ระดับปานกลาง	6	35.3	10	20.0	5	27.8	21	24.7
รวม	17	100.0	50	100.0	18	100.0	85	100.0

จากตารางที่ 5.31 การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่งเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านกับความสนใจ 3 ระดับ คือ ความสนใจระดับต่ำ ความสนใจระดับปานกลาง และความสนใจระดับสูง พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาที่มีความสนใจระดับปานกลาง ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่งเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านในระดับต่ำ ร้อยละ 80.0 และมีส่วนร่วมระดับปานกลาง ร้อยละ 20.0 ส่วนหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาที่มีความสนใจระดับสูง ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่งเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านในระดับต่ำ ร้อยละ 72.2 และมีส่วนร่วมระดับปานกลาง ร้อยละ 27.8 สำหรับหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาที่มีความสนใจระดับต่ำ ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่งเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านในระดับต่ำ ร้อยละ 64.7 และมีส่วนร่วมระดับปานกลาง ร้อยละ 35.3

ตารางที่ 5.32 การทดสอบความสัมพันธ์ของระดับความสนใจกับระดับการมีส่วนร่วม

ระดับความสนใจ	ระดับการมีส่วนร่วม		χ^2	Asymp. Sig. (2 – sided)
	ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง		
ระดับต่ำ	11	6	1.711	0.425
ระดับปานกลาง	40	10		
ระดับสูง	13	5		

จากตารางที่ 5.32 การทดสอบความสัมพันธ์ของระดับความสนใจกับระดับการมีส่วนร่วม จากการทดสอบโดยวิธีการทางสถิติแบบไคสแควร์ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า $\chi^2 = 1.711$ และ ค่า Asymp. Sig. (2 – sided) = 0.425 นั่นคือ ประชาชนท้องถิ่นที่มีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนแตกต่างกัน จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น เกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ระดับการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ การรับรู้ข่าวสาร ความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

สำหรับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานและสื่อต่าง ๆ การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทำการสัมภาษณ์ประชาชนท้องถิ่น ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ในชุมชนพื้นที่ท่องเที่ยวซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่อาศัยบนเกาะล้าน หมู่ 7 ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 85 ครัวเรือน และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกตัวแทนจากเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน จำนวน 1 ราย ตัวแทนจากเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ จำนวน 1 ราย และตัวแทนคณะกรรมการชุมชน จำนวน 2 ราย ซึ่งทำการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลรวมทั้งนำเสนอข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย อัตราส่วนร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพรรณนา และสถิติทดสอบ ได้แก่ ไคสแควร์ และ T - test ซึ่งสามารถสรุป อภิปรายและเสนอแนะผลการศึกษา ได้ดังนี้

6.1 สรุปผลการศึกษา

6.1.1 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

จากการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้และคณะกรรมการชุมชน และข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ

ผลการศึกษา พบว่า การท่องเที่ยวบนเกาะล้านมีรูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม และรูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญบนเกาะล้าน ได้แก่ ทะเล ชายหาด และแนวปะการัง แขวงเกาะล้านได้ทำการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดแข่งจักรยานเสือภูเขาแห่งชาติ โครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ การจัดงานไอส์แลนด์ปาร์ตี้ และทำการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งแผ่นพับ วิทยุวารสารการท่องเที่ยว และเว็บไซต์ต่าง ๆ ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวบนเกาะล้านมากขึ้น แต่บนเกาะล้านยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว คือ ที่พักและน้ำประปา ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถค้างแรมบนเกาะล้านได้ ทางหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้จัดทำยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะล้าน โครงการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ โครงการและแนวทางการดำเนินการของรัฐเพื่อรองรับการท่องเที่ยว รวมทั้งโครงการสร้างโรงไฟฟ้าจากพลังงานธรรมชาติ ซึ่งนำมากำหนดเป็นรูปแบบในการจัดการท่องเที่ยวบนเกาะล้านให้เกิดความยั่งยืน

ดังนั้นจึงสรุป ได้ว่า การท่องเที่ยวบนเกาะล้านมีรูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน รวมทั้งมีนโยบายและแผนการจัดการตามยุทธศาสตร์ แนวทางและโครงการต่าง ๆ จากการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบพื้นที่เกาะล้าน แต่ในปัจจุบัน เกาะล้าน ไม่มีรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เนื่องจากอยู่ในระหว่างการดำเนินการตามนโยบายและแผนที่ได้กำหนดไว้

6.1.2 ลักษณะทั่วไปของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนในการศึกษา

ผลการศึกษา พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 50.6 ซึ่งมีอายุระหว่าง 25 - 34 ปี มากที่สุด โดยมีอายุมากที่สุด 72 ปี และมีอายุน้อยที่สุด 15 ปี การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 47.1 ส่วนใหญ่มีระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ระหว่าง 21 - 30 ปี ร้อยละ 34.1 ส่วนใหญ่ไม่มีสถานภาพทางสังคมซึ่งเป็นประชาชนทั่วไป ร้อยละ 95.3 ประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 47.1 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 2,001 - 4,000 บาท ร้อยละ 37.6

6.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษา

ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ การรับรู้ข่าวสาร ความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่

ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ผลการศึกษา พบว่า

การรับรู้ข่าวสาร พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่เคยทราบข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ร้อยละ 57.6 แต่มีการรับรู้ข่าวสารระดับต่ำ ร้อยละ 88.2 โดยรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อมวลชนทางโทรทัศน์มากที่สุด ร้อยละ 31.8 และผ่านสื่อระหว่างบุคคลทางคณะกรรมการชุมชนมากที่สุด ร้อยละ 30.6 โดยส่วนใหญ่คิดว่ามีความจำเป็นต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ร้อยละ 75.3 และคิดว่าการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมีน้อย ร้อยละ 61.2 หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านเพิ่มขึ้นผ่านสื่อโทรทัศน์ ร้อยละ 22.4 โดยข่าวสารที่คิดว่าจำเป็นในการรับรู้เพื่อเป็นแนวทางต่อไปสำหรับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน คือ ความเข้าใจของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ร้อยละ 36.5

ความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบัน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่ทราบว่ามีการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน ร้อยละ 57.6 ในส่วนของสภาพแวดล้อมของเกาะล้านในปัจจุบัน พบว่า ด้านกายภาพยังมีสภาพดี โดยน้ำทะเลมีสภาพดีที่สุด ร้อยละ 72.9 และหาดทรายมีสภาพไม่ดี ร้อยละ 27.1 ด้านชีวภาพ ส่วนใหญ่คิดว่าป่าไม่มีสภาพดีที่สุด ร้อยละ 54.1 และป่าชายเลนมีสภาพไม่ดี ร้อยละ 44.7 ด้านสาธารณูปโภค ส่วนใหญ่คิดว่า การจัดการขยะมีการจัดการดีที่สุด ร้อยละ 75.3 และประปา ยังไม่มีการจัดการที่ดี เนื่องจากบนเกาะล้านยังไม่มีระบบน้ำประปา และด้านคุณภาพชีวิต ส่วนใหญ่คิดว่า ทิวทัศน์มีสภาพที่สวยงามอยู่ ร้อยละ 60.0 และการสาธารณสุขยังไม่มีการบริการที่ดี ร้อยละ 25.9 สำหรับความตระหนักเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่มีความตระหนักในระดับปานกลาง ร้อยละ 64.7

ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับสูง ร้อยละ 69.4

ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่มีความสนใจในระดับปานกลาง ร้อยละ 58.8 โดยมีความสนใจในการสอนเยาวชนให้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นมากที่สุด ร้อยละ 65.9

6.1.4 การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านของหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนในการศึกษา

จากการศึกษา พบว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในระดับต่ำ ร้อยละ 77.6 โดยทำการศึกษากการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน 10 รูปแบบ ได้แก่ ร่วมประชุม ร่วมเป็นกรรมการ/สมาชิก ร่วมประชาสัมพันธ์ ร่วมเป็นผู้นำ ร่วมชักชวน ร่วมบริจาคสมทบ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมประสานงาน และร่วมในการติดตามประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1.4.1 ร่วมประชุม

- 1) ร่วมประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 65.9 และมีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 4.7
- 2) ร่วมเสนอความคิดเห็น (กลุ่มชุมชน/ชมรม/สมาคม) เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 70.6 และมีส่วนร่วมบ่อยครั้ง และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 4.7 เท่ากัน

6.1.4.2 ร่วมเป็นกรรมการ/สมาชิก

- 1) ร่วมเป็นกรรมการหรือสมาชิกในชมรมอนุรักษ์ท้องถิ่น ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 80.0 มีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 2.4
- 2) ร่วมวางแผนตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 72.9 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 2.4

6.1.4.3 ร่วมประชาสัมพันธ์

- 1) ร่วมแนะนำหรือให้ข้อมูลบนเกาะล้านแก่นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 28.2 และไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 21.2
- 2) ร่วมถ่ายทอดความรู้แก่เยาวชนถึงวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 56.5 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 5.9

6.1.4.4 ร่วมเป็นผู้นำ

- 1) ร่วมเป็นผู้นำเพื่อนบ้านในการต่อต้านผู้มีอิทธิพลที่บุกรุกพื้นที่ ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 75.3 และมีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 4.7
- 2) ร่วมจัดตั้งกรรมการหมู่บ้านเพื่อดูแลและพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 65.9 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 3.5

6.1.4.5 ร่วมชักชวน

- 1) ร่วมชักชวนเพื่อนบ้านให้ช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 42.4 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 10.6
- 2) ร่วมชักชวนเพื่อนบ้านในการรักษาความสะอาดและพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 38.8 และมีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 11.8

6.1.4.6 ร่วมบริจาคสมทบ

- 1) ร่วมออกเงินช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมเพื่อจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 61.2 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 4.7
- 2) ร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมเพื่อจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 48.2 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 2.4

6.1.4.7 ร่วมปฏิบัติงาน

- 1) ร่วมสอดส่องดูแลและให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับผู้บุกรุกทำลายทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 40.0 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 7.1
- 2) ร่วมรณรงค์จัดการปัญหาขยะเพื่อป้องกันและพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 35.3 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 9.4

6.1.4.8 ร่วมรับผลประโยชน์

- 1) ได้รับงบประมาณในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 94.1 และมีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 2.4
- 2) ได้รับรายได้จากการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมบางครั้ง ร้อยละ 30.6 และไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 20.0

6.1.4.9 ร่วมประสานงาน

- 1) ร่วมประสานงานกับเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้านในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 64.7 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 7.1
- 2) ร่วมอำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 43.5 มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง ร้อยละ 10.6

6.1.4.10 ร่วมในการติดตามประเมินผล

1) ร่วมติดตามตรวจสอบปัญหาที่เกิดจากการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 65.9 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 4.7

2) ร่วมประเมินผลจากการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ร้อยละ 67.1 และมีส่วนร่วมทุกครั้ง ร้อยละ 2.4

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการเข้าร่วม ร้อยละ 67.1 โดยหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในครัวเรือนที่ศึกษาที่มีปัญหาในการเข้าร่วมให้เหตุผลว่า ทางราชการไม่ให้การสนับสนุน ร้อยละ 10.6 ในส่วนของการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบเกาะล้าน ส่วนใหญ่คิดว่ามีปัญหาในการปฏิบัติงาน ร้อยละ 60.0 สำหรับปัญหาที่คิดว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบเกาะล้านควรปรับปรุง คือ ด้านข้อมูลและการประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 18.8

6.1.5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน เพื่อหาว่าปัจจัยตัวใดที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน ซึ่งได้แก่ การรับรู้ข่าวสาร ความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยใช้การทดสอบทางสถิติแบบไคสแควร์ และ T-test พบว่ามีปัจจัยเพียงหนึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ การรับรู้ข่าวสาร

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน แต่การรับรู้ข่าวสารมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน ซึ่งก็คือ การรับรู้ข่าวสารแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านแตกต่างกัน

6.2 อภิปรายผลการศึกษา

การอภิปรายผลการศึกษา ผู้ศึกษานำเสนอโดยเรียงตามลำดับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

6.2.1 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

ผลการศึกษาในรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน ผู้ศึกษา พบว่า เกาะล้านไม่มีรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เนื่องจากอยู่ในระหว่างการดำเนินการตามนโยบายและแผนที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ และประชาชนท้องถิ่นยังไม่มีส่วนร่วมเท่าที่ควร ในปัจจุบันเกาะล้านมีนักท่องเที่ยวเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องมาจากแรงดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวของเกาะล้าน คือ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะที่มีสภาพธรรมชาติสวยงาม มีหาดทรายโดยรอบเหมาะสำหรับกิจกรรมกลางแจ้งต่าง ๆ เช่น การพักผ่อนชายหาด กีฬาทางน้ำ ตลอดจนทรัพยากรใต้ทะเล คือ ปะการังที่สวยงามเหมาะสำหรับการดำน้ำ ทำให้เกาะล้านเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ซึ่งได้รับการกระตุ้นจากข้อมูลที่มีการสื่อสารออกไป ทั้งข้อมูลการท่องเที่ยวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการโฆษณาประชาสัมพันธ์ของผู้ประกอบการที่ระบุให้เกาะล้านเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวเกาะล้านควรได้รับการพัฒนาและควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้มีจำนวนเกินขีดความสามารถของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จะรองรับได้ด้วยมาตรการอย่างใดอย่างหนึ่งที่สำคัญ ได้แก่ การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Zoning) สำหรับการท่องเที่ยวในลักษณะต่าง ๆ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับที่ก่อให้เกิดการควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยว การวางมาตรการด้านการบริหารจัดการพื้นที่ โดยสอดคล้องในเอกสารประกอบการฝึกอบรมของสถาบันฝึกอบรมวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว (สรท.) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2547ค) กล่าวว่าการกำหนดเขตการใช้พื้นที่หรือเขตการจัดการในแหล่งท่องเที่ยว บริเวณแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจำเป็นต้องมีการกำหนดเขตการใช้พื้นที่เพื่อประโยชน์ต่าง ๆ (Use of zoning) หรือเพื่อการจัดการ (management zone) ให้เหมาะสมตามสภาพของขนาดของทรัพยากรที่รองรับปริมาณนักท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น โดยสามารถป้องกันผลกระทบที่จะมีผลต่อระบบนิเวศโดยรวมกัน โดยมีแนวทางการดำเนินการต่อไปนี้

1) การจัดให้มีเขตบริการหรือศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (Visitor center) ในแหล่งท่องเที่ยวเขตบริการหรือศูนย์บริการนักท่องเที่ยวควรจัดอยู่ในบริเวณที่มีความหนาแน่นด้านนิเวศสูง

ภายในแหล่งท่องเที่ยวและพื้นที่ราบมากพอที่จะจัดสิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริเวณนอกเขตโบราณสถาน ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการให้บริการข้อมูลและความรู้แก่นักท่องเที่ยวโดยจัดทำโปรแกรมสื่อความหมาย (interpretation program) อันจะเสริมสร้างจิตสำนึกที่ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว

2) การจัดเขตกิจกรรมการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยว ควรกำหนดไว้ในบริเวณพื้นที่ที่มีความหนาแน่นและไม่เปราะบางจนเกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศหากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นโบราณสถานควรจำกัดอยู่ในเขตที่จะไม่ทำลายโบราณวัตถุสถาน การจัดเขตกิจกรรมการใช้ประโยชน์ควรมีการควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปใช้ประโยชน์ไม่ให้เกิดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ตลอดจนควบคุมไม่ให้นักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม โดยการออกระเบียบจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว เส้นทาง ระยะเวลา และฤดูกาลในการใช้ประโยชน์ รวมทั้งการกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราดูแลพื้นที่ตลอดเวลาที่เปิดบริการ

3) การจัดเขตสงวนหรือบริเวณพื้นที่ที่มีความเปราะบางด้านนิเวศพื้นที่ที่มีความเปราะบางด้านนิเวศและพื้นที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ ควรจัดไว้เป็นเขตสงวนหรือเขตป่าเปลี่ยนที่เป็นอย่างน้อยมีการควบคุมการใช้ประโยชน์อย่างเข้มงวดเพื่อรักษาสมดุลทางนิเวศ เช่น การไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวเข้าไปในป่าในฤดูกาลผสมพันธุ์ของสัตว์ป่า ตลอดจนการควบคุมไม่ให้นักท่องเที่ยวเข้าไปใช้ในโบราณสถานที่มีสภาพเก่าแก่ และอาจหักพังได้ง่าย เป็นต้น

ในการศึกษาของ กุลวัฒน์ ศรีอินทร์งาม (2546) เรื่อง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: เครื่องมือเพื่อการพัฒนาและพิทักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า เครื่องมืออย่างหนึ่งที่ชาวชุมชนเกาะยาวน้อยได้นำมาใช้เพื่อทำให้การรณรงค์ของชุมชนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น คือ การนำแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาใช้ พร้อมทั้งยังได้มีการปรับปรุงจุดมุ่งหมายบางประการ จนพัฒนามาเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่เรียกว่า "การท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน" จุดมุ่งหมายที่เปลี่ยนไป คือ "เรื่องความเป็นเจ้าของ" หมายถึง การดำเนินการทั้งหมดจะต้องเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น และการวิจัยของ พูลสมบัติ นามหล้า (2544: บทคัดย่อ) เรื่อง รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์และร้อยเอ็ด การศึกษา พบว่า การท่องเที่ยวที่จัดโดยชุมชนจะช่วยอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมดั้งเดิมเอาไว้ ถ้าชุมชนจะจัดการท่องเที่ยวด้วยตนเอง วัตถุประสงค์อันดับแรกที่ชุมชนต้องการคือ การสร้างรายได้และพัฒนาชีวิตของชุมชน อันดับที่สองคือ เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ส่วนการเผยแพร่ของดีของชุมชน และการศึกษาร่วมกันของชุมชนเป้าหมายกับนักท่องเที่ยวเป็น วัตถุประสงค์อันดับรองลงมา

จะเห็นได้ว่า เกาะล้านมีการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว ได้กำหนดให้มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับเกาะล้าน และมีแผนการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีโครงการจัดทำผังเมืองเฉพาะ มีการจัดกิจกรรมท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

ทั้งนี้การท่องเที่ยวบนเกาะล้านจะยั่งยืนได้ต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้าน เพื่อการพัฒนาชุมชนและการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

6.2.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน พบว่า ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปิยะวรรณ ศิริปิตุภูมิ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน กรณีศึกษาหมู่บ้านบ้านโค้งโค้ง ตำบลปากพ่องวันออก อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนตามรูปแบบการอนุรักษ์อยู่ในระดับต่ำ และ คนางค์ คันธมธุรพจน์ (2547: 241) ได้กล่าวถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งเครือข่ายระวางภัยจากดินถล่มแบ่งได้ 7 ระดับ ดังนี้

- 1) ระดับที่ 1 ร่วมรับรู้ข้อมูล
- 2) ระดับที่ 2 ร่วมแสดงความคิดเห็น
- 3) ระดับที่ 3 พิจารณา ตัดสินใจ
- 4) ระดับที่ 4 เข้าร่วมโครงการ
- 5) ระดับที่ 5 ร่วมจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังแจ้งเตือนภัยจากดินถล่ม
- 6) ระดับที่ 6 ร่วมจัดทำแผนเฝ้าระวังภัยจากดินถล่ม
- 7) ระดับที่ 7 ร่วมเฝ้าระวังภัยจากดินถล่ม

ในกระบวนการนี้ จะเริ่มดำเนินการตั้งแต่การประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมของชัดเจนยิ่งขึ้น ถ้าข้อมูลข่าวสารที่ได้รับไม่ถูกต้อง และไม่ครบถ้วน อาจนำไปสู่ความไม่เข้าใจและความไม่ไว้วางใจได้ในที่สุด

ซึ่งบนเกาะล้านอาจมีการประชาสัมพันธ์ไม่เพียงพอ ทำให้ประชาชนท้องถิ่นไม่มีความชัดเจนในข้อมูลข่าวสารจนเกิดเป็นความขัดแย้งกันระหว่างหน่วยงานรัฐกับประชาชนท้องถิ่น ทำให้ประชาชนท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในระดับต่ำ

6.2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน เพื่อศึกษาว่าปัจจัยใดมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ การรับรู้ข่าวสาร ความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน ได้แก่ การรับรู้ข่าวสาร

นั่นคือ การรับรู้ข่าวสารแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากประชาชนไม่มีเวลาในการรับข่าวสารเพราะต้องประกอบอาชีพ โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปาริชาติ บึงพรรัตน์ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไพศาล หงษ์ทอง (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ชุมชนลำปางกะติแดง จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า การรับรู้ข่าวสาร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนลำปางกะติแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้น การรับรู้ข่าวสารมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน ได้แก่ ความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบัน พบว่า ความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบันแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านไม่แตกต่างกัน เนื่องจากประชาชนมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ เกาะล้านยังมีทรัพยากรธรรมชาติ

ทางการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญ ซึ่งเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาและทำรายได้ให้กับประชาชนท้องถิ่น ดังนั้น ความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบันไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากความรู้ในเรื่องท้องถิ่นเป็นความรู้ที่ได้พบเห็นจากชีวิตประจำวัน เป็นความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพชน เป็นความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติในวิถีชีวิตในชุมชน ส่วนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ การสังเกต การทราบจากสื่อต่าง ๆ แต่ก็ทำให้แต่ละบุคคลมีความรู้ไม่เท่ากัน ดังนั้น ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน พบว่า ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนแตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านไม่แตกต่างกัน เนื่องจากประชาชนท้องถิ่นมีความรักและความห่วงใยในทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ประชาชนท้องถิ่นมีความสนใจที่จะเข้าร่วมเพื่อให้การท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืน ดังนั้น ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

จากทรัพยากรธรรมชาติทางการท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเกาะล้านก่อให้เกิดรายได้แก่ประชาชนท้องถิ่น ย่อมส่งผลต่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งนี้ ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมของเกาะล้าน ยังไม่มีผลกระทบที่ชัดเจนต่อรายได้ของประชาชนท้องถิ่นจากการท่องเที่ยว ถึงแม้ว่าประชาชนท้องถิ่นจะมีความตระหนัก ความรู้และความสนใจอยู่ในระดับใดก็ไม่ส่งผลให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

6.2.4 ปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

การศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน พบว่า เหตุผลที่ทำให้ประชาชนไม่มีความพร้อมหรือไม่สามารถมี

มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้ คือ ทางราชการไม่ให้การสนับสนุน และไม่มีเวลาในการเข้าไปมีส่วนร่วม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากที่ประชาชนมีภาระด้านการประกอบอาชีพเพื่อก่อให้เกิดรายได้ โดยสอดคล้องกับปัญหาอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการศึกษาของ ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2547) คือ

1) อุปสรรคด้านการเมือง เกิดจากการไม่ได้กระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่ประชาชน โครงสร้างอำนาจทางการเมือง การปกครอง การบริหาร เศรษฐกิจ ตกอยู่ในกำมือของทหาร นายทุน และข้าราชการ

2) อุปสรรคด้านเศรษฐกิจ เกิดจากการขาดความสามารถในการพึ่งตนเอง อำนาจการต่อรองมีน้อย กระบวนการผลิต ปัจจัยการผลิตตกอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์

3) อุปสรรคด้านวัฒนธรรม ขนบประเพณีในแต่ละพื้นที่ที่ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้เนื่องจากขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน

ส่วนปัญหาที่ต้องการให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกาะล้านควรปรับปรุง คือ การประชาสัมพันธ์ หน่วยงานรัฐขาดการให้ข้อมูลข่าวสารต่อประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะควรมีการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมระหว่างกันและกัน มิ่งสรรพ ขาวสะอาด (2547: 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ไว้ว่า การประชาสัมพันธ์ เป็นการติดต่อสื่อสารในระบบสองทาง (Two-way Communication) เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีแก่ประชาชน เช่น หน่วยงานของรัฐสื่อสารประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มประชาชน ในขณะที่เดียวกันก็รับฟังความคิดเห็นปฏิกิริยาตอบสนอง (feedback) รวมทั้งประชามติและความต้องการของประชาชนด้วย วิธีการติดต่อสื่อสารระบบสองทางนี้ จะทำให้หน่วยงานได้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดและความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มประชาชน และสามารถนำมากำหนดเป็นนโยบาย และวิธีการดำเนินงานของหน่วยงานให้สอดคล้อง เหมาะสม และเป็นไปได้ตามความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน

6.3 ข้อเสนอแนะ

6.3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

6.3.1.1 การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

การท่องเที่ยวบนเกาะล้านเป็นสิ่งที่สร้างรายได้ให้กับประชาชนท้องถิ่น ถึงแม้ว่าประชาชนบนเกาะล้านจะไม่ได้รับเอกสารสิทธิในการถือครองที่ดิน แต่ประชาชนก็สามารถสร้างรายได้ให้แก่ตนเองในการประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้าง เพราะการท่องเที่ยวบนเกาะล้านประกอบไปด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้ประชาชนบนเกาะล้านไม่เกิดการว่างงาน การ

ท่องเที่ยวบนเกาะล้านต้องมีการพัฒนา ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องเป็นไปในทิศทางที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว รักษาทรัพยากรให้คงความดึงดูดใจ และพัฒนาให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการชกแจง แนะนำ และควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

จากการท่องเที่ยวบนเกาะล้าน พบว่ามีกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ที่สำคัญ ได้แก่ กิจกรรมการพักผ่อนชายหาดและการเล่นกีฬาทางน้ำ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถทำได้เกือบทุกแหล่งท่องเที่ยวของเกาะล้านที่เป็นหาดทรายชายทะเลโดยรอบ แต่มีข้อจำกัดบ้างตามฤดูกาลของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว นอกจากกิจกรรมการพักผ่อนชายหาดและการเล่นกีฬาทางน้ำ ยังสามารถทำกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่น ๆ บนเกาะล้านได้อีก เพื่อให้สอดคล้องกับส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งกิจกรรมที่น่าสนใจและสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวบนเกาะล้าน โดยมีกิจกรรม ดังนี้

1) กิจกรรมทางน้ำ คือ การท่องเที่ยวตามชายหาดต่าง ๆ ที่อยู่รอบเกาะล้าน ได้แก่ กิจกรรมดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น กิจกรรมดำน้ำดูปะการังน้ำลึก กิจกรรมตกปลา

2) กิจกรรมบนบก คือ การท่องเที่ยวบนเกาะล้านที่อยู่บนพื้นฐานของขีดความสามารถที่ทรัพยากรธรรมชาติจะรองรับได้ ได้แก่ การเดินศึกษาธรรมชาติ กิจกรรมขี่จักรยานในเส้นทางชมวิว กิจกรรมพักผ่อนในแหล่งธรรมชาติ กิจกรรมสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน

เพื่อการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2547: 3 - 4) ต้องมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1) องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identity or Authentic or Endemic or Unique) ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Eco - system) ในพื้นที่นั้น ๆ ดังนั้น องค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ (Nature-based tourism)

2) องค์ประกอบด้านการจัดการเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainable managed tourism)

เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

3) องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental education-based tourism)

4) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น (Involvement of local community or People participation) ที่มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดท้องถิ่นที่ส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี้เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า (Grass root) จนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (Community participation-based tourism)

สรุป แนวความคิดของการพัฒนาในทิศทางที่ยั่งยืน มีผลต่อการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวโดยตรง มุ่งเน้นให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยรวม ปรับสภาพการจัดการเพื่อเข้าสู่ยุคใหม่ของกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นการพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน การจัดการการท่องเที่ยวทุกประเภท ต้องคำนึงถึงการรักษาสิ่งแวดล้อม การสงวนรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว และใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม

6.3.1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืน เป็นการเน้นให้ความสำคัญแก่ประชาชนท้องถิ่น ในการกำกับ ดูแล และควบคุมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ ความรู้สึกที่เป็นเจ้าของท้องถิ่นของประชาชนจะก่อให้เกิดความรักและความหวงแหน ประชาชนท้องถิ่นจะต้องสัมพันธ์กับหน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ระหว่างประชาชนท้องถิ่นกับหน่วยงานรัฐ โดยประชาชนท้องถิ่นจะเป็นผู้รับทราบนโยบายต่าง ๆ เป็นผู้ใช้และดำเนินการตามแผนงานและแผนปฏิบัติของรัฐ ส่วนประชาชนท้องถิ่นกับหน่วยงานเอกชน ประชาชนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของฐานรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่จัดขึ้นโดยเอกชนหรือบริษัทนำเที่ยว

การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น จะเริ่มตั้งแต่การให้ข้อมูลแก่ท้องถิ่น การเตรียมการจัดการ การวางแผน การใช้ทรัพยากร การมีส่วนร่วมในการบริการ และการได้รับประโยชน์จากการบริการ โดยประชาชนท้องถิ่นต้องตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นประชาชนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญในกระบวนการการมีส่วนร่วม

การที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วม นอกจากการปลูกฝังจิตสำนึกแล้วจะต้องมีการส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ซึ่งควรพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ (ฉลาดชาย รมิตานนท์, 2547) ดังนี้

1) ปัจจัยเกี่ยวกับกลไกของภาครัฐ ทั้งในระดับนโยบายมาตรการ และการปฏิบัติที่เอื้ออำนวย รวมทั้งการสร้างช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชน จำเป็นที่จะต้องทำให้การพัฒนาเป็นระบบเปิดมีความเป็นประชาธิปไตย มีความโปร่งใส รับฟังความคิดเห็นของประชาชนและมีการตรวจสอบได้

2) ปัจจัยด้านประชาชน ที่มีสำนึกต่อปัญหาและประโยชน์ร่วมมีสำนึกต่อความสามารถและภูมิปัญญาในการจัดการปัญหาซึ่งเกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ ซึ่งรวมถึงการสร้างพลังเชื่อมโยงในรูปกลุ่มองค์กร เครือข่ายและประชาสังคม

3) ปัจจัยด้านนักพัฒนาและองค์กรพัฒนา ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทในการส่งเสริมกระตุ้น สร้างจิตสำนึก เอื้ออำนวยกระบวนการพัฒนาสนับสนุนข้อมูลข่าวสารและทรัพยากรและร่วมเรียนรู้กับสมาชิกชุมชน

หากประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากหรือมีอำนาจเพียงพอในการร่วมควบคุมการท้องถิ่น จะช่วยให้เกิดการพัฒนาค้นได้อย่างดี อีกทั้งสามารถจัดสรรผลประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม และเกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนมากขึ้น สิ่งสำคัญที่จะให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม คือ การให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ในการดูแลทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการเพิ่มทักษะในการจัดการและประสานงานกับภายนอก ซึ่งลักษณะและรูปแบบของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการการท้องถิ่นมีความสัมพันธ์ตามลักษณะกิจกรรมของชุมชน

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น จึงต้องเป็นการมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น ซึ่งหมายถึงการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต การได้รับผลตอบแทนมาบำรุงรักษาแหล่งท้องถิ่น ชุมชนสามารถควบคุมการพัฒนาการท้องถิ่นอย่างมีคุณภาพ มีการรักษาระบบนิเวศที่ยั่งยืน สังคมพัฒนาอย่างเหมาะสม มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยพัฒนาการของชุมชนเอง

สรุป การที่จะให้การท่องเที่ยวพัฒนาไปอย่างยั่งยืน ภาครัฐควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการริเริ่มและดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมแสดงความคิดเห็น พิจารณาและตัดสินใจในโครงการที่จะเข้ามาดำเนินการในชุมชนมากขึ้น เป็นการกำหนดอนาคตของประชาชนเองเพื่อให้ประชาชนพัฒนาชุมชนบนความต้องการของประชาชนเอง ทำให้ลดความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับประชาชนลงได้และเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนในรูปแบบเดียวกัน

6.3.1.3 แนวทางและมาตรการต่าง ๆ

1) ด้านการอบรมให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก การศึกษาและการสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนท้องถิ่นในการช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติทางการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมโดยรวม รวมทั้งให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวด้วย โดยอาจกำหนดรูปแบบให้การศึกษาจัดอยู่ในหลักสูตรเพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกตั้งแต่เยาวชน และจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้และความเข้าใจกับประชาชน มีการศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้สื่อความหมายธรรมชาติแบบต่าง ๆ จัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่มีการจัดแสดงข้อมูลภาพและการบรรยายประกอบ การจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และการให้ข้อมูล ข่าวสารในสื่อต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นการสร้างจิตสำนึกให้เกิดความรักและความห่วงแหน โดยจิตสำนึกเป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับประชาชนทุกคนในพื้นที่ อันจะเป็นจุดเริ่มต้นของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว ทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถดำรงอยู่ได้

2) มาตรการการใช้ประโยชน์ที่ดินและแบ่งเขตการใช้พื้นที่การจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการสงวนรักษาพื้นที่ที่มีคุณค่าทางภูมิทัศน์และพื้นที่ที่มีความสำคัญทางสภาพแวดล้อม เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและชายหาด ควรมีการวางแผนทางการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยกำหนดกิจกรรมและพัฒนาการจัดการน้ำเสียและการจัดการขยะรวมทั้งสาธารณูปโภคให้สอดคล้องกับพื้นที่ ควรจัดระเบียบกิจกรรมการค้าริมชายหาด ป้องกันการรุกรานเนื้อที่ชายหาดและเชิงเขา ควรมีความชัดเจนด้านเอกสารสิทธิ์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนบนเกาะล้านและเป็นการสร้างศักยภาพของพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

3) ด้านการประสานงานและประชาสัมพันธ์ การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชนท้องถิ่น ควรมีการสื่อสารที่ชัดเจน จัดประชุมระหว่างประชาชนท้องถิ่นกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบและแสดงความคิดเห็นพร้อมทั้งแสดงความต้องการในการจัดทำโครงการต่อไป มีการกระจายเสียงตามสายเพื่อให้เข้าถึงประชาชนมาก

ขึ้น อาจทำการจัดอบรมให้ความรู้และความเข้าใจแก่ประชาชนถึงปัญหาจากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน เพื่อให้เกาะล้านได้รับการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน ในด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวบนเกาะล้าน ตั้งแต่ป้ายบอกทางไปท่าเทียบเรือควรจัดทำให้ชัดเจน จัดทำสื่อต่าง ๆ นำเสนอข้อมูลการท่องเที่ยวบนเกาะล้าน จัดทำแผ่นพับให้มีรูปแบบที่หลากหลายและลงสื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อให้นักท่องเที่ยวที่สนใจได้รับทราบข้อมูลที่ชัดเจนในด้านการเดินทาง แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ การบริการที่พัก และกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะล้าน รวมทั้งจัดทำป้อมประชาสัมพันธ์บนเกาะล้านให้บริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาถึง

6.3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรทำการปรับปรุงและศึกษาเพิ่ม ดังต่อไปนี้

6.3.2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่คาดว่าจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เช่น พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การให้คุณค่าสิ่งแวดล้อมบนเกาะล้าน และ การส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นต้น

6.3.2.2 ควรทำการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

6.3.2.3 ควรมีการศึกษาความเหมาะสม เพื่อพัฒนาเกาะล้านให้เกิดความยั่งยืน โดยประเด็นที่ศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนท้องถิ่น รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมที่ตั้งและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว

6.3.2.4 ควรทำการศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะล้าน

6.3.2.5 ควรทำการศึกษาการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐในการจัดการท่องเที่ยวบนเกาะล้าน

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กองส่งเสริมและเผยแพร่. 2547. **ความรู้สิ่งแวดล้อม.**

กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2542. **การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยว**

เชิงนิเวศ รายงานผลการดำเนินงาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2547ก. **สรุปรายได้-รายจ่ายจากการท่องเที่ยว ปี 2547.**

ค้นวันที่ 4 มิถุนายน 2548 จาก <http://www2.tat.or.th/stat/download/tex/20/>

summary%202004.doc

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2547ข. **หลักการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable**

Tourism). ค้นวันที่ 4 ตุลาคม 2547 จาก <http://www.tat.or.th/thai/40year/report>

2a.html

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2547ค. **เอกสารประกอบการฝึกอบรมของสถาบันฝึกอบรม**

วิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว (สรท.) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

(ททท.). เอกสารประกอบการฝึกอบรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงาน

ภาคกลาง เขต 8.

กุลวัฒน์ ศรีอินทร์งาม. 2546. **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.** ค้นวันที่ 30 กรกฎาคม 2548 จาก

http://www.gvc.tu.ac.th/rural_study/kul.htm

กัณฑ์ธิดา แดงนิ่ม. 2543. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม**

ทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง. สารนิพนธ์สำนักพัฒนาศึกษา สถาบัน

บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

แขวงเกาะล้าน. 2546. **เอกสารข้อมูล หมู่เกาะล้าน.** สำนักงานเมืองพัทยา สาขาเกาะล้าน.

คนางค์ คันธมธุรพจน์. 2547. **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการพื้นที่เสี่ยงภัยจาก**

ดินถล่ม. ใน คู่มือ รูปแบบกลไกการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการ

บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. เชียงใหม่: สถาบันวิจัย

สังคม.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ฉลาดชาย รมิตานนท์. 2547. การมีส่วนร่วม. ค้นวันที่ 2 สิงหาคม 2548 จาก http://www.cdd.go.th/kmcd/data/basic_cdd2.pdf
- นุชอ่าน วุฑฒิกกรรมรักษา. 2526. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้าร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบท: ศึกษากรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่น ตำบลคู้งพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์. 2547. สำนักด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. ค้นวันที่ 2 ธันวาคม 2547 จาก <http://www.stou.ac.th/Tourism/Acheive/May/Topic2.htm>
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. 2527. กลวิธี แนวทางและวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน. ใน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นักศึกษาสังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อมรุ่น 18. 2541. ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวบนเกาะเกร็ด ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. รายงานการวิจัยภาควิชาสังคมศาสตร์ สาขาสิ่งแวดล้อม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริ่ง แอนด์ แมเนจเมนท์ จำกัด และ บริษัท เอสคิว อาร์คีटेค แอนด์ แพลนเนอร์ จำกัด. 2547. รายงานการศึกษาฉบับสุดท้าย โครงการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะพื้นที่หมู่เกาะล้าน จังหวัดชลบุรี. รายงานการศึกษาเสนอต่อสำนักงานโยธาธิการและผังเมือง จังหวัดชลบุรี.
- ประกายรัตน์ สุวรรณ. 2548. คู่มือการใช้โปรแกรม SPSS เวอร์ชัน 12 สำหรับ Windows. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ปาริชาติ บึงพรรัตน์. 2546. การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏพระนคร.
- ปิยะวรรณ ศิริปิตุภูมิ. 2545. การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน: กรณีศึกษาหมู่บ้านบ้านไก่อังไค้ง ตำบลปากพ่องตะวันออก อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช. สารนิพนธ์สำนักพัฒนาบัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พัชรี สีโรรส. 2546. การมีส่วนร่วมของประชาชน. ใน การมีส่วนร่วมของประชาชน. อรรถชัย ก๊กผล. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- พูลสมบัติ นามหล้า.2544. รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด
สุรินทร์และร้อยเอ็ด. กรุงเทพมหานคร: สมาคมเทคโนโลยีที่เหมาะสม.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์ .2527. นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การ
พัฒนาในปัจจุบัน. ใน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.
ทิวทอง หงษ์วิวัฒน์.กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไพศาล หงษ์ทอง. 2545. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนลำบึง
กะตีด่าง จังหวัดสิงห์บุรี. สารนิพนธ์สำนักพัฒนาบัณฑิตศึกษา สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง. 2548. รายงานการศึกษาการเปลี่ยนแปลงชุมชนและ
สิ่งแวดล้อมภายหลังด้านการพัฒนาและการท่องเที่ยว กรณีศึกษาเกาะล้าน
จ.ชลบุรี. รายงานการวิจัยการพัฒนาและความเป็นเมือง สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด. 2547. คู่มือการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและ
พันธุ์พืช). ใน คู่มือ รูปแบบกลไกการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการ
บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. เชียงใหม่: สถาบันวิจัย
สังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รุ่งทิพ ว่องปฏิการ. 2547. ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. ค้นวันที่ 4 ตุลาคม 2547.
จาก <http://www2.tat.or.th/tat/e-journal/47jan-mar/Effect.doc>
- รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2543. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวยั่งยืน.
กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2544. ท่องเที่ยวยั่งยืน (ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์) ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.
อนุสาร อสท. 42 (พฤศจิกายน): 118.
- วรัญญา เวียงอำพล. 2546. การจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในประเทศไทย. สารนิพนธ์
สำนักพัฒนาบัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วินิจ รังผึ้ง. 2546. เที่ยวเกาะล้านวันหยุด. อนุสาร อสท. 43 (มีนาคม): 87-88.
- ศุภวรรณ โพธิ์นาค. 2545. ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อวิถีชีวิตของชุมชนเกาะล้าน
เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ศาลาว่าการเมืองพัทยา. 2547. ส่วนราชการ แขวงเกาะล้าน. ค้นวันที่ 26 มกราคม 2548
จาก <http://www.pattayacityhall.go.th/start/gov/g4.htm>
- สมพร เทพสิทธิ์. 2536. การพัฒนาแบบยั่งยืน. เอกสารการประชุม เสนอต่อการประชุม
ราชบัณฑิตและภาคีสมาชิก สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง ณ ห้องประชุม
ราชบัณฑิตยสถาน.
- สานิตย์ บุญชู. 2527. การพัฒนาชุมชน: การมีส่วนร่วมของประชาชน. ใน เอกสารทางวิชาการ
หมายเลข 7. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2546. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 12.
กรุงเทพมหานคร: เพ็ญฟ้า พรินต์ติ้ง.
- สัญญา สุติพันธ์วิหาร. 2539. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางน้ำจาก
ชุมชน: ศึกษากรณีเทศบาลเมืองภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เสรี วงศ์ไพจิตร. 2534. จุดหักเหของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ชนวนให้เกิดขบวนการ
นิเวศวิทยาทางการเมือง. เอกสารวิจัยเสนอต่อวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- Cochran, William G. 1963. Sampling Techniques. 2nd ed. New York: John Wiley &
Sons.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตารางที่ ก.1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาสัดส่วนของประชากร (P) ณ ระดับความเชื่อมั่น 99.95 และ 90 เปอร์เซ็นต์ เมื่อยอมให้ความคลาดเคลื่อน (E) ของการประมาณค่าสัดส่วนเกิดขึ้นได้ในระดับ $\pm 1\%$ $\pm 5\%$ และ $\pm 10\%$ ของค่าสัดส่วนสูงสุด

ความเชื่อมั่น	ระดับความเชื่อมั่น 99%			ระดับความเชื่อมั่น 95%			ระดับความเชื่อมั่น 90%		
	$\pm 1\%$	$\pm 5\%$	$\pm 10\%$	$\pm 1\%$	$\pm 5\%$	$\pm 10\%$	$\pm 1\%$	$\pm 5\%$	$\pm 10\%$
ความคลาดเคลื่อน (E)									
ขนาดประชากร (N)									
100	100	90	70	99	80	50	99	73	40
200	198	164	106	196	134	67	194	115	51
300	296	225	129	292	172	75	287	143	55
500	483	321	155	477	223	83	466	176	60
700	679	394	168	655	255	88	635	196	62
1,000	957	474	184	909	286	91	872	214	64
1,500	1,406	563	196	1,305	316	94	1,229	230	65
2,000	1,837	621	202	1,667	334	95	1,545	239	66
2,500	2,250	662	206	2,000	345	96	1,828	245	66
3,000	2,647	692	209	2,308	353	97	2,082	249	66
3,500	3,029	716	211	2,593	359	97	2,311	252	67
4,000	3,351	735	213	2,858	364	98	2,519	255	67
4,500	3,750	750	214	3,104	368	98	2,708	257	67
5,000	4,091	763	215	3,334	371	98	2,881	258	67
6,000	4,737	783	217	3,750	375	98	3,188	260	67
7,000	5,339	798	218	4,118	379	99	3,449	262	67
8,000	5,823	809	219	4,445	381	99	3,676	263	67
9,000	6,429	818	220	4,737	383	99	3,873	264	67
10,000	6,923	826	220	5,000	385	99	4,048	265	68
15,000	9,000	849	222	6,000	390	99	4,679	267	68
20,000	10,447	861	223	6,667	393	100	5,075	268	68
30,000	12,857	874	223	7,500	395	100	5,543	270	68
50,000	15,517	884	224	8,334	397	100	5,986	271	68
70,000	17,027	889	224	8,750	398	100	6,198	271	68
100,000	18,367	892	225	9,091	399	100	6,367	271	68
∞	22,500	900	225	10,000	400	100	6,800	272	68

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

1. ชื่อ คุณสุธรรม เพ็ชรเกตุ
ตำแหน่ง หัวหน้าแขวงเกาะล้าน
วันที่สัมภาษณ์ 18 กรกฎาคม 2548

2. ชื่อ คุณสมเกียรติ พรหมยานนท์
ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ป่าไม้เกาะล้าน
วันที่สัมภาษณ์ 7 กรกฎาคม 2548

3. ชื่อ คุณค้ำนิง ฉวีเรือง
ตำแหน่ง ประธานกรรมการชุมชนเกาะล้าน
วันที่สัมภาษณ์ 21 กรกฎาคม 2548

4. ชื่อ คุณวินัย หวังพรายเจริญสุข
ตำแหน่ง ที่ปรึกษากกรรมการชุมชนเกาะล้าน
วันที่สัมภาษณ์ 16 มิถุนายน 2548

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน
เรื่อง รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น
เกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

ผู้สัมภาษณ์.....

วันที่สัมภาษณ์.....

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

1.1 ชื่อ – นามสกุล.....

1.2 ตำแหน่ง.....

1.3 ระยะเวลาการทำงาน.....

2. ข้อมูลเกี่ยวกับเกาะล้าน

2.1 ความเป็นมาของชุมชนเกาะล้าน

2.2 สภาพแวดล้อมปัจจุบันของเกาะล้าน

3. การดำเนินการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

3.1 การดำเนินการการท่องเที่ยวบนเกาะล้านในปัจจุบัน

3.2 รูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

3.3 การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

3.4 วิธีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

3.5 แผนหรือนโยบายเพื่อเตรียมรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

3.6 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

4. ความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

4.1 การท่องเที่ยวบนเกาะล้านในปัจจุบัน

4.2 ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

4.3 ความพร้อมของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

5. บทบาทและหน้าที่

5.1 บทบาทและหน้าที่ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

5.2 การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

5.3 การให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนหรือแก้ไขปัญหาการ
ท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

5.4 การประสานงานและต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานในพื้นที่ในการจัดการการ
ท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 การปรับปรุงแผนหรือนโยบายการจัดการการท่องเที่ยว

6.2 การจัดการการท่องเที่ยวบนเกาะล้านเพื่อความยั่งยืน

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้
เรื่อง รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น
เกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

ผู้สัมภาษณ์.....

วันที่สัมภาษณ์.....

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

1.1 ชื่อ - นามสกุล.....

1.2 ตำแหน่ง.....

1.3 ระยะเวลาการทำงาน.....

2. ความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

2.1 การท่องเที่ยวบนเกาะล้านในปัจจุบัน

2.2 ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

2.3 ความพร้อมของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

3. บทบาทและหน้าที่

3.1 บทบาทและหน้าที่ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

3.2 การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

3.3 การให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนหรือแก้ไขปัญหาการ

ท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

3.4 การประสานงานและต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานในพื้นที่ในการจัดการการ

ท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

4. ข้อเสนอแนะ

4.1 การปรับปรุงแผนหรือนโยบายการจัดการการท่องเที่ยว

4.2 การจัดการการท่องเที่ยวบนเกาะล้านเพื่อความยั่งยืน

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับคณะกรรมการชุมชน
เรื่อง รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น
เกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

วันที่สัมภาษณ์.....

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

1.1 ชื่อ - นามสกุล.....

1.2 ตำแหน่ง.....

2. ข้อมูลทั่วไปของชุมชน

2.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

2.2 ความสำคัญของชุมชนเกาะล้าน

3. ลักษณะโดยทั่วไปของชุมชน

3.1 ข้อมูลด้านประชากร

3.2 ลักษณะการตั้งบ้านเรือนในชุมชน

3.3 วัฒนธรรมท้องถิ่น

3.4 ลักษณะการใช้ที่ดิน

3.5 การคมนาคม

3.6 ระบบสาธารณูปโภค ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา

4. สภาพทางเศรษฐกิจ

4.1 อาชีพหลัก อาชีพรองของประชากรในชุมชน

4.2 สภาพการว่างงาน

4.3 รายได้

5. ด้านการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

5.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวบนเกาะล้านที่สำคัญ

5.2 การจัดตั้งชมรมหรือสมาคมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวบนเกาะล้าน

5.3 การรับทราบเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

- 5.4 การจัดทำแผนเตรียมรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน
- 5.5 การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน
- 5.6 รายได้และการบริหารจากการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน
- 6. ความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
  - 6.1 การท่องเที่ยวบนเกาะล้านในปัจจุบัน
  - 6.2 ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน
  - 6.3 ความพร้อมของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน
- 7. บทบาทและหน้าที่
  - 7.1 บทบาทและหน้าที่ในการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน
  - 7.2 การดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชนเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
- 8. ข้อเสนอแนะ
  - 8.1 การจัดการหรือพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะล้านเพื่อความยั่งยืน
  - 8.2 ปัญหาที่ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการแก้ไข

แบบสัมภาษณ์
เรื่อง
รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนท้องถิ่น เกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง :

1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้แบ่งออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้
  - ส่วนที่ 1** ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
  - ส่วนที่ 2** การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
  - ส่วนที่ 3** ความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบัน
  - ส่วนที่ 4** ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
  - ส่วนที่ 5** ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
  - ส่วนที่ 6** การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
  - ส่วนที่ 7** ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

2. โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าคำตอบหรือในตารางหรือเติมข้อความในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของท่านให้ถูกต้องมากที่สุด

คำตอบของท่านทุกข้อ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาครั้งนี้ และข้อมูลของท่านผู้ศึกษาถือว่าเป็นความลับจึงขอให้ท่านตอบคำถามให้ตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือ

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....วันที่.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

บ้านเลขที่.....

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ..... ปี (เกิน 6 เดือนนับเป็น 1 ปี)

3. การศึกษาสูงสุด.....

4. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น .....ปี (เกิน 6 เดือนนับเป็น 1 ปี)

5. สถานภาพทางสังคม

กรรมการชุมชน

สมาชิกกลุ่มหรือชมรมท้องถิ่น ระบุ.....

ประชาชนทั่วไป

อื่นๆ ระบุ.....

6. อาชีพในปัจจุบัน.....

7. รายได้ในรอบปีที่ผ่านมา.....บาท/เดือน

ส่วนที่ 2 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

1. ท่านเคยได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านบ้างหรือไม่

(การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน คือ การท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ)

ไม่เคย (ข้ามไปข้อ 3)

เคย

2. แหล่งข่าวประเภทสื่อที่ท่านได้รับทราบเกี่ยวกับเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านและการจัดทำโครงการกิจกรรมต่างๆเพื่อพัฒนาเกาะล้าน รวมทั้งความถี่ในการได้รับข่าวสาร

แหล่งข่าวสาร	ความถี่ที่ได้รับโดยเฉลี่ยต่อเดือน				
	ไม่ได้รับ	น้อยกว่า เดือนละครั้ง	1-2 ครั้ง ต่อเดือน	3-4 ครั้ง ต่อเดือน	มากกว่า 4 ครั้ง ต่อเดือน
แหล่งข่าวทางสื่อมวลชน					
- สื่อทั่วไป					
1. หนังสือพิมพ์รายวัน เช่น ไทยรัฐ เดลินิวส์					
2. วารสารการท่องเที่ยว					
3. โทรทัศน์					
- สื่อท้องถิ่น					
4. หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น					
5. วิทยุกระจายเสียง					
แหล่งข่าวทางสื่อระหว่างบุคคล					
- สื่อทั่วไป					
6. เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย					
7. การอบรมให้ความรู้					
- สื่อท้องถิ่น					
8. เจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน					
9. คณะกรรมการชุมชน					
10. ญาติพี่น้อง					
11. เพื่อนบ้าน					

3. ท่านคิดว่าข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน จำเป็นที่ประชาชนต้องทราบหรือไม่

- จำเป็น
 ไม่จำเป็น
 ไม่แน่ใจ

4. ท่านคิดว่าในปัจจุบันการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน จากสื่อมวลชนมีมากน้อยเพียงใด

- ไม่มี
- มีน้อย
- มีปานกลาง
- มีมาก

5. ถ้าต้องการให้มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน เพิ่มขึ้น ท่านคิดว่าควรเผยแพร่โดยสื่อใด

☐ หนังสือพิมพ์รายวัน	☐ การอบรมให้ความรู้
☐ วารสารการท่องเที่ยว	☐ เจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้าน
☐ โทรทัศน์	☐ คณะกรรมการชุมชน
☐ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	☐ ญาติพี่น้อง
☐ วิทยุกระจายเสียง	☐ เพื่อนบ้าน
☐ เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	☐ อื่นๆ .....

6. ข่าวสารด้านใดที่ท่านคิดว่าจำเป็นในการรับรู้เพื่อเป็นแนวทางต่อไปสำหรับการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

- ความเข้าใจของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
- สภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะล้าน
- ปัญหาและข้อจำกัดของแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะล้าน
- รับรู้โครงการอนุรักษ์ พัฒนา และปรับปรุงเกาะล้าน
- อื่นๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 3 ความตระหนักในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวในปัจจุบัน

1. ท่านทราบหรือไม่ว่ามีการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้าน

- ทราบ
- ไม่ทราบ

2. ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของเกาะล้านในปัจจุบันเป็นอย่างไร

สภาพแวดล้อม	ดี	เฉยๆ	ไม่ดี (ระบุ)
ด้านกายภาพ			
1. หาดทราย			
2. น้ำทะเล			
3. เสียง			
ด้านชีวภาพ			
4. ป่าไม้			
5. ป่าชายเลน			
6. สัตว์ป่า			
7. สัตว์น้ำ (กุ้ง หอย ปู ปลา)			
8. ปะการัง			
สาธารณูปโภค			
9. ไฟฟ้า			
10. ประปา			
11. การคมนาคมขนส่ง			
12. การจัดการขยะ			
13. การจัดการน้ำเสีย			
คุณภาพชีวิต			
14. วัฒนธรรมท้องถิ่น			
15. เศรษฐกิจสังคม			
16. การสาธารณสุข			
17. ทิวทัศน์			

3. ความตระหนักเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น

ข้อความ	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1. น้ำทะเลสามารถเจือจางคราบน้ำมันได้ *			
2. การทิ้งขยะตามใจ ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมลง			
3. การปรับพื้นที่ป่าเพื่อสร้างโรงแรมสามารถทำได้ *			
4. การทำลายปะการังเป็นการทำลายการท่องเที่ยว			
5. การสร้างร้านค้าในชายหาดทำให้เห็นทิวทัศน์ชัดเจน *			
6. การทิ้งขยะลงทะเลเป็นการทำลายสิ่งมีชีวิตในทะเล			
7. สามารถกองทิ้งเศษอาหารไว้ให้ย่อยสลายเองได้ *			
8. การกำหนดบริเวณเล่นน้ำทำให้ดูแลได้ง่ายขึ้น			
9. การปล่อยน้ำเสียลงทะเล อาจทำให้น้ำทะเลเน่าเสียได้			
10. การจอดเรือเป็นระเบียบทำให้มองดูสวยงาม			
11. การสร้างตึกแถวริมชายหาดเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่เหมาะสม *			
12. การกำหนดเส้นทางศึกษาธรรมชาติในป่าต้องระวังไม่ให้นักท่องเที่ยวทำลายพรรณพืชไม้			
13. การตัดต้นไม้บนเกาะล้านไปสร้างที่พักและร้านค้าสามารถทำได้ไม่ผิดกฎหมาย *			

**ส่วนที่ 4 ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ ความรู้ในเรื่องท้องถิ่นและ
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม**

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
ความรู้ในเรื่องท้องถิ่น		
1. หินกรวดขาว พบริมชายหาดบนเกาะล้าน		
2. วัดใหม่สำราญ ไม่ได้ตั้งอยู่บนเกาะล้าน *		
3. เกาะล้านได้รับขนานนามว่า หมู่เกาะปะการัง		
4. แร่ศักดิ์สิทธิ์ ปัจจุบันไม่ได้อยู่บนเกาะล้าน *		
5. ชุมชนประมง เป็นชุมชนดั้งเดิมบนเกาะล้าน		
6. เกาะครกและเกาะสาก ไม่ใช่เกาะบริวารของเกาะล้าน *		
7. ท่าตลิ่งชัน เป็นสถานที่ใช้ขนส่งสินค้าลงเรือไปชายฝั่ง		
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม		
8. การสะสมของที่ระลึกจากปะการังเป็นการอนุรักษ์อย่างหนึ่ง *		
9. การไม่เดินออกนอกเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่จัดไว้เป็นการรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ		
10. การจับสัตว์น้ำในฤดูวางไข่ ไม่เป็นการทำลายสัตว์น้ำเพราะไม่ได้จับ มาทั้งหมด *		
11. การจอดเรือโดยการทิ้งสมอเป็นการทำลายปะการัง		
12. การกำจัดเศษอาหารคือการทิ้งลงทะเลเนื่องจากย่อยสลายได้ *		
13. การถมทะเลมีผลให้กระแสน้ำเปลี่ยนแปลง		
14. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน ประชาชนไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง *		

ส่วนที่ 5 ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

กิจกรรม	สนใจ	เฉยๆ	ไม่สนใจ
1. การสอนเยาวชนให้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น			
2. การสนับสนุนอนุรักษ์และรักษาคุณภาพของแหล่งน้ำ			
3. การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้ข้อมูลการท่องเที่ยวบนเกาะล้าน			
4. การใช้ผลิตภัณฑ์หัตถ์ไชเคลและวัสดุที่ย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ			
5. การจัดตั้งชมรมท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน			
6. การใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น			
7. การจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว			
8. การจัดทำป้ายสื่อความหมายเพื่อให้ความรู้ในแหล่งท่องเที่ยว			
9. การจัดทำคู่มือแนะนำเที่ยวเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว			
10. การสนับสนุนอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์			
11. การร่วมโครงการรณรงค์อนุรักษ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่น			
12. การบริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทาง			
13. การสนับสนุนกลุ่มแม่บ้านทำสินค้าท้องถิ่นจำหน่ายให้นักท่องเที่ยว			

ส่วนที่ 6 การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

คำชี้แจง	มีส่วนร่วมบางครั้ง	หมายถึง	1 - 2 ครั้งต่อเดือน
	มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	หมายถึง	3 - 4 ครั้งต่อเดือน
	มีส่วนร่วมทุกครั้ง	หมายถึง	ทุกครั้ง

รูปแบบการมีส่วนร่วม	ไม่เคย	เคย		
		บางครั้ง	บ่อยครั้ง	ทุกครั้ง
<p>1. ร่วมประชุม</p> <p>1.1 เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน</p> <p>1.2 เสนอความคิดเห็น (กลุ่มชุมชน/ ชมรม/ สมาคม) เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ</p>				
<p>2. ร่วมเป็นกรรมการ/สมาชิก</p> <p>2.1 เป็นกรรมการหรือสมาชิกในชมรมอนุรักษ์ท้องถิ่น</p> <p>2.2 วางแผนตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของท้องถิ่น</p>				
<p>3. ร่วมประชาสัมพันธ์</p> <p>3.1 แนะนำหรือให้ข้อมูลบนเกาะล้านแก่นักท่องเที่ยว</p> <p>3.2 ถ่ายทอดความรู้แก่เยาวชนถึงวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นบนเกาะล้าน</p>				
<p>4. ร่วมเป็นผู้นำ</p> <p>4.1 เป็นผู้นำเพื่อนบ้านในการต่อต้านผู้มีอิทธิพลที่บุกรุกพื้นที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ</p> <p>4.2 จัดตั้งกรรมการหมู่บ้านเพื่อดูแลและพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน</p>				
<p>5. ร่วมชักชวน</p> <p>5.1 ชักชวนเพื่อนบ้านให้ช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ</p> <p>5.2 ชักชวนเพื่อนบ้านในการรักษาความสะอาดและพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน</p>				

รูปแบบการมีส่วนร่วม	ไม่เคย	เคย		
		บางครั้ง	บ่อยครั้ง	ทุกครั้ง
6. ร่วมบริจาคสมทบ 6.1 ออกเงินช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมเพื่อจัดการ การท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน 6.2 ออกวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมเพื่อจัดการ การท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน				
7. ร่วมปฏิบัติงาน 7.1 สอดส่องดูแลและให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับผู้บุกรุก ทำลายทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 7.2 ผนวกรวมการจัดการปัญหาขยะเพื่อป้องกันและพัฒนาการ การท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน				
8. ร่วมรับผลประโยชน์ 8.1 ได้รับงบประมาณในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว 8.2 ได้รายได้จากการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว				
9. ร่วมประสานงาน 9.1 ประสานงานกับเจ้าหน้าที่แขวงเกาะล้านในการจัดการ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน 9.2 อำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ในการ อนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
10. ร่วมในการติดตามประเมินผล 10.1 ติดตามตรวจสอบปัญหาที่เกิดจากการจัดการการ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน 10.2 ประเมินผลจากการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน				

**ส่วนที่ 7 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ
การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**

1. ท่านมีปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมถ้ามีการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบน
เกาะล้านหรือไม่
  - ไม่มี (ข้ามไป ข้อ 3)
  - มี

2. ถ้ามีปัญหา ท่านมีเหตุผลที่ไม่สามารถมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบน
เกาะล้านอย่างไร
  - ขาดความรู้ในเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
  - ไม่มีเวลาในการเข้าไปมีส่วนร่วม
  - ทางราชการไม่ให้การสนับสนุน
  - มีการขัดแย้งภายในกลุ่มประชาชน
  - ไม่พอใจการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง
  - อื่นๆ ระบุ.....

3. ท่านคิดว่า การปฏิบัติงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบเกาะล้านมีปัญหาหรือไม่
  - ไม่มี (ข้ามไป ข้อ 5)
  - มี

4. ปัญหาที่ท่านคิดว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบเกาะล้านควรปรับปรุงคือด้านใด
  - ด้านข้อมูลและการประชาสัมพันธ์ ได้แก่.....
  - ด้านการประสานงาน ได้แก่.....
  - ด้านการปรับปรุงเส้นทางคมนาคม ได้แก่.....
  - ด้านการปรับปรุงการจัดการขยะ ได้แก่.....
  - ด้านสาธารณูปโภค ได้แก่.....
  - ด้านการจัดสรรที่ดิน ได้แก่.....
  - ด้านความสัมพันธ์กับประชาชน ได้แก่.....
  - อื่นๆ ระบุ.....

5. ท่านมีข้อเสนอแนะในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการหรือพัฒนา การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนบนเกาะล้านอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. ท่านมีข้อเสนอแนะในการจัดการหรือพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะล้านให้เกิดความยั่งยืนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

นางสาวธีราพร ถนอมกลิ่น

ประวัติการศึกษา

ศิลปศาสตรบัณฑิต
เอกอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
ปีการศึกษา 2546